

T.C.

**ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI**

**KUÇÜKLERİN OYUNUNDA CENTİLMENLİĞİN
YAPILANDIRILMASI (KOCY) UYGULAMASININ
ÖĞRENCİLERİN SPORTMENLİK DAVRANIŞLARINA VE
EMPATİ EĞİLİMLERİNE ETKİSİ**

Ahmet Alper Tunga KARABUDAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERZİNCAN

2019

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

KÜÇÜKLERİN OYUNUNDA CENTİLMENLİĞİN
YAPILANDIRILMASI (KOCY) UYGULAMASININ
ÖĞRENCİLERİN SPORTMENLİK DAVRANIŞLARINA VE
EMPATİ EĞİLİMLERİNE ETKİSİ

Ahmet Alper Tunga KARABUDAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Yakup KOÇ

ERZİNCAN

2019

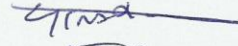
TEZ KABUL TUTANAĞI

Doç. Dr. Yakup KOÇ' un danışmanlığında, 16780401006 nolu Yüksek Lisans öğrencisi Ahmet Alper Tunga KARABUDAK tarafından hazırlanan bu çalışma 27.05.2019 tarihinde saat 15.⁰⁰ da jürimiz tarafından oy birliği ile Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.
27.05.2019

Unvan Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı Doç. Dr. Yakup KOÇ

Üye Dr. Öğr. Üyesi Sonnur KÜÇÜK KILIÇ

Üye Dr. Öğr. Üyesi Öztürk AĞIRBAŞ

TEZ BEYANI

Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uygunluğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezin içerdiği yenilik ve sonuçların başka bir yerden alınmadığını, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim

Ahmet Alper Tunga KARABUDAK

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans tez çalışmam süresince her konuda destek, bilgi ve önerileriyle yanımda olan tezimin istatistik aşamasında bilgi ve donanımıyla bana yön veren değerli hocam Doç. Dr. Yakup KOÇ'a, bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım Dr. Öğretim Üyesi Ahmet TERZİOĞLU'a, Doç. Dr. Eser AĞGÖN'e, Dr. Öğretim Üyesi Öztürk AĞIRBAŞ'a, Dr. Öğretim Üyesi Sonnur KÜÇÜK KILIÇ'a çalışmam süresince bana destek veren Okul Müdürüm Kadir BULUT ve Müdür Yrd. Ramazan CEYLAN'a son olarak;

Hayatımın her aşamasında yanımda olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Ahmet Alper Tunga KARABUDAK

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
TEZ KABUL TUTANAĞI.....	i
TEZ BEYANI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
ÖZET	xi
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Problemi	3
1.3.1. Alt Problemler	3
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Beden Eğitimi ve Spor Dersi	6
2.2. Sportmenlik (Fair Play).....	10
2.2.1. Sportmenlikle İlgili Yurtiçi ve Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	13
2.3. Empati	21
2.3.1. Empati ile İlgili Yurtiçi ve Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	23
2.4. Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması (KOCY).....	26
2.4.1. KOCY Programının Kuramsal Alt Yapısı	29
2.5. Ortaokul 6. Sınıf Öğrencilerinin Gelişim Özellikleri	31
3. MATERYAL VE METOD	33
3.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni	33

3.2. Araştırmanın Grubu	34
3.3. Veri Toplama Araçları	36
3.3.1. Gözlem Formu	36
3.3.2. Görüşme Formu	37
3.3.3. Kişisel Bilgi Formu	38
3.3.4. Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (BEDSDÖ).....	39
3.3.5. Çocuklar İçin Empati Ölçeği (ÇEÖ).....	40
3.4. Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması (KOCY)	40
3.5. Verilerin Analizi	40
4. BULGULAR	43
4.1.Sportmenlik	43
4.1.1. Kız Öğrencilerin Sportmenlik Davranışı Ölçeği Bulguları	43
4.1.2. Kız Öğrencilerin Gözlem Bulguları	45
4.1.3. Kız Öğrencilerin Görüşme Bulguları	48
4.1.3.1. Sportmenlik / Centilmenlik Kelimelerinden Ne Anlıyorsunuz? Bu Kavramlar ile İlgili Düşünceleriniz Nelerdir?	49
4.1.3.2. Beden Eğitimi Dersinde Sportmenlik ile İlgili Etkinlik Yapıldı mı? Açıklayınız	51
4.1.3.3. Sportmenlikle İlgili Uygulamaların Düşüncelerine ve Davranışlarına Etkisi Oldu mu?	52
4.1.4. Erkek Öğrencilerin Sportmenlik Davranışı Ölçeği Bulguları	53
4.1.5. Erkek Öğrencilerin Gözlem Bulguları	55
4.1.6. Erkek Öğrencilerin Görüşme Bulguları	58
4.1.6.1. Sportmenlik/ Centilmenlik Kelimelerinden Ne Anlıyorsunuz? Bu Kavramlar ile İlgili Düşünceleriniz Nelerdir?	59
4.1.6.2. Beden Eğitimi Dersinde Sportmenlik ile İlgili Etkinlik Yapıldı mı? Açıklayınız	61

4.1.6.3. Sportmenlikle İlgili Uygulamaların Düşüncelerine ve Davranışlarına Etkisi Oldu mu?	62
4.2. Empati	63
4.2.1. Kız öğrenciler	63
4.2.2. Erkek öğrenciler	64
5.TARTIŞMA	66
5.1. Sportmenlik	66
5.1.1. Kız Öğrenciler	66
5.1.2. Erkek Öğrenciler	70
5.2. Empati	78
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	83
KAYNAKLAR	85
EKLER	99
EK 1 : Kişisel Bilgi Formu	99
EK 2 : Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği	100
EK 3 : Çocuklar İçin Empati Ölçeği	101
EK 4 : Gözlem Formu	102
EK 5 : Görüşme Formu	103
EK 6 : Beden Eğitimi Dersinde Beklenen Sportmenlik Davranışları	104
EK 7 : Ünitelendirilmiş Yıllık Plan	106
EK 8 : Aydınlatılmış Onam Formu	109
EK 9 : KOCY Uygulama Haftaları	110
EK 10 : Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni	120
EK 11 : Etik Kurul Onayı	121
ÖZGEÇMİŞ	122

SİMGELER VE KISALTMALAR

BEDSDÖ	: Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği
ÇEÖ	: Çocuklar İçin Empati Ölçeği
DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi
DK	: Dakika
ED	: Erkek Deney Grubu Öğrencisi
f	: Frekans
FEK	: Fiziksel Etkinlik Kartı
KD	: Kız Deney Grubu Öğrencisi
KOCY	: Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması
MAX	: Maximum
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MİN	: Minimum
NDK	: Negatif Davranışlardan Kaçınma
PDS	: Pozitif Davranışları Sergileme
SS	: Standart Sapma
TS	: Toplam Sportmenlik
30	: Gayeli Oyun, Galibiyetle Sonuçlanmayan Oyun, Galibiyetle Sonuçlanan Oyun.

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 1.1. Deney Deseni.....	34
Tablo 2.1. Öğrencilerin Ön-Test Puanlarının Kontrol ve Deney Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	35
Tablo 3.1. Kontrol ve Deney Grubu Öğrencilerinin Demografik Özellikleri.....	36
Tablo 4.1. BEDSDÖ ve ÇEÖ Ön Test Puanlarının Dağılımı.....	41
Tablo 5.1. Kız Öğrencilerin Son-Test Sportmenlik Puanlarının Kontrol ve Deney Gruplarına Göre Karşılaştırılması	43
Tablo 6.1. Kontrol Grubu Kız Öğrencilerin Ön-Test ve Son-Test Sportmenlik Puanlarının Karşılaştırılması	44
Tablo 7.1. Deney Grubu Kız Öğrencilerinin Ön-Test ve Son-Test Sportmenlik Puanlarının Karşılaştırılması	44
Tablo 8.1. Kız Öğrencilerin Sportmenlik Davranışları Gözlem Sonuçları.....	45
Tablo 9.1. Deney Grubu Kız Öğrencilerinde Gözlenen Negatif Davranışlar.....	46
Tablo 10.1. Deney Grubu Kız Öğrencilerinde Gözlenen Pozitif Davranışlar.....	47
Tablo 11.1. Kontrol Grubu Kız Öğrencilerinde Gözlenen Negatif Davranışlar.....	47
Tablo 12.1. Kontrol Grubu Kız Öğrencilerinde Gözlenen Pozitif Davranışlar.....	48
Tablo 13.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Görüşme Formuna Verdikleri Cevapların Frekansları.....	49
Tablo 14.1. Kızların Görüşme Formu Cevapları ve Frekans Sayıları.....	50
Tablo 15.1. Erkek Öğrencilerin Son-Test Sportmenlik Puanlarının Kontrol ve Deney Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	53
Tablo 16.1. Kontrol Grubu Erkek Öğrencilerin Ön-Test ve Son-Test Sportmenlik Puanlarının Karşılaştırılması.....	53

Tablo 17.1. Deney Grubu Erkek Öğrencilerinin Ön-Test ve Son-Test Sportmenlik Puanlarının Karşılaştırılması	54
Tablo 18.1. Erkek Öğrencilerin Sportmenlik Davranışları Gözlem Sonuçları	55
Tablo 19.1. Deney Grubu Erkek Öğrencilerinde Gözlenen Negatif Davranışlar.....	56
Tablo 20.1. Deney Grubu Erkek Öğrencilerinde Gözlenen Pozitif Davranışlar.....	57
Tablo 21.1. Kontrol Grubu Erkek Öğrencilerinde Gözlenen Negatif Davranışlar...	57
Tablo 22.1. Kontrol Grubu Erkek Öğrencilerinde Gözlenen Pozitif Davranışlar.....	58
Tablo 23.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Görüşme Formu Sayısal Değerleri.....	59
Tablo 24.1. Erkeklerin Görüşme Formu Cevapları ve Frekans Sayıları.....	60
Tablo 25.1. Kız Öğrencilerin Son-Test Empati Puanlarının Kontrol ve Deney Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	63
Tablo 26.1. Kontrol Grubu Kız Öğrencilerin Ön-Test ve Son-Test Empati Puanlarının Karşılaştırılması.....	63
Tablo 27.1. Deney Grubu Kız Öğrencilerinin Ön-Test ve Son-Test Empati Puanlarının Karşılaştırılması.....	63
Tablo 28.1. Erkek Öğrencilerin Son-Test Empati Puanlarının Kontrol ve Deney Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	64
Tablo 29.1. Kontrol Grubu Erkek Öğrencilerin Ön-Test ve Son-Test Empati Puanlarının Karşılaştırılması.....	64
Tablo 30.1. Deney Grubu Erkek Öğrencilerinin Ön-Test ve Son-Test Empati Puanlarının Karşılaştırılması.....	65
Tablo 31.1. KOCY Uygulama Protokolü.....	110

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
Şekil 1. Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması (KOCY) Süreci...28	
Şekil 2. Görüşme Formu Örneği (Son Test Cevapları).....103	
Şekil 3. Sportmenlikle İlgili Öğrencilerin Hazırladığı Pano.....110	
Şekil 4. Sportmenlikle İlgili Örnek Olay Haber Görseli.....111	
Şekil 5. Sözleşme Örneği.....112	
Şekil 6. Sarı FEK Kartı (21 nolu)114	
Şekil 7. İp Atlama Etkinliği.....114	
Şekil 8. Sarı FEK Kartı (23 nolu)115	
Şekil 9. Örnek Etkinlik (5'e 2 oyunu) Görseli.....116	
Şekil 10. Mor FEK Kartı (3 nolu) Görseli117	
Şekil 11. Kaybedenin Kazananı Tebrik Etme Seremonisi.....117	

ÖZET

Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması (KOCY) Uygulamasının Öğrencilerin Sportmenlik Davranışlarına ve Empati Eğilimlerine Etkisi

Giriş ve amaç: Küçüklerin oyununda centilmenliğin yapılandırılması uygulaması (KOCY) öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerinde sportmenlik davranışlarını özümseyerek bu davranışları hayat boyu uygulamalarına yönelik bir uygulamadır. Araştırmanın amacı 6. sınıf öğrencilerinde “Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması (KOCY)” uygulamasının öğrencilerin sportmenlik davranışlarına ve empati eğilimlerine etkisinin incelenmesidir.

Materyal ve metot: Araştırmamız, karma yöntem araştırma desenlerinden açıklayıcı modelde planlanmıştır. Nicel verilerin analizinde deneysel modellerden iki gruplu ön test-son test modeli kullanılırken nitel verilerin analizinde betimsel analiz tekniği uygulandı. Araştırma, 2016-17 Eğitim yılı bahar yarıyılında Erzincan İl merkezinde iki farklı ortaokuldan ikişer sınıfta 6. sınıfta öğrenim gören (32 kız, 40 erkek) 72 gönüllü öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere “Beden eğitimi dersi sportmenlik davranış ölçeği”, “Çocuklar için empati ölçeği”, görüşme formu, gözlem formu, KOCY programı uygulandı. Verilerin değerlendirilmesinde Excel ve SPSS 22 programları kullanıldı. Veri setinin yapılan çarpıklık basıklık testleriyle normal dağıldığı tespit edildi. Bu nedenle Nicel verilerin değerlendirilmesinde istatistikî yöntem olarak; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma; bağımlı ve bağımsız örneklem t-testleri kullanılmıştır. Sonuçlar $p < 0.05$ anlamlılık düzeyine göre değerlendirildi.

Bulgular: Araştırma sonuçlarına göre; KOCY eğitim programı alan deney grubu kız ve erkek öğrencilerinin son-testteki TS ve PDS sportmenlik puanlarında ön-teste göre anlamlı seviyede artış görülürken, NDK sportmenlik puanlarında anlamlı farklılık görülmemiştir. Ayrıca deney grubundan elde edilen gözlem ve görüşme bulgularına göre öğrencilerin sportmenliğe yönelik davranışlarında ve bilişsel düzeylerinde belirgin olumlu gelişme kaydedilmiştir. Kontrol grubu kız ve erkek öğrencilerinin son-testteki sportmenlik puanlarında ön-teste göre anlamlı seviyede anlamlı farklılık görülmemiştir. Ayrıca kontrol grubundan elde edilen gözlem ve görüşme bulgularına göre öğrencilerin davranışlarında ve bilişsel düzeylerinde bir değişim görülmemiştir. Diğer taraftan KOCY programının deney ve kontrol grubu öğrencilerinin empati düzeylerinde anlamlı bir değişiklik oluşturmadığı anlaşılmıştır.

Sonuç: KOCY programının öğrencilerin sportmenlik davranışlarına katkı sağlarken empati düzeylerine katkı sağlamadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Empati, KOCY uygulaması, Sportmenlik davranışı.

ABSTRACT

The effect of practice of “Constructing Sportsmanship in Juniors’ Games” (CSJG) on Students’ Sportsmanship Behaviors and Their Tendency of Empathy

Introduction and aim: Constructing Sportsmanship in Juniors’ Games (CSJG) is a practice that aims to gain sportsmanship behaviors to students at physical education and sports courses. It is also the goal of the practice to make students act in sportsmanship manners. The aim of the search is to analyze the effect of the practice of CSJG on students’ sportsmanship behaviors and empathy attitudes.

Material and method: Our search has been planned as explanatory model which is a pattern of mixed method case study. Pretest-posttest design which is one of the experimental models has been used at analyzing quantitative data. Descriptive analysis has been used at analyzing qualitative data. This study has been done with 72 (32 girls, 40 boys) volunteer 6th grade students of two different secondary schools in central Erzincan in spring in the 2016-2017 education year. “Physical education and sports course sportsmanship behaviour scale”, “Index of Empathy for Children”, interview form, observation form and the practice of CSJG have been applied to the students. In the analysis of the data, Excel and SPSS 22 programs were consulted. It has been seen that data set has been distributed normally with the help of skewness and kurtosis tests. Therefore, statistical methods such as frequency, arithmetic mean, standard deviation, independent and Dependent sample t-tests have been used at evaluating quantitative data. Results were evaluated according to $p < 0.05$ significance level.

Results: It is realized with post-tests that there is a meaningful increase at sportsmanship behaviour scores of girls and boys after taking the practice of CSJG. Moreover, the students have made a significant positive progress both in their cognitive process and ways of behaviors according to the observation and interviewing findings. There is not a meaningful difference at sportsmanship scores of control group students’ cognitive process and ways of behaviors when their pretests and posttests have been compared. It is also realized that there is not a meaningful and significant change at both experimental and control group students’ empathy level.

Conclusion: It is confirmed that the practice of CSJG contributes to students’ sportsmanship behaviors; however, it does not contribute to their empathy level.

Keywords: Empathy, Practice of CSJG, Sportsmanship behaviors.

1.GİRİŞ

Eğitim, bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir (1). Kişinin bir bütün olarak eğitimin amaçladığı davranışları göstermesinde beden eğitimi dersinin iyi bir araç olacağı söylenbilir. Beden eğitimi ve spor çocukların ruhsal, ahlaki, sosyal, kültürel, sözel ve sayısal okuryazarlık, bilgi ve haberleşme teknolojileri, düşünme becerileri vb. konularda gelişimine yardımcı olan çok yönlü bir alandır ve bu gelişimler gerçekleşirken gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin beden eğitimi dersinden keyif almaları beklenir (2). Beden eğitimi ve spor dersi eğitim sisteminin tamamlayıcısı rolünü üstlenmektedir. Kişinin sosyal, kültürel, zihinsel ve fiziksel özelliklerinin gelişimine katkı sunduğu düşünülmektedir. Özellikle hoşgörü, saygı ve disiplin gibi eğitimin önemli basamakları için beden eğitimi ve sporun önemi daha da artmaktadır.

Son zamanlarda, modern eğitim sistemlerinde artık tek yönlü gelişimden ziyade, insanların bir bütün şeklinde eğitilmesi fikri ön plana çıkmaktadır. Özellikle, beden eğitimi ve spor derslerinin bireylerin tüm yönlerini destekleyici bir nitelik taşıdığı bilinci ortaya çıktıktan sonra, eğitim sistemi yönünden ileri düzeyde olan ülkeler, beden eğitimi etkinliklerini etkin hale getirebilme adına hiçbir fedakrlıktan kaçınmamışlardır (3). Sporun içindeki rekabetçi yapı, hoşgörü iklimini de olumsuz etkilemektedir. Beden eğitimi ve sporun karakter inşa ettiği her zaman söylenen genel kanı olsa da spor içerisinde ahlaki kalite gittikçe düşmektedir (4). Sporun meslek olarak görülmesi ve profesyonellik düşüncesinin spora yansımaları ile spor bozulmaya başlamış, sporcularda yozlaşma ortaya çıkmış, oyunlarda danışıklı dövüşler, parayla yenme ve yenilmeler; başarı için sporcuları aşırı zorlamalar

başlamış bu da sporcuları, para ve çıkar için her şeyi yapabilen kişilere dönüştürmüştür (5). Spor ve rekabetin özünü kavramış insanın, yarışmalardaki haksız başarı elde etmeye karşı çıkması da bu yüzden önemlidir (6). Buna bağlı olarak, sportif erdem (fair play) ve sportmenlik modern sporların ortaya çıkmasından itibaren ön planda tutulmuştur; ancak spora katılanlar bunun önemini tam olarak kavrayamamışlardır (7). Okul bu öğretimin verileceği en önemli unsurdur. Beden eğitimi ve spor dersi ise öğrencilerin etik değerlere sahip olması için sportmenlik davranışlarının kazandırılmasında da, eğitimde kullanılan bir araç olarak düşünülmektedir.

Sporun özünü savunan olimpik düşünceye göre; önemli olan bir yarış kazanmak değil o yarışa katılım göstermektir (8). Bu düşüncenin öğrencilere aktarımında şu kazanımların önemli olduğu görülmektedir:

6.Sınıflarda: Sportlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde başkalarının haklarına saygı gösterir.

7.Sınıflarda: Sportlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde adil oyun anlayışına uygun davranır.

8.Sınıflarda: Adil oyun anlayışına uygun davranmayı alışkanlık hâline getirir, gibi sportmenlik davranışları ile ilişkili kazanımlarının olduğu görülmektedir.

Okul yıllarında sportmenlik davranışları alışkanlığı kazandırabilmek için sportmenlik kavramıyla ilişkili olabilecek eğitim programlarının da etkisinin bilinmesi gerekliliği vardır. Yurt dışında sportmenliğe dayalı eğitim programları öğrencilere uygulanmış ve başarılı olduğu görülmüştür. Ancak Türkiye’de böyle bir

uygulama yoktur. Küçüklerin oyununda centilmenliğin yapılandırılması uygulaması ülkemiz için ilk olma özelliğini taşımaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmada ortaokul 6. sınıf öğrencilerinde uygulanan “Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması (KOCY)” uygulamasının öğrencilerin sportmenlik davranışlarına ve empati düzeylerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Problemi

KOCY programının öğrencilerin sportmenlik davranışlarına ve empati düzeylerine etkisi var mıdır?

1.3.1. Alt Problemler

1. Kız öğrencilerin sportmenlik ölçeği son-test puanlarında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı fark var mıdır?

2. Kontrol grubu kız öğrencilerinin sportmenlik ölçeği ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı fark var mıdır?

3. Deney grubu kız öğrencilerinin sportmenlik ölçeği ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı fark var mıdır?

4. Kız öğrencilerin sportmenlik davranışları gözlem sonuçları kontrol ve deney gruplarına göre farklılık göstermekte midir?

5. Kız öğrencilerin sportmenlik davranışları gözlem sonuçlarında ön-test ve son-test arasında fark var mıdır?

6. Kız öğrencilerin görüşme formuna verdikleri cevapları kontrol ve deney

gruplarına göre farklılık göstermekte midir?

7. Kız öğrencilerin görüşme formuna verdikleri cevaplarında ön-test ve son-test arasında fark var mıdır?

8. Erkek öğrencilerin sportmenlik ölçeği son-test puanlarında kontrol ve deney gruplarına göre anlamlı fark var mıdır?

9. Kontrol grubu erkek öğrencilerin sportmenlik ölçeği ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı fark var mıdır?

10. Deney grubu erkek öğrencilerin sportmenlik ölçeği ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı fark var mıdır?

11. Erkek öğrencilerin sportmenlik davranışları gözlem sonuçları kontrol ve deney gruplarına göre farklılık göstermekte midir?

12. Erkek öğrencilerin sportmenlik davranışları gözlem sonuçlarında ön-test ve son-test arasında fark var mıdır?

13. Erkek öğrencilerin görüşme formuna verdikleri cevapları kontrol ve deney gruplarına göre farklılık göstermekte midir?

14. Erkek öğrencilerin görüşme formuna verdikleri cevaplarında ön-test ve son-test arasında fark var mıdır?

15. Kız öğrencilerin empati ölçeği son-test puanlarında kontrol ve deney gruplarına göre anlamlı fark var mıdır?

16. Kontrol grubu kız öğrencilerin empati ölçeği ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı fark var mıdır?

17. Deney grubu kız öğrencilerin empati ölçeği ön-test ve son-test puanları

arasında anlamlı fark var mıdır?

18. Erkek öğrencilerin empati ölçeği son-test puanlarında kontrol ve deney gruplarına göre anlamlı fark var mıdır?

19. Kontrol grubu erkek öğrencilerin empati ölçeği ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı fark var mıdır?

20. Deney grubu erkek öğrencilerin empati ölçeği ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı fark var mıdır?

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Beden Eğitimi ve Spor Dersi

Beden eğitimi dersinin amacı, beceri öğreniminin, sağlıkla ilişkili fiziksel uygunluğun, fiziksel yeteneğin, fiziksel aktivite ile ilgili algının geliştirilmesidir (9). Amerikan Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği'ne (NASPE) göre, beden eğitimi dersinin esas amacı öğrencilerde olumlu tutumlar geliştirmek ve hayat boyu fiziksel aktivitelerin arttırılmasına yardımcı olmaktır (10). İnsanın toplum içinde iyi ilişkiler kurabilmesi, sağlıklı ve dürüst bir şekilde davranış sergilemesi düşünce gelişiminin yanında ruhsal ve bedensel gelişime de bağlıdır. Bedensel olarak sağlıklı olmak insanda "biz" olgusunu geliştirir ve bu kazanım hayatın bütününe etkiler. Beden eğitimi ve spor dersi birbirinden farklı birçok öğrenme alanının yanı sıra öğrencilerin ahlaki ve sosyal gelişimine katkı sağlamasıyla bilinir ve bu alanda epeyce uzun bir geçmişe sahiptir (11).

Türkiye'de Beden eğitimi ve spor dersi ilkokul kademesi 1-2-3. sınıflarda "oyun ve fiziki etkinlikler" adı altında 5 saat, 4. sınıfta ise 2 saat olarak okutulmaktadır. Düz ortaokulda 2 saat zorunlu, 2 saat "spor ve fiziki etkinlikler" olarak da seçmeli okutulmaktadır. İmam hatip ortaokullarında 1 saat zorunlu 2 saat ise seçmeli spor ve fiziki etkinlikler verilebilmektedir. Sosyal bilimler, Anadolu ve Fen liselerinde 2 saat zorunlu 2 saatte seçmeli işlenirken, İmam Hatip liselerinde 9. sınıflarda 2 saat 10-11-12. sınıflarda ise 1 saat zorunlu işlenmektedir. Spor liselerinde beden eğitimi ve spor dersi içeriği geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu derslerden bazıları ise; Temel Spor Eğitimi, Spor Anatomisi ve Fizyolojisi, Beden Eğitimi ve Spor Tarihi, Antrenman Bilgisi, Sporcu Sağlığı, Spor Yönetimi ve Organizasyonu, Spor Psikolojisi ve Sosyolojisi vb. derslerdir (12).

Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının amacı; öğrencilerin hayatları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı hayat becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki öğrenim düzeyine hazırlanmalarınıdır. Bu amaç doğrultusunda, beden eğitimi ve spor dersini alan öğrencilerin aşağıdaki program çıktıklarına ulaşmaları beklenmektedir:

1. Çeşitli fiziksel etkinliklere ve sporlara özgü hareket becerilerini geliştirir.
2. Hareket kavramlarını ve ilkelerini, çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
3. Hareket stratejilerini ve taktiklerini, çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
4. Sağlıklı hayatla ilgili fiziksel etkinlik ve spor kavramlarıyla ilkelerini açıklar.
5. Sağlıklı olmak, sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılır.
6. Beden eğitimi ve sporla ilgili kültürel birikim ve değerlerimizi kavrar.
7. Beden eğitimi ve spor yoluyla öz yönetim becerilerini geliştirir.
8. Beden eğitimi ve spor yoluyla iletişim becerileri, iş birliği, adil oyun (fair play), sosyal sorumluluk, liderlik, doğaya duyarlılık ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirir (12).

Beden eğitimi ve spor dersinde öğrencilere sportif dayanıklılıklarını ve kondisyonel becerilerini geliştirici içerikler verilir. Bu ders içerikleri gelişim

dönemleri göz önünde bulundurularak hazırlanır. Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler: Dayanıklılık, çabukluk, esneklik, hareketlilik, koordinasyon, kuvvet ve ritimdir.

Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı uygulamasında öğretmenler aşağıda sunulan konuları dikkate almalıdırlar:

1. Öğretim programının temel ilkeleri ortaokul öğrencilerinin gelişim özellikleri dikkate alınarak okula özgü uyarlamalar yapılır.
2. Öğrenme-öğretme yaklaşımları ve stratejileri belirlenirken diğer derslerle ve gündelik hayatla ilişkilendirmeye özen gösterilir.
3. Paydaş rol ve sorumlulukları, yapılabilecek iş birlikleri dikkate alınır.
4. Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının dayandığı temel ilkeler çerçevesinde tüm öğrenme öğretme süreci yönlendirilmelidir (12).

Eğitimin temel amacı kişinin olumlu davranış biçimleri sergilemesi ve bunu devamlı kılmasıdır. Türk milli eğitim politikası bu temel amaç doğrultusunda beden eğitimi ve spor dersi içerik ve kazanımlarını oluşturmaktadır.

Ortaokul müfredat programındaki sportmenliği içeren kazanımlara baktığımızda 5.sınıflar için;

BE.5.1.2.7. Oyun ve etkinliklerde kaybetmeye ve kazanmaya ilişkin uygun davranışlar sergiler.

6.sınıflar için;

BE.6.1.2.6. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde başkalarının haklarına saygı gösterir.

BE.6.1.2.7. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde bireysel farklılığı olanlarla çalışmaya gönüllü olur.

7.sınıflar için;

BE.7.1.2.4. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde etkili iletişim yolları kullanır.

BE.7.1.2.6. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde adil oyun anlayışına uygun davranır.

BE.7.1.2.8. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde bireysel farklılığı olanlarla çalışmaya istekli olur.

8.sınıflar için;

BE.8.1.2.8. Adil oyun anlayışına uygun davranmayı alışkanlık hâline getirir.

BE.8.1.2.10. Spor ve etkinliklere katılımında bireysel farklılığı olanlarla çalışmaya değer verir (12).

Kazanımların davranış değişikliği oluşturabilmesi için bu kazanımların işlenebilmesinde rol model olan beden eğitimi öğretmeninin önemi büyüktür; fakat okullarda sportmenlik kavramlarını öğretecek olan beden eğitimi öğretmenlerinin yetiştirildiği üniversite programlarında, sporda sosyal alanlarla ilgili olması gereken zorunlu derslerin yer almadığını, bu nedenle öğretmenlerin sporun psikolojik, felsefi ve sosyolojik boyutlarından habersiz olarak mezun olduklarını düşünülmektedir (13). Nitekim 2018 yılında yürürlüğe giren öğretmenlik programlarında Eğitim Felsefesi ve Eğitim Sosyolojisi dersleri zorunlu hale getirilmiştir.

Beden eğitimi ve spor derslerinde sportmenliğin anlatımında drama ve örnek

olay yöntemlerinin öğrencilerin sportmenliği içselleştirmesini destekleyeceği düşünülmektedir. Beden eğitimi dersinin bu fonksiyonlarını yerine getirebilmesi için onu destekleyici bir programın varlığı önemlidir.

Beden eğitimi ortaokul ders müfredatı incelendiğinde empati ile ilgili olarak da; “BE.7.1.2.4. Sportlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde etkili iletişim yolları kullanır” kazanımı için spor ve etkinliklere katılımında meydana gelen anlaşmazlıkları çözmek için öğrencilerin etkili iletişim yolları (saydamlık, doğallık, kibarlık, biz dili kullanma, karşısındakini yargılamadan dinleme, uygun ses tonu kullanma, göz teması kurma vb.) kullanmaları sağlanır denilmektedir (12). Empatinin öğrencilerde geliştirilmesi için kazanımda belirtilen iletişim yollarının derslerde kullanılmasının etkili olacağı düşünülmektedir.

2.2. Sportmenlik (Fair play)

Fair play kavramının gelişim çizgisinin başlangıcı, 15. yüzyılın ikinci yarısında İngiliz turnuva kurallarında centilmenlik dışı davranışlar için kullanılan “faul play” ifadesine götürülebilir. İlk olarak, tamamen genel bir kullanımla ve “fırsat eşitliğini korumak”, “şövalyece düşünüş tarzını göstermek” anlamında, 16. yüzyıl sonlarında William Shakespeare’den geçen fair play kavramı, spor diline 18. yüzyılda girmiştir. Günümüz fair play prensiplerinin sistematik temelleri ise, dönemin değişimler geçiren sosyo-kültürel yapısıyla doğrudan ilgili olarak, 19. yüzyıl Victoria İngiltere’inde atılmıştır (14).

Okul sporu bağlamında da yine ilk kez 18. yüzyıl sonu ve 19. yüzyıl başlarında İngiltere’de gündeme gelen kavram, spora ilişkin, fakat sporla sağlanan eğitimin bir ilkesidir (5). Uluslararası Fair Play Komitesi’ne göre, “Fair play bir

takımın veya sporcunun galibiyeti veya performansının düşmesini göz ardı ederek yaptığı jesttir” (15). Fair play kavramı eğitim ortamında ulusal ve uluslararası literatürde daha çok sportmenlik, centilmenlik gibi kelimelerle kullanılmaktadır (18). Sportmenlik; ahlak, etik kuralları, felsefe ve oyunun kurallarının bir bileşimi olarak görülmektedir. Her ne kadar sportmenlik için ortak bir kod mevcut olmasa da, bazı ortak özelliklerinin üzerinde mutabakata varıldığı anlaşılmaktadır (16). Pedagojik anlamda, insanın fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimine katkı yapması; etik ve estetik niteliklerini geliştirmesi beklenen spor, günümüzde bizzat erdemsiz davranışları öğrenme ve sergileme platformuna dönüşme eğilimindedir. 20. yüzyıl itibariyle sportif yarışmaların ticarileşmesi, siyasileşmesi ve sportif başarının toplumda aşırı kıymetlenmesi ile başlayan süreç, günümüze kadar, başta yüksek performans sporlarında olmak üzere, fair play kapsamındaki temel ahlaki tutum ve davranışların gittikçe önemini yitirmesine ve “ne pahasına olursa olsun kazanma” fikrinin ön plana çıkmasına neden olmuştur (17).

Sportmenlik, samimiyet, cesaret, sabır, kendini kontrol, kendine güven, başkalarını küçümsememek, başkalarının fikirlerine ve doğrularına saygı duyma, kibarlık, iyilik, asillik, onurluluk, ortaklık ve cömertlik gibi özellikleri barındırır. 1926’da, çocukluk oyunlarından uluslararası maçlara hayatın tüm bakış açılarıyla sportmenliğin ilkelerini yaymak için kurulan Uluslararası Sportmenlik Birliği, sportmenliği geliştirmek için sekiz prensip geliştirmiştir. Bunlar şöyledir:

1. Kurallara uyun.
2. Takım arkadaşlarınıza bağlı kalın
3. Kendinizi formda tutun

4. Öfkenizi kontrol edin
5. Oyununuzda şiddetten sakının
6. Kazandığınızda övünmeyin
7. Mağlubiyette yıkılmayın
8. Sağlıklı bir vücut için sağlam ruhlu ve açık fikirli olun (19).

Sportmenlik başlarda insan onuruna gösterilen saygının ifadesi olarak kendini göstermiş ve sporun her türünde ve her aşamasında dürüst olarak oyun oynamaya neden olan bir ahlaki prensip olarak kendini kabul ettirmiştir (20). Spor kavramı içerisinde öne çıkan, aslında bir ahlak kavramı ve eğitim ilkesi olarak kabul edilen sportmenlik; centilmenlik, hak, adalet, başkalarına saygı ve oyun kurallarına uyma gibi insani özellikleri içerirken kurallara uymama, yalan, hilebazlık gibi toplum nezdinde kabul edilmeyen davranışları da reddettiği ifade edilmiştir (4).

Sporun ahlaki ve evrensel olarak kabul görmeyen davranışlarla anılmaması gerekir, çünkü bu gibi davranışlar sportmenlik kavramıyla tezatlık oluşturur (21). Bununla birlikte gerek saha içinde gerek tribünlerde yaşanan şiddet olayları nedeniyle spor günümüzde ahlaki olmayan davranışlarla anılmaya başlanmıştır. Bu da sporun toplumda dostluk, sevgi, hoşgörü gibi değerlere zarar verdiği şeklinde algılanmasına yol açmıştır (22).

Beden eğitimi, eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası ve tamamlayıcısı özelliği taşıyan bir derstir. Bu derste bireyler, sınıf ortamındaki akademik yüklemelerin dışında, diğer niteliklerini geliştirme fırsatı bulabilirler. Özellikle bu gelişimin sosyal, zihinsel, fiziksel ve ruhsal alanda kendini gösterdiği düşünülmektedir. Bireyin bir bütün olarak gelişimine katkı sağlayan beden eğitimi

dersi, özellikle sportmenlik gibi kavramların bireyler tarafından içselleştirilmesinde rol oynadığı kabul edilir. Çünkü bu kavramların sıklıkla beden eğitimi derslerinde karşımıza çıktığı söylenebilir (23).

2.2.1. Sportmenlik ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışında Yapılan Çalışmalar.

Sportmenlikle ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar bu bölümde özetlenmiştir. Literatür incelendiğinde ülkemizde Yıldırım'ın "Fair Play'in tarihsel ve epistemolojik gelişimi, "Fair Play Eğitiminde Beden Eğitiminin Rolü", "Fair Play: Kapsamı, Türkiye'de ki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri" çalışmaları ile sportmenliği tarihsel ve epistemolojik gelişim açısından incelemesi, Pehlivan'ın (2004) beden eğitimi ve sporun sportmenlikle olan ilişkisini incelemesi, Sezen Balçıkanlı'nın (2010) da spor alanında sportmenlik yönelim ölçeğinin Türkçe'ye çevirme çalışmaları ülkemizde sportmenliğe dayalı araştırmalara kaynak oluşturmuştur (14,17,20, 24).

Koç ve Karabudak (2017) ortaokul öğrencilerinin sportmenlik düzeyleri ile din kültürü ve ahlak bilgisi dersi başarıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Erzincan il merkezindeki 609 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin sportmenlik seviyelerinde okul türüne göre anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Düz ortaokul öğrencilerinin sportmenlik seviyelerinin imam hatip ortaokul öğrencilerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Koç ve Karabudak, imam hatip ortaokullarında beden eğitimi ve spor ders saatlerinin 1 saat olmasının öğrencilerin spor kültürünü ve disiplinini almasını sınırlandırdığı görüşünü ön plana çıkarmışlardır (25).

Koç ve Tamer (2016) Erzincan İli devlet ortaokul ve liselerindeki kız öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışlarını bazı değişkenlere göre incelemişlerdir. Çalışmada sınıf düzeyinin artmasıyla sportmenlik davranışlarının azaldığını tespit etmişlerdir. Bunun nedeni olarak kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi tutumuyla sportmenlik davranışlarının ilişkili olduğunu düşünmektedirler. Çalışmada okul takımı ve spor kulübünde oynamanın sportmenlik düzeyini etkilemediği fakat kız öğrenciler içerisinde okul ve spor kulübü dışındaki sportif faaliyetlerin sportmenlik davranışlarını anlamlı düzeyde olumlu etkilemesi dikkat çekici bulunmuştur. Ayrıca çalışmada televizyonda maç izleyenlerin ve gazetede spor haberlerini takip edenlerin sportmenlik puanlarının düşük olduğu görülmüştür. Özellikle medya faktörünün sportmenlik davranışlarındaki olumsuz etkilerini giderecek önlemler alınması gerekliliğine vurgu yapılmıştır (26).

Koç (2017b), ortaokul öğrencilerinde beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışlarının, şiddet eğilimleri ve empati becerileri ile ilişkisini incelemiştir. 919 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin sportmenlik düzeylerinin, sınıf ilerledikçe anlamlı olarak azaldığı; kızların lehine anlamlı olarak yüksek olduğu, bireysel mücadele sporu ile ilgilenenlerde de anlamlı olarak düşük olduğu bulunmuştur. Beden eğitimi ve spor dersinin sportmenlik davranışlarının öğrencilerin şiddet eğilimleri ile negatif, empati düzeyleri ile pozitif ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (27).

Koç (2017a), lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi sabır düzeyleri ile sporcu davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 702 öğrenci üzerinde yapılan bu çalışmada öğrencilerin sportmenlik düzeylerinin kadınlarda anlamlı olarak yüksek olduğu, fiziksel temas olmayan sporlara ilgi duyan öğrencilerin fiziksel temas olan

takım sporu ile ilgilenen öğrencilerden sportmenlik seviyelerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (18).

Koç ve Seçer (2017), üniversite öğrencilerinin sportmenlik davranışları ile saygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Öğrencilerin sportmenlik davranışlarının negatif davranışlardan kaçınma boyutunda kadınlar lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin sportmenlik seviyelerinin pozitif yönde farklılaştığı tespit edilmiştir. Üniversitede öğrencilerin saygı düzeylerini geliştirmeye dayalı etkinlikler yapmanın öğrencilerin sportmenlik davranışlarını geliştirmede olumlu katkı sağlayacağını önermişlerdir (28).

Koç ve Güllü (2017) beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışlarını incelemeye yönelik olarak 550 lise öğrencisiyle yaptıkları çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha sportmen ve daha az saldırgan olduğu tespit etmişlerdir. Branş türüne göre incelendiğinde temas içermeyen takım sporlarıyla uğraşanların diğer sporlarla ilgilenenlere oranla daha sportmen ve daha az saldırgan olduklarını tespit etmişlerdir. Okul başarı seviyesinin ve aile ekonomik gücünün öğrencilerde herhangi bir değişiklik oluşturduğu bulunmamıştır (29).

Hacıcaferoğlu ve diğerleri (2015) ortaokullarda işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin, sportmenlik davranışlarına katkısını bazı değişkenler açısından incelemiştir. Çalışma 670 ortaokul öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Çalışmalarında cinsiyet değişkenine bağlı olarak öğrencilerin sportmenlik davranışlarında anlamlı bir fark bulamamışlardır. 8. Sınıfta okuyan öğrenciler 7. sınıfta okuyan öğrencilere göre sportmenlik seviyelerinin anlamlı olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir (30).

Kayısoğlu ve diğerlerinin (2015) ortaokul օđrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışlarını incelediği çalışmada օđrencilerin sportmenlik davranış düzeylerinin cinsiyet, sınıf düzeyi ve aile gelir düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını gözlemlemişlerdir. Okullarında spor salonu bulunan օđrencilerin sportmenlik seviyelerinin bu imkânı olmayan օđrencilere göre anlamlı düzeyde pozitif bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca dayalı olarak okullarda spor tesislerinin bulunmasının օđrencilerin sportmenlik seviyelerini artıracadığı iddia edilmiştir (31).

Sportmenlik ve fairplay kavramıyla ilişkili araştırmaları incelediğimizde yurtdışında yapılan bazı çalışmalar aşağıda özetlenmiştir;

Tsai ve Fung (2005) genç sporcuların (basketbol, voleybol) sportmenlik davranışlarını incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre erkek sporcuların kadın sporculara oranla daha az sportmenlik davranışı sergilediği bulunmuştur. Bu durum, kadınların yenilgi sonrasında rakiplerini tebrik etmek, rakibin kouyla el sıkışmak, rakiplere karşı haksız durumları düzeltmek, dşm bir rakibe yardım etmek, hatalar yapıldığında kendini kontrol etmek ve bunları kabul etmeye eğilimli olduğunu göstermektedir (32).

Proios (2011), eğitim seviyesi ve cinsiyetin beden eğitimi ortamındaki davranışlar üzerindeki olası etkisini ve spor faaliyetlerindeki sportmenlik dışı davranışlarla ilişkisini incelemiştir. Beden eğitimi ve spor dersine katılan 724 օđrenci ile yapılan çalışmada, erkek ve kız çocukları ile ortaokul ve lise օđrencilerine yönelik beden eğitimi ortamlarında algılanan davranışlarda önemli farklılıklar olduğu tespit edilmiştir (33).

Singh ve diğerklerinin (2013) bireysel ve dövüş sporları yapan sporcuların ahlaki tutumlarını incelediği çalışmada branşlara göre ahlaki tutumlarda anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun oyuncuların oyunun yapısındaki var olan ahlaki davranışları farklı algılamalarına bağlanabileceği gibi sporculardaki motivasyonun onları diğerk oyunculara zarar vermeden oyun oynamaya zorladığı, bunun da bireysel sporlar için doğru olabileceği, ancak mücadele sporları için geçerli olmadığı vurgulanmıştır (34).

Stornes ve diğerkleri (2002) tarafından ergen hentbolcuların sportmenlik algıları ile liderlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan araştırma, spora karşı bağlılık, saldırganlık, kurallara saygı ve sosyal düzene saygı ortalama puanlarının nispeten daha yüksek olduğu, rakiplere saygı ve negatif yaklaşım puanlarının nispeten daha düşük olduğu tespit edilmiştir (35).

Hopkins ve diğerkleri (1999) defansif ve ofansif genç futbolcular arasındaki sportmenlik tutumu farklarını incelemiştir. Hopkins ve Lantz futbolcuların bir sezon boyunca sportmenlik tutumlarında bir düşüş olacağını öne sürmüştür ve çıkan sonuçlar bu hipotezi kısmi olarak destekler niteliktedir (36).

Arthur ve diğerkleri (2007) hakemlerin genç basketbolculara sportmenliği teşvik etme konusundaki olumlu davranış biçimlerinin etkilerini incelediği araştırmalarında hem olumlu hem de olumsuz sportmenlik davranışlarının ölçümleri oyun sırasında sürekli olarak izlenmiş ve daha sonra bir oyun skoru sağlamak için toplanmıştır. Analiz sonuçları, hakemlerin sergilenen olumlu sportmenlik davranışları üzerinde önemli etkisinin olduğunu göstermektedir (37).

Hassandra ve diğeri (2007) beden eğitimi ve spor derslerinde öğrenciler tarafından algılanan fair play davranışları ve öğretmenlerin sözel agresifliğini incelemiştir. Çalışmaya 429 beden eğitimi öğrencisi katılmıştır. Elde edilen sonuçlar, öğretmenlerin sözel saldırganlığı ve öğrencinin adil oyun davranışları arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir (38).

Miller ve diğeri (2004) rekabetçi genç erkek ve kadın futbolcuların algıladıkları motivasyonel iklimin sportmenlik davranışları üzerine etkisini araştırmıştır. Katılımcılar uluslararası bir futbol turnuvasında yarışan Norveçli 512 erkek ve Norveçli 202 kadın genç futbolcular (12-14 yaş) olmuştur. Araştırma sonuçlarına göre erkek ve kadın sporcuların algıladıkları motivasyon ikliminin sportmenlik davranışları üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur (39).

Boixados ve diğeri (2004) genç futbolcularda motivasyonel iklim, memnuniyet, yetenek algısı ve fair play tutumları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma grubunu 472 erkek Katalan oyuncu (10-14 yaş) oluşturmuştur. Sonuçlar, motivasyonel iklimle ilişkin algıların, memnuniyet ve yetenek algıları ile pozitif ilişkili olduğunu ve sert oyun tutumları ve kurallarla ilgili yetenek algısının ters ilişkili olduğunu göstermiştir (40).

Bazı yapılandırılmış çalışmalar ile özel müfredat ve öğretim stratejileri kullanılarak beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde sosyal becerilerin ve prososyal davranışların ortaya çıkması ve uygunsuz davranışların azaltılması sağlanmıştır (41, 42).

Literatür incelendiğinde sportmenlikle ilgili yapılan eğitim modeli çalışmalarından bazıları aşağıda özetlenmiştir;

Spor eğitim modeli; sosyal becerilerin fiziksel aktivite ile bütünleştirilmesidir. Bu öğretim modeli, spor kültürünü ve stratejilerini bir öğrencinin sportmen, eşitlikçi ve kapsayıcı çevreye katılımıyla ilişkilendirmek üzere tasarlanmıştır. Spor eğitim sezonları incelendiğinde spesifik sosyal davranışlar geliştirmek üzere tasarlandığı görülmüştür. Bir öğrenci, sportmenliğin (fair play) ne anlama geldiğini ve nasıl yürürlüğe konacağını öğrenme fırsatı bulur. Sportmenlik kavramı sadece kurallara değil hedef belirleyerek bu doğrultuda çalışmayı da ifade eder. Bazı hedefler şunlardır:

Öğrenci, sınıf ve takım içindeki görevlere zamanında ve aktif olarak tam ve sorumlu katılır,

Öğrenci, etkinliklerde takımının rollerini yerine getirirken takım arkadaşları ile işbirliğinde en iyi çabayı gösterir.

Ayrıca Siedentop ve diğerleri (2004) sportmenliği spor eğitimiyle bütünleştirmek için bazı stratejiler önermiştir. Örneğin; derste beklenen sportmenlik hedeflerinin posterlerle sergilenmesi, yarışmalar öncesinde okunan, tartışılan ve imzalanan yazılı sportmenlik sözleşmelerinin kullanılması (43).

“Play Hard, Play Fair, Play Fun” (PHPFPF) programı ise; gençlerin spor deneyimlerinde eğlenmeyi arttırmak için programın odağında sportmenliği geliştirmeyi vurgulamaktadır. Programda uygulanan tekniklerden bazıları ise; oyun öncesi tanıtımlar, oyun sonrası sosyal etkinlikler aracılığıyla spor ortamının kişiselleştirilmesi, sportmenlik davranışları için belirli ödüllerin sağlanması ve negatif sportmenlik davranışları için cezalar verilmesi, afişler ve çıkartmaların kullanılması şeklindedir. Programda kullanılan bu tekniklerle sportmenlik kültürünün geliştirilmesi amaçlanmaktadır (44).

Fair Play for Kids (1990), STAR sportmenlik eğitim modülü web tabanlı eğitim aracıdır. Program ilgi çekici bir öğrenme deneyimi talep eden bugünün öğrencilerini daha iyi motive etmek için spor ile akademiyi birleştirmektedir. Program, sportmenlikle ilgili çağdaş grafikler ve görevlerle kullanıcıların ilgisini çekmeyi amaçlamaktadır. Programda ihtiyaçlar, literatür ve öğretim içeriğinin analizine dayanan uzun vadede entegrasyon olasılığını artıran karar verme faaliyetleri sunulmaktadır. STAR sportmenlik eğitim modülü; sportmenliği öğretmek için kullanılan üç yaklaşımın bir karma versiyonudur:

- 1- Sportmenlik inancı,
- 2- Genç sporcular için davranış olarak güzel örnekler oluşturmak,
- 3- Farklı gruplarla etkileşim (yani antrenörler, takım ve yetkililer) (45).

Ayrıca birçok deneysel çalışmada, sportmenlikle ilgili eğitsel uygulamaların sportmenliğe olumlu etkisi ortaya konmuştur (37, 46-51). Bu çalışmalarda örneğin; Hassandra ve diğerleri (2007) okulda olimpiik eğitim programı kullanarak 5. sınıf öğrencilerinin sportmenlik davranışlarını geliştirmeyi amaçlamışlardır. Bu çalışmaları sonucunda öğrencilerin sportmenlik davranışlarında anlamlı gelişmeyi rapor etmişlerdir (48). Blair (2014) okul voleybol müsabakalarına katılan 8-14 yaş grubu öğrencilerinde uygulanan 6 haftalık programın pozitif davranışlar sergilenmesini anlamlı olarak arttırdığını tespit etmiştir (46). Arthur-Banning ve diğerleri (2007), hakemlerin davranış eğitimi almasının 3 ve 4. sınıf öğrencilerin basketbol müsabakalarındaki sportmenlik davranışlarını pozitif etkilediğini bulmuşlardır (37). Ayrıca Sharpe, Brown ve Crider, (1995) sportmenliğe yönelik uygulanan programın sportmenliğin yanında liderlik ve çatışma çözme gibi pozitif sosyal kazanımlara da vesile olabileceğini ortaya koymuşlardır (52). Bir diğer

çalışma da Raakman (2006) sadece oyna (“justplay”) adıyla sunduğu davranış yönetimi programında sportmenliğe ve eğlenmeye vurgu yaparken galip gelmenin önemini azaltmak istemiştir. Ancak bu çalışması sadece teoride kalmıştır (53).

2.3. Empati

Empati kavramının kökenine baktığımızda Almanca “*einflühlung*” terimi olduğu görülmektedir. Almancada “*einflühlung*” kelimesi bir başkasının yerine geçebilme kabiliyeti anlamına gelmektedir. Bu kavramı ilk kullananlardan birisi olan Alman psikolog Tpedor Lipps, “*einflühlung*”u şöyle tanımlamıştır: Bir insanın kendisini karşısındaki bir nesneye yansıtması, kendini onun içinde hissetmesi, bu yolla o nesneyi kendi içine alarak anlaması sürecine “*einflühlung*” adı verilir (54).

Empati kavramı ile ilgili çeşitli açıklamalara bakıldığında bir insanın, kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması şeklinde tanımlamıştır (54). Rogers’da(1975) empatiyi, kişinin kendisini karşıdaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi süreci olarak tanımlamaktadır (55).

Empati kişinin, hayal etme, taklit, gözlem, dili kullanma, bakış açısı oluşturma veya duygulara iştirak etme vasıtasıyla onun duygularını anlaması ve bilgi edinmesini sağlar. Bu tanım, empatinin asıl öneminin “bir insanın başka bir insanı anlama çabası” olduğunu, açıkça göstermektedir (56).

Dökmen (1996) empati tanımının üç temel öğeden oluştuğunu ifade eder. Bir insanın karşısındaki bir kişi ile empati kurabilmesi için gerekli olan bu öğeleri şöyle sıralamaktadır:

a) Empati kuracak kişi kendisini karşısındakinin yerine koymalı, olaylara onun bakış açısıyla bakmalıdır. Başka bir söyleyişle, empati kurmak isteyen kişinin, karşısındaki kişinin fenomenolojik alanına girmesi gereklidir. Psikolojideki fenomenolojik yaklaşıma göre her insanın bir fenomenolojik bir alanı vardır. Her insan gerek kendisini gerekse çevresini, kendine özgü bir biçimde algılar; bu algısal yaşantı öznedir (subjektiftir); kişiye özgüdür. Yani her insan dünyaya, kendine özgü bir bakış tarzıyla bakar. Eğer bir insanı anlamak istiyorsak, dünyaya onun bakış tarzıyla bakmalı, olayları onun gibi algılamaya ve yaşamaya çalışmalıyız. Bunu gerçekleştirmek için de empati kurmak istediğimiz kişinin rolüne girmeli, onun yerine geçerek adeta olaylara onun gözlüklerinin gerisinden bakmalıyız.

b) Empati kurmuş sayılmamız için, karşımızdaki kişinin duygularının ve düşüncelerini doğru olarak anlamamız gereklidir. Karşımızdakinin yalnızca duygularını ya da yalnızca düşüncelerini anlamış olmak yeterli değildir. Empatiyi tanımlarken bu noktayı vurguladığımızda, empatinin iki temel bileşeninden söz etmiş oluyoruz. Bunlar, empatinin bilişsel ve duyuşsal bileşenleridir. Karşımızdakinin rolüne girerek onun ne düşündüğünü anlamamız bilişsel bir nitelik (bilişsel rol alma/bilişsel perspektif alma), karşımızdakinin hissettiklerinin aynısını hissetmemiz ise duygusal nitelikli bir etkinliktir (duygusal rol alma/duygusal perspektif alma). Bilişsel rol alma, duygusal rol almanın ön şartı sayılabilir.

c) Empati tanımındaki son öge ise, empati kuran kişinin zihninde oluşan empatik anlayışın, karşıdaki kişiye iletilmesi davranışıdır. Karşımızdaki kişinin duygularını ve düşüncelerini tam olarak anlasak bile, eğer anladığımızı ona ifade etmezsek empati kurma sürecini tamamlamış sayılmayız. Örneğin, bir dostumuz üzülmemektedir. Kendimizi onun yerine koyup, neler yaşamakta olduğunu anlarız.

Onun duygularını içimizde hissederiz. Sıra, bu durumu ona ifade etmeye geldiğinde ise hiçbir şey yokmuş gibi gülümseyerek “takma kafanı” diyebiliriz. Eğer böyle yaparsak, yüzümüzdeki ifadeyle ve söylediğimiz sözle içimizdeki duygular arasında çelişki var demektir. Böyle yaptığımızda, doğru empati kurmuş fakat bunu karşıdakine yeterince iletmemiş oluruz (57).

Empatik beceriden yoksun bireylerin girdikleri iletişimlerde birbirlerini yanlış anlamaları ve incitmeleri söz konusudur. Aynı durum çocuklar için de geçerlidir. Empatik becerisi düşük olan çocuğun, arkadaşlarını, ailesini ve öğretmenlerini anlamada güçlüklerle karşılaşması olasıdır; bu da onun çevresi tarafından dışlanmasına neden olabilir (116). İlköğretim öğrencilerine kazandırılacak becerilerin büyük bölümünü iletişim becerileri oluşturmaktadır (117). Spor ortamında özellikle spor karşılaşmaları sırasında; oyuncuların empatik becerilerinin spor branşında etkili olacağı akla uygun bir yaklaşımdır. Empati düzeyi yüksek olan sporcuların takım birlikteliğinin de yüksek olabileceği düşünülmektedir (58). Nitekim Perry, Clough & Crust (2013) empatinin sportmenliğin önemli bir basamağı olduğunu iddia etmiştir (114).

2.3.1. Empati ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Dökmen (1988) psikodrama ile kişilerde empatik becerinin geliştirilmesini içeren bir araştırma yapmıştır. Araştırmaya katılan üniversite öğrencileriyle 8 ay boyunca psikodrama uygulaması yapmıştır. Uygulamanın öncesinde ve sonrasında deney ve kontrol gruplarına “Empatik Beceri Ölçeği B Formu” ve “Empatik Eğilim Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmada deney ve kontrol grupları arasında bununla beraber ilk ve son ölçümler arasında da empatik beceri ölçeği puanları açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (54).

Dilekmen (1999) grupta psikolojik danışmanın, öğretmen adaylarının demokratik tutum ve empatik beceri düzeylerine olan ilişkisini incelemiştir. Deney grubunda olan öğrencilere 10 hafta boyunca grupta psikolojik danışmanlık yapılmıştır. Kontrol grubuna herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Sonuç olarak grupta psikolojik danışmanlık alanların anlamlı derecede demokratik tutum ve empati beceri düzeylerinde gelişim olduğu tespit edilmiştir (59).

Şahin (2007) empati eğitim programının ilköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencileri arasında görülen zorbacı davranışlar üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırma ile ilköğretim 4. ve 5. sınıfta zorba davranışlarda bulunan öğrencilerin empatik becerilerini geliştirerek, yaptığı olumsuz davranışları fark etmelerini sağlamak, bu davranışlara uğrayan arkadaşlarına karşı empati geliştirmelerini ve farklı duygularına ilişkin duyarlılık geliştirmeleri bununla beraber prososyal davranışlarda bulunmaları amaçlanmıştır (60).

Rehber (2009) tarafından yapılan ve ortaokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerini ve çatışma çözme davranışlarının incelendiği çalışmada ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine bakılarak çatışma çözme davranışlarında fark olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma sonucunda empatik eğilim düzeyi düşük olan öğrencilerin saldırganlık düzeyleri, empatik eğilim düzeyi yüksek olan öğrencilerin ise problem çözme düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (61).

Öz (1992) yaptığı çalışmada hemşirelerin empatik iletişim beceri ve eğilimleri üzerinde empati eğitiminin etkisini incelemiştir. Deney grubuna 10 haftalık empati eğitimi verilmiş kontrol grubuna bu süreçte herhangi bir eğitim

uygulanmamıştır. Verilen eğitim sonucunda deney grubunun empatik iletişim becerileri artarken kontrol grubunda herhangi bir artış söz konusu olmamıştır (62).

Alver (1998) tarafından yapılan bireylerin uyum düzeyleri ve empatik becerileri üzerindeki çalışmada kişisel, sosyal ve genel uyum düzeyleri ile empatik beceri arasında istatistiksel olarak bir ilişkinin olmadığını bulmuştur (63).

Dalton ve Sundblad (1976) yaptıkları araştırmada empati eğitiminde kullanılan yöntemlerin etkisini araştırmışlardır. Danışmanlara model alma ve sistematik eğitim yöntemleri kullanarak empati eğitimi verilmiş çalışma sonucunda model almanın empatik eğitimde daha etkili olduğu ortaya çıkmıştır (64).

Strayer ve Roberts (2004), beş yaşındaki çocukların empati gelişimlerini ile öfke ve saldırganlık ilişkisini incelemişlerdir. Çalışmanın amacı, empati, öfke ve saldırganlık arasındaki ilişkiyi anlayabilmenin, çocuklardaki saldırganlık düzeylerini anlama ve çözümlenmede bulgular sunması ve çözüm üretmesidir. Çalışma grubu beş yaşında 24 çocuktan oluşmuş ve bu grubun yarısı kız yarısı erkek olarak seçilmiştir. Çalışmada, kız çocuklarının erkek yaşlılarına göre empati duyguları daha çok gelişmiştir. Erkek çocukların ise kız yaşlılarına göre öfkeli ve saldırgan oldukları ortaya çıkmış, empati yetisi daha çok gelişmiş çocuğun daha az öfkeli, daha az saldırgan olduğu, daha az oyuncak kavgası yaptığı ve daha çok sosyal ilişkilerde bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır (65).

2.4. Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması (KOCY)

Öğrencilerin küçük yaşlarda aldıkları eğitim ilerleyen dönemlerde onlara temel oluşturacaktır. Sporun kişinin disipline edilmesinde ve hedef belirlemedeki rolü önemlidir. Dalkılıç (2011) yaptığı çalışmada sportif etkinliklere katılan bireylerin oyun ve hareketler aracılığı ile duygularını ifade etme imkânı bulduklarını; belirtmektedir ayrıca, baskı altındaki enerjiden kurtulmak için oyun ya da spor etkinliklerine katılmanın önemini belirtmiştir (66). Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmak bireyin fiziksel olduğu kadar benlik gelişimine de katkıda bulunur. Günümüzde spor müsabakalarında artan şiddet olayları sporun birleştirici ve centilmen kişilik hedeflerini olumsuz yönde etkilemektedir. Okullardaki müsabakalarda bu durum görülmekte sporun dostluk ve kardeşlik prensibini incitmektedir. Öğrencilerde eksik olan sportmenlik ruhunu geliştirmek okullarımızda beden eğitimi ve spor dersinin temel amaçlarından birini oluşturmaktadır.

Öğrencilere sportmenlik ve centilmenliği aşlamak onları bu değerlerle yetiştirmek amacı ile Koç (2017c) tarafından KOCY eğitim programı oluşturulmuştur (67). Bu programın 1. basamağını teorik bilgi verme aşaması oluşturmaktadır. Sportmenlik kavramı ile ilişkili olan değerlerin çeşitli boyutlarıyla (örneğin; insani, toplumsal, sportif, manevi ve resmi değerler) sınıf ortamı içerisinde çeşitli yöntem ve teknikler uygulanarak (anlatım, drama, beyin fırtınası, soru cevap, vb.) öğrencilere verilmesi amaçlanmaktadır. Öğrencilere sportmenlikle ilgili hazırlanan slayt sunumu yapılır. Yurt içi ve yurtdışında ödül almış örnek sportmenlik başarı hikayeleri anlatılır. Ardından drama etkinliği yapılarak konu öğrencilere bütün yönleriyle gösterilir. Teorik bilgi aşamasında sportmenlik birçok etkinliklerde öğrencilere verilerek konu ile ilgili farkındalık sağlamak amaçlanmıştır.

İkinci aşama olan “Beklentileri Açıklama” aşamasında beden eğitimi ve spor dersinde hedeflenen sportmence davranışlar öğrencilere sunulur, bu davranışların öğrencilerden beklendiği vurgulanır ve beklentilerin uygulanmasına yönelik sözleşme imzalanır. Sınıf panosu hazırlama çalışması yapılarak pano sportmenlik içerikleri ile doldurulur.

Üçüncü bölümde “Ders Uygulamalarına” geçilmektedir. Ders uygulamaları olarak yıllık plan doğrultusunda işlenecek konular sportmenlik temelinde şekillendirilerek ders içerikleri zenginleştirilir. Müfredat programına uygun oyun ve etkinlikler uygulanır. Öğrencilerin eğlenirken, galip gelirken veya yenilgi durumunda kontrollü davranışlar sergilemelerine yönelik etkinlikler uygulanır. Her ders başlangıcında 3-5 dk sportmenlik vurgulanarak beklentiler öğrencilere hatırlatılır ardından derse geçilir. Ders bitimine doğru bilinçlendirmeye yönelik görüşme yapılır. Ders uygulamalarında 3 temel etkinlik kullanılır. Bunlar;

Gayeli Oyun: Öğrencinin kendisini geliştirmesi amacıyla yapılan etkinliklerdir. Karşılıklı mücadele olmadığı için rekabet içermemektedir. İp atlama etkinliği gibi.

Galibiyet ile Sonuçlanmayan Oyun: Etkinliklerin amacı yenme olmadan da eğlenmenin mümkün olabileceğini göstermek ve eğlenmenin esas alınmasını sağlamaktır. Oyun içerisinde yenme ve yenilme değişkenlik göstermektedir. Futbolda 5’e 2 oyunu gibi.

Galibiyet ile Sonuçlanan Oyun: Öğrenciler bu oyunlarda galibiyet ve mağlubiyeti öğrenerek maç ya da oyunun sonucunu değerlendirmeyi öğrenirler. Hatalardan ders çıkarmayı ve sonuç ne olursa olsun rakibi tebrik ya da teselli

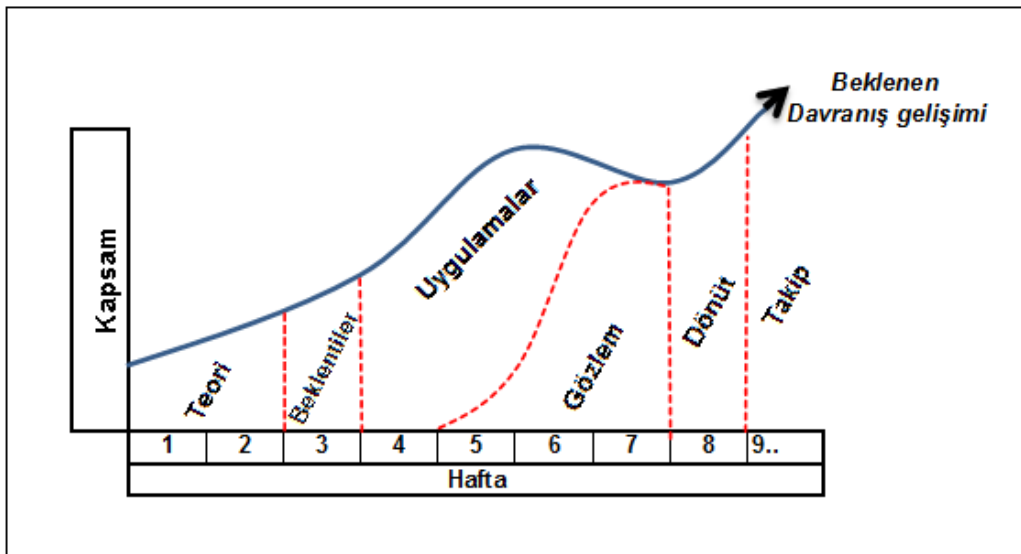
etmenin centilmenliğin gereği olduğunu anlarlar. Oyunların sonunda KOCY uygulaması olan sarılıp tebrikleşme yaptırılır.

Gözlem yapma aşamasında iki amaç vardır. Birincisi öğrencilerin olumlu ve olumsuz davranışlarına erken müdahalede bulunmaktır. İkincisi de olumlu davranışlar ödül ile teşvik edilirken olumsuz davranışların önlenmesi için tedbir almaktır.

Dönüt kısmında öğrencilerin eğitim programı boyunca göstermiş oldukları sportmenlik ve centilmenlik içeren davranışlar çeşitli şekillerde ödüllendirilir (sertifika, okul takımına alma, hediye vb.).

Son olarak takip aşamasına geçilerek öğrencilere program boyunca almış oldukları eğitimin kalıcı olması amacıyla beklentiler açıklanarak sportmen kişiliğin hayatın tüm aşamalarında devam etmesi gerektiği vurgulanır. Eğitim dönemi boyunca belli aralıklarda afiş, örnek olay, slogan vb. çalışmalar yaptırılır.

Program süresince sportmenliğe yönelik beklenen gelişim aşağıda şekil 1’de gösterilmektedir (67).

Şekil 1. Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması (KOCY) süreci

2.4.1. KOCY Programının Kuramsal Alt Yapısı

Bugün eğitim sürecinde, bireyin sosyal gelişimi, diğer gelişim alanları kadar önemli görülmektedir. Kendini ifade etme, kendine güven, çevresindeki insanlardan kabul görme, sosyal bağımsızlık vb. tüm bu becerilerin geliştirilmesi çabalarının temelinde, sosyal davranışları geliştirebilmek ve çocukların uygun davranışta bulduklarında desteklenmesi yer almaktadır (68). Çocukların kendisini ifade edebilmesi, özgüven kazanması, ailesi ve çevresindeki bireylerle ilişki kurabilmesi, arkadaşları tarafından kabul görmesi, sosyal anlamda bağımsızlık kazanması gibi becerilerin geliştirilmesi çabalarının temelinde öğrencilere sosyal davranışlar kazandırmak, uygun davrandıklarında onları desteklemek ve onları motive etmek bulunmaktadır. Bu nedenle, öğrencilere örgün öğretimin her bir basamağında, sosyal becerilerin kazandırılması, pekiştirilmesi ve geliştirilmesi için çaba sarf edilmelidir. Bu bağlamda insanların öğrenmelerini açıklayan pek çok kuram bulunmaktadır (69).

Öğrenme teorileri davranışçı, bilişçi olmak üzere iki grup halinde incelenebilir. Davranışçı yaklaşım kişiliğin oluşumunda gerekse öğrenme üzerinde çevrenin daha çok etkili olduğunu ileri sürmektedir.

Erik Erikson'un psikososyal kuramına baktığımızda bireyin yaşamı boyunca içinde bulunduğu sosyal çevreden sürekli bir biçimde etkilendiği dolayısıyla okul yılları boyunca da öğretmenin öğrencinin kişilik gelişimini kolaylaştırıcı ya da zorlaştırıcı etkisinin olduğunu söylemektedir (70). Öğretmenin kişilik gelişimindeki rolü KOCY eğitim programında da önemli yer tutmaktadır.

Albert Bandura tarafından geliştirilen ve davranışçı yaklaşım ekolünde yer alan sosyal öğrenme kuramına göre öğrenme, modelden alma ya da gözleyerek

gerçekleşmektedir. Bandura'nın sosyal bilişsel öğrenme kuramının dayandığı altı temel ilke vardır.

1.Karşılıklı Belirleyicilik: Öğrenmeyi üç temel faktör birlikte oluşturur. Bunlar birey, çevre ve davranıştır.

2.Sembolleştirme Kapasitesi: İnsanlar çevrelerinde gördüklerini zihinlerinde sembolleştirirler.

3.Öngörü Kapasitesi: İnsanlar gelecekle ilgili planlarını zihinlerinde davranıştan önce yaparlar.

4.Dolaylı Öğrenme Kapasitesi: İnsanlar sadece kendi deneyimlerinden değil başkalarını gözleyerek dolaylı olarak da öğrenirler.

5.Kendini Düzenleme Kapasitesi: İnsanlar kendilerini ve davranışlarını etkileyebilme, kontrol etme, yönlendirme ve düzenleme kapasitesine sahiptirler.

6.Kendini Yargılama Kapasitesi: İnsanlar düşüncelerini uyguladıktan sonra sonuçları değerlendirerek kendisini yargılayabilir (71).

Akbaba (2013)'nın belirttiği ilkelere uygun olarak KOCY programında uygulanan tebrikleşme (sembolleştirme kapasitesi), öğrencilere verilen ödül ve cezalar (dolaylı öğrenme kapasitesi), drama etkinliği ile yapılan davranışların sonuçlarına dayalı değerlendirme yapılması (kendini yargılama kapasitesi) Bandura'nın sosyal öğrenme kuramının ilkelerine dayanmaktadır (71). Yapılan çalışmalarda da şiddet, saldırganlık ve sportmenlik gibi davranışların açıklanmasında en yaygın görüşün Bandura'nın sosyal öğrenme modeli olduğu düşünülmektedir (84). KOCY programında sosyal öğrenme kuramına dayalı ilkelerinin ağırlıklı olduğu anlaşılmıştır.

2.5. Ortaokul 6. Sınıf Öğrencilerinin Gelişim Özellikleri (11-12 Yaş)

Büyüme ve gelişme sözcükleri aynı anlamı taşımamaktadır. Yapısal artışı dile getiren büyüme, bedende gerçekleşen kilo, boy artışı gibi sayısal değişiklikleri içermektedir. Çocuk sadece fiziksel olarak büyümekle kalmaz, aynı zamanda onun beyniyle iç organlarının yapı ve büyüklüğünde de değişimler olmaktadır. Beynin gelişimi sonucu, çocukta giderek artan bir öğrenme, anımsama ve muhakeme yeteneği olmaktadır (72).

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin öğrencilerin gelişim sürecini anlamalarına yardımcı olmak ve ihtiyaçlarına cevap verebilmek için beden eğitimi ve spor programı ile yakından ilişkili olan bu büyüme ve gelişme dönemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları gerekir. Çocukların motor becerilerindeki gelişmeler ve değişiklikler onların spordaki ilgi alanlarını da etkiler. Öğrencilerin sportif faaliyetlere yönelik motivasyonlarının gelişimi için her yaş seviyesinde farklı teknikler kullanılmalıdır (73). Öğrencilerin gelişim ve büyüme prensiplerini bilmeyen bir öğretmenin, sınıftan beklentileriyle sınıfın mevcut durumu farklı olacağı için iletişim kurması neredeyse imkânsız bir hal alacaktır (74).

6. sınıf öğrencilerinin gelişim dönemleri aşağıdaki gibi incelenebilir.

Bedensel gelişim aşamasında kızlar, erkeklere göre daha erken erinlik dönemine girdikleri için 12 yaş dolayındaki kızların hızla geliştiği gözlenir. Fakat bu dönemde erkek çocuklar kızlardan daha hareketlidirler ve özellikle fiziksel enerji gerektiren etkinliklere yoğun ilgi duyarlar. Bu yıllarda beden gelişimindeki değişim oldukça azdır. Ağırlık ve boyda meydana gelen yavaş büyüme çocuğa vücudunu sevmesi ve benimsemesi açısından zaman tanır (75). Bu yaş döneminin sonuna

doğru, sindirim ve boşaltım organlarının gelişimi, yetişkinlik çağındakine oldukça benzer bir yapıya kavuşur. Ancak her iki cinsiyet gurubunda da özellikle dönem sonuna doğru, cinsel organlar gelişir ve cinsel konulara ilgi artar (76).

Duyuşsal olarak bu dönemde çocuğun beden sağlığı kadar ruh sağlığı da yerindedir. His ve heyecan hayatı değerli olan çocuğun bu durumundan yararlanarak kendini anlamasına ve güven kazanmasına yardım edilmelidir. Sevilmek, beğerilmek, başarılı olmak, kendini güven altında hissetmek ve yeni tecrübeler kazanmak gereksinimleri karşılanmış olacaktır. Bu çağda çocuklarda, duygularına hâkim olmak bakımından ilerleme görölmektedir. Herkesin önünde ağlamaktan çekinmektedirler. Ana, babaya karşı özellikle erkek çocuklarda açık sevgi belirtileri azalmaktadır. Kendi kabuğu içine çekilme, zulüm yapma, fazla hayal kurma, sık sık okuldan kaçma ve ruh çöküklüğu gibi istenmedik davranışların üzerinde durulmalıdır. Korku halleri daha önceki döneme göre daha azalmışsa da öğretmenden, başarısızlıktan, arkadaşsız kalmaktan, ölümden, bilmedikleri yabancı şeylerden korkma hali devam etmektedir (77).

Duygusal ve sosyal gelişim yönünden bu dönem içerisinde öğrencinin öğrendikleri onun gereksinmelerini doyuruyorsa, onda haz yaratmakta, değilse elem yaratmaktadır. Öğrencinin derslerindeki başarısı onun, haz içinde, geleceğe doğru bakmasına neden olur. Başaran (1982)'ın belirttiği gibi, duygu: Dış ya da iç çevreden gelen etkilerin, bireyde haz ya da elem türünden izlenimler yaratmasıdır (78). Üstünlük kurma istekleri, öne çıkma dürtüleri güçlü olan bu dönemdeki çocuklar için, ana-babası dışında büyüklerle özellikle öğretmenleriyle özdeşim yapmaktadırlar. İlgili ve anlayışlı bir öğretmenin öğrencisi olmak bir çocuk için büyük bir mutluluktur (79).

3. MATERYAL VE METOT

Bu bölümde araştırmanın modeli ve deseni, araştırmanın grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli ve Deseni

Bu araştırma karma araştırma modelinde desenlemiştir. Karma araştırmada, nitel ve nicel yöntemlerin her ikisi de yer alır (80). Bu yaklaşımda, nicel veri toplama araçlarıyla, nitel veri toplama ve bu verilerin analizini içeren nitel araştırma öğeleri birlikte uyum içinde kullanılabilir. Araştırmaların karma bir yapı üzerine inşa edilmesi, birçok yararı beraberinde getirir. İki verinin birleşmesi ile araştırmanın gücünü artırılarak daha güçlü bilgi birikimine ulaşılmış olunur (81). Araştırma, karma yöntem araştırma desenlerinden “Açıklayıcı” (explanatory) şeklinde planlanmıştır. Bu desenin amacı nicel yöntemlerle toplanan verilerin nitel yöntemlerle toplanan verilerle desteklenmesidir. Nitel verilerin toplanacağı grupların belirlenmesinde nicel verilerden faydalanılır (82). Araştırmada nicel veriler için deneysel desenlerden iki gruplu ön-test – son-test modeli uygulanmıştır. Deneysel desen; neden-sonuç ilişkilerini belirlemeye yönelik olarak doğrudan araştırmacının kontrolü altında gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma deseni olarak ifade edilmektedir (83). Nitel veriler için özel durum çalışması deseni uygulanmıştır (82).

Araştırmada ölçümlerin birbirini etkilememesi için ön test ve son-testte sırasıyla gözlem, görüşme ve ölçekler uygulandı. Ön-testte kontrol ve deney gruplarının oluşturulmasında ölçek sonuçları dikkate alındı.

Deney grubuna 8 hafta boyunca müfredat ek olarak KOCY eğitim programı uygulandı. Kontrol grubuna da sadece müfredat programı uygulandı. Her iki gruba da son-testler yapıldı. Bu dönem içerisinde diğer derslerin içeriğinde sportmenliğe

yönelik her hangi bir uygulama yapılmamıştır.

Araştırmada bağımlı değişkenler sportmenlik ve empati düzeyleri, bağımsız değişken ise KOCY programıdır. Bu araştırmada kullanılan deney deseni Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Deney Deseni

Gruplar	Ölçme	Deneyisel İşlem	İşlem Süresi	Ölçme
Deney Grubu	Ön-test (Gözlem Görüşme ve Ölçek)	Normal Program + KOCY Programı	8 Hafta	Son test (Gözlem, Görüşme ve Ölçek)
Kontrol Grubu	Ön-test (Gözlem Görüşme ve Ölçek)	Normal Program	8 Hafta	Son test (Gözlem, Görüşme ve Ölçek)

3.2. Araştırma Grubu

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir (convenient) durum örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumlarda derinlemesine çalışmaya izin vermektedir (82). Araştırma grubu, 2017-2018 Eğitim öğretim yılında Erzincan ili merkezinde yer alan ortaokullardan Türk Telekom Binali Yıldırım Ortaokulu’ndan 2 kontrol sınıfı (6-B ve 6-C), Demirkent TOKİ Ortaokulu’ndan 2 deney sınıfı (6-A ve 6-B) olmak üzere 72, 6. sınıf öğrencisinden oluşturulmuştur. Araştırmanın 6. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilme nedeni bu sınıf düzeyi öğrencilerinin sportmenlik davranış eğitimin verilmesi için en uygun yaşlar olduğu düşünülmelerinden kaynaklanmaktadır (67). Nitekim yapılan bir çalışmada beden eğitimi ve spor dersi öğretmenleri bu sınıf düzeyinin ideal olduğunu dile getirmişlerdir (84).

Araştırma için Erzincan Milli Eğitim Müdürlüğü’nden 30.01.2017 tarihli 77629021-604.01.01-E.2064274 sayılı izin alınmıştır (EK-9). Ayrıca Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’nun 26/10/2017 tarihli 08-08

protokol nolu kararı ile etik onay alınmıştır (Ek-10). Araştırmaya katılan öğrencilere araştırma hakkında gerekli her türlü bilgi yazılı ve sözlü olarak verilmiştir; ayrıca öğrencilerin araştırmaya katılmaları konusunda öğrenci ve velilerden “Aydınlatılmış Veli Onam Formu” (Ek-8) ile izin alınmıştır.

Araştırmanın adı geçen okullarda yapılmasının amacı; bu okulların öğrenci profillerinin sosyo-ekonomik ve kültürel düzey olarak birbirine yakın seviyede olmasıdır. Okulların imkânları birbirine benzerdir, iki okulunda spor salonu bulunmamaktadır. Dersler okul bahçesindeki sahalarda yürütülmektedir.

Araştırma için belirlenen iki farklı okuldaki 2’şer farklı 6. sınıfa ön test amaçlı sırasıyla gözlem, görüşme formları uygulandı. Ölçek sonuçları anlamlı fark oluşturmayacak şekilde farklı okuldan 2 şer sınıf kontrol ve deney grupları olarak belirlendi. Deney ve kontrol gurubunun iki farklı okuldan belirlenmesinin amacı gruplar arası etkileşimi önlemektir.

Tablo 2. Öğrencilerin Ön-Test Puanlarının Kontrol ve Deney Gruplarına Göre Karşılaştırılması

	Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Kız Öğrenciler	Pozitif Davranışlar Sergileme	Deney	16	42.75	9.53	.06	.954
		Kontrol	16	42.94	8.57		
	Negatif Davranışlardan Kaçınma	Deney	16	48.06	7.38	.12	.902
		Kontrol	16	47.75	6.84		
	Toplam Sportmenlik	Deney	16	90.81	12.63	.03	.978
		Kontrol	16	90.69	13.00		
	Empati	Deney	16	14.25	2.49	1.75	.091
		Kontrol	16	12.69	2.58		
Erkek Öğrenciler	Pozitif Davranışlar Sergileme	Deney	20	45.30	5.10	.03	.976
		Kontrol	20	45.25	5.27		
	Negatif Davranışlardan Kaçınma	Deney	20	47.35	5.47	.94	.355
		Kontrol	20	45.25	8.41		
	Toplam Sportmenlik	Deney	20	92.65	9.78	.69	.494
		Kontrol	20	90.50	9.89		
	Empati	Deney	20	12.40	2.09	.52	.604
		Kontrol	20	12.85	3.23		

Kız ve erkek öğrencilerin sportmenlik davranışlarının, empati düzeylerinin ön-test sonuçları kontrol ve deney gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$) (Tablo 1).

Tablo 3. Kontrol ve Deney Grubu Öğrencilerinin Demografik Özellikleri

Değişken	Grup	Kontrol	Deney
		f	f
Cinsiyet	Kız	16	16
	Erkek	20	20
İlgilenilen Spor Türü*	Bedensel temas olan	3	14
	Bedensel temas olmayan	33	22
Kulüp Sporcusu Olma Durumu	Evet	9	7
	Hayır	27	29
Okul Takımlarında Görev Alma Durumu	Evet	12	11
	Hayır	24	25

* Bedensel temas olan sporlara örnek; futbol, güreş, hentbol, vs. Bedensel temas olmayan sporlara örnek; voleybol, masa tenisi vb.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Gözlem Formu

Gözlem formunun daha önce sportmenlik davranışıyla ilişkili olarak geliştirilen ölçek yapılarıyla uyumlu olmasına dikkat edilmiştir. Bu nedenle Koç (2013) tarafından geliştirilen beden eğitimi dersi sportmenlik davranışları ölçeğinin (BEDSDÖ) geliştirme aşamasında kullanılan 47 maddelik form yapılandırılarak gözlem formu haline dönüştürülmüştür (85). Maddeler beden eğitimi derslerinde sportmenlikle ilgili karşılaşılabilecek somut davranışların belirlenmesinde kullanılmaktadır. Elde edilen gözlem formuna son şekli verilmeden önce eğitim bilimleri alanından öğretim üyelerinin görüşleri alınmıştır. Hazırlanan gözlem formu ile araştırma yapılan okullardan birindeki farklı sınıfta farklı iki gözlemciyle iki pilot uygulama gerçekleştirilerek gözlem formunun güvenilirliği hesaplanmıştır.

Güvenirliliğin hesaplanmasında Miles ve Huberman'ın (1994) görüş birliği formülü $[P=(\text{görüş birliği}/\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı}) \times 100]$ kullanılmıştır (86). Negatif Davranışlar için $(7/7+2) \% 77$, Pozitif davranışlar için $(2/2+1) \% 66$ oranında görüş birliğine varılmıştır. Gözlem formunun araştırma için güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Gözlem formu pozitif davranışlar ve negatif davranışlar olarak 2 faktörden oluşmaktadır. Pozitif davranışlara örnek olarak “oyun sonrasında rakibi iyi oynadığı için ya da yendiği için tebrik etme”, negatif davranışlar için; “takım arkadaşının başarısız hareketinde tepki gösterme” örnekleri verilebilir.

Programa ön test aşamasında gözlem formu çalışmasıyla başlandı. Öğrencilerin davranışlarının gözlemlenebilmesi için erkekler ve kızlar ayrı olarak gruplandırılmış aynı öğrencilerden oluşan takımlar halinde farklı zamanda 3 adet yirmi dakikalık (2 x 10 dk) minyatür kale futbol maçı yaptırıldı. Devre arası 2 dk dinlenme verildi. Erkek öğrencilerin maçları yaklaşık 20 m X 10 m'lik alanda kız öğrencilerin maçları ise 5 m X 10 m'lik alanda oynanmıştır. Maçların içerisinde, devre arasında ve maç sonundaki 1 dk boyunca öğrencilerin tutum ve davranışları gözlem formu (Ek-4) aracılığıyla tekrar sayıları ile birlikte kaydedildi.

3.3.2. Görüşme Formu

Yapılan gözlemlerin ardından öğrencilerin sportmenlik/centilmenlik kavramlarına olan algıları ve uygulanan programa ilişkin görüşlerini öğrenmek amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Öğrenciler görüşlerini anketlere yazılı olarak bildirmişlerdir. Bulgular nitel yaklaşım benimsenerek betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Açık uçlu sorularla oluşturulmuş veri toplama araçlarının uygulanması ile araştırılan konunun hangi yönünün daha önemli olduğunu ve araştırılmasında sağlayacağı yararların tespit edilmesinde bireylerin görüş ve düşüncelerinden faydalanılmaktadır (87).

Soruların hazırlanmasında alanında uzman öğretim üyesi, ölçme değerlendirme ve PDR alanında öğretim üyelerinin görüşlerinden faydalanılarak “Taslak Görüş Formu” oluşturulmuştur. Uygulama yapılan bir okulda uygulama çalışması yapılmayan farklı bir 6. sınıftan 5 öğrenciye Taslak Görüş Formunun pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. Formda değişiklik ihtiyacı görülmemiştir. Ön test için; “Sportmenlik/ Centilmenlik kelimelerinden ne anlıyorsunuz? Bu kavramlar ile ilgili düşünceleriniz nelerdir” ve Beden eğitimi dersinde sportmenlik ile ilgili etkinlik yapıldı mı? Açıklayınız.” sorularından oluşurken, son test için hazırlanan görüşme formunda ise ilk iki soruya ek olarak “Sportmenlik ile ilgili uygulamalar düşüncelerine ve davranışlarına etkisi oldu mu? Açıklayınız” sorularından oluşmaktadır (Ek-5). Sorular öğrencilere yazılı olarak sunulmuş ve yazılı olarak cevaplamaları istenilmiştir.

Görüşme formunun analiz sürecinde önce katılımcılara kod isimler verilmiştir. Kodlamalar sırasıyla cinsiyetin (Kız, Erkek) ilk harfi, grup adının (deney ve kontrol) ilk harfi ve anket numarasından oluşmuştur. Örneğin; Kız + Deney + Anket No = KD9.

3.3.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgilerinin öğrenilmesine yönelik bilgi formu (Ek-1) kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulup alanında uzman öğretim üyelerince onaylanan ve öğrencilerin bazı demografik özelliklerini (cinsiyet, okul başarı durumu, beden eğitimi dersinde en fazla ilgilenilen spor branşı, kulüp bazında spor yapma, okul takımında oynama) içerecek şekilde hazırlanmıştır.

3.3.4. Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (BEDSDÖ)

Koç, (2013) tarafından ortaokul öğrencileri için geliştirilen BEDSDÖ 5’li likert tipi ölçektir. Orijinal ölçek 11 madde “Uygun Davranışlar Sergileme” (UDS) faktörü (madde 1, 2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 19 ve 21) ve ters puanlanan 11 madde “Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma” (UDK) faktörü (madde 3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 17, 18, 20 ve 22) olmak üzere toplam 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçek faktörlerinin daha iyi anlaşılması ve kısaltmaların daha kolay yorumlanması amacıyla geliştirilen orijinal ölçekteki “Uygun Davranışlar Sergileme” (UDS) faktörü aynı anlamı taşıyan “Pozitif Davranışları Sergileme” (PDS) ve “Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma” (UDK) faktörü de aynı anlamı taşıyan “Negatif Davranışlardan Kaçınma” (NDK) olarak değiştirildi (29). PDS Faktörüne “Oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım ederim” ve NDK Faktörüne “kazanmak için gerekirse hile yaparım” maddeleri örnek olarak verilebilir. Ölçeğin dereceleme biçimi maddelerde yer alan davranışların sergilenme sıklığını ölçmeye yönelik olarak hazırlanmış ve “(5) Her Zaman, (4) Çok Sık, (3) Ara Sıra, (2) Nadiren ve (1) Hiçbir Zaman” şeklinde sıralanmıştır. NDK Faktörüne ait puanlar ters puanlandı. Ölçeğin toplamından elde edilen puan “Toplam Sportmenlik (TS)” olarak değerlendirilmiştir.

Ölçekten alınabilecek en düşük puan 22 (ortalama 1) ve en yüksek puan 110 (ortalama 5) dur. Faktör 1 ve Faktör 2 den ayrı ayrı olarak alınabilecek puanlar en düşük 11 (ortalama 1) ve en yüksek 55 (ortalama 5) tir. Ölçekten alınan puanlar arttıkça öğrencilerin sportmenlik düzeylerinin daha iyi olduğu anlaşılmaktadır (85).

Sportmenlik ölçeğinin son-test sonuçlarına göre iç tutarlılık güvenilirliği (Cronbach Alpha) NDK faktörü için 0.76, PDS faktörü için 0.72 ve tüm ölçek için 0.77 olarak hesaplanmıştır.

3.3.5. Çocuklar için Empati Ölçeği (ÇEÖ)

Bryant tarafından geliştirilen Empati Beceri Ölçeği Mehrabian ve Epstein (1972)'in yetişkinler için empati ölçeğinden adapte edilmiştir (88). Ölçek, Türkçe'ye Yüksel (2003) tarafından uyarlanmıştır. 7-13 yaş arasındaki çocuklara uygulanabilen ölçek 20 maddeden oluşmakta ve tek faktörlü yapıya sahiptir. Maddelere “evet” ya da “hayır” şeklinde yanıtlar verilmektedir. Bir öğrencinin bu ölçekten alabileceği puan 0-20 arasındadır; Çocuklar için olan ölçek bireylere uygulanmış ve bütün durumlarda yüksek puanın daha fazla empatiyi yansıtmakta olduğu görülmüştür (89).

Ölçeğin ön-test sonuçlarına göre iç tutarlılık güvenirliği (Cronbach Alpha) tüm ölçek için 0.47 olarak hesaplanmıştır. Özdamar (2016), eğitim bilimleri uygulamacıları tarafından tercih edilen güvenirlik değerlendirmelerinde $0.40 < \alpha \leq 0.50$ arasındaki katsayılarla ölçeğin düşük derecede de olsa güvenilir olduğunu kabul etmektedir (90).

3.4. Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması (KOCY)

Koç (2017) tarafından geliştirilen “Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması (KOCY)” uygulaması, öğrenme teorilerinden davranışçı yaklaşımlardan biri olan sosyal öğrenme kuramını temel almıştır. KOCY içerisindeki uygulamalar bu yaklaşım doğrultusunda geliştirilmiştir. Bu uygulamanın test edildiği başka bir çalışmaya ulaşılamamıştır. KOCY uygulaması araştırmada bağımsız değişken olarak sadece deney grubu öğrencilerine uygulanmıştır. KOCY uygulaması hafta hafta Ek.9'da gösterilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Ölçekler, gözlem formları ve görüşme formları aracılığıyla toplanan veriler, bilgisayara aktarılmış ve Excel ve SPSS 22 analiz programları kullanılarak analizler

yapılmıştır. Öğrencilerin demografik bilgilerine ilişkin dağılımları frekans ve yüzde değerleri olarak verilmiştir.

Tablo 4. BEDSDÖ ve ÇEÖ Ön Test Puanlarının Dağılımı

	Madde						
	Sayısı	Ort.	Ss	Min	Maks	Çarpıklık	Basıklık
PDS	11	44.19	7.11	22	55	-.65	.38
NDK	11	47.01	7.04	16	55	-1.30	2.77
TS	22	91.21	11.05	62	110	-.47	-.21
Empati Düzeyi	20	13	2.68	7	19	.11	-.61

n= 72

Tablo 4’de ön-teste katılan öğrencilerin ölçek puanlarının tanımlayıcı istatistiklerine yer verilmiştir. Tabaschnick ve Fidell (2013), ölçeklerde yer alan ifadelerle ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerinin, -1,5- +1,5 değerleri arasında olması durumunda, verinin normal dağılım sergileyeceğini ifade etmektedir (91). Ayrıca Kline (2005)’e göre çarpıklık ve basıklık sınır değerlerinin sırasıyla 13.01 ve 110.01’i aşmaması gerekmektedir (92). Tüm ölçek puanlarında çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1,5, +3.00 sınırları içerisinde olduğu tespit edilmiştir. Verilerin karşılaştırılması için parametrik testler kullanılmasının uygun olduğu görülmüştür.

KOCY Programının, 6. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarına ve empati düzeylerine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada; deney ve kontrol grubu ön test ve son test puanlarına ilişkin bulgular, deney grubu ön test ve son test puanlarına ilişkin bulgular, kontrol grubu ön test ve son test puanlarına ilişkin bulgular incelenmiştir. Nicel verilerin değerlendirilmesinde istatistikî yöntem olarak; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma; bağımlı ve bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde de betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Betimsel analiz tekniğinde birbiriyle

aynı yada yakın cevaplar tekrarlanma sayılarına göre gruplandırılarak öne çıkan görüşler tartışılmıştır. Betimsel analiz, içerik analizine göre daha yüzeyseldir ve daha çok araştırmanın kavramsal yapısının önceden açık biçimde belirlendiği araştırmalarda kullanılır (82).

Anlamlılık seviyesi 0.05 olarak alınmıştır.

4. BULGULAR

Yapılan testler sonucunda kız ve erkek öğrencilerden elde edilen nicel ve nitel bulgular sportmenlik ve empati alt başlıklarıyla sunulmuştur.

4.1. Sportmenlik

4.1.1. Kız Öğrencilerin Sportmenlik Davranışı Ölçeği Bulguları

Tablo 5. Kız Öğrencilerin Son-Test Sportmenlik Puanlarının Kontrol ve Deney Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Pozitif Davranışlar Sergileme	Deney	16	49.31	5.31	3.22	.003**
	Kontrol	16	42.31	6.90		
Negatif Davranışlardan Kaçınma	Deney	16	51.00	5.76	1.55	.131
	Kontrol	16	48.06	4.91		
Toplam Sportmenlik	Deney	16	100.31	8.72	3.13	.004**
	Kontrol	16	90.38	9.27		

**p<0.01

Kız öğrencilerin sportmenlik davranışlarının son-test sonuçlarına bakıldığında deney gruplarında PDF ve TS puanlarının kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür (p<0.01). Kız öğrencilerin sportmenlik davranışlarının son-test sonuçları kontrol ve deney gruplarına göre NDK puanlarında anlamlı düzeyde farklılaşmadığı anlaşılmıştır (p>0.05) (Tablo 5).

Tablo 6. Kontrol Grubu Kız Öğrencilerinin Ön-Test ve Son-Test Sportmenlik Puanlarının Karşılaştırılması

Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Pozitif Davranışlar Sergileme	Ön-test	16	42.94	8.57	.28	.783
	Son-test	16	42.31	6.90		
Negatif Davranışlardan Kaçınma	Ön-test	16	47.75	6.84	.25	.807
	Son-test	16	48.06	4.91		
Toplam Sportmenlik	Ön-test	16	90.69	13.00	.12	.904
	Son-test	16	90.38	9.27		

Tablo 6’da kontrol grubu kız öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarına ait ön-test ve son-test puanları incelendiğinde, toplam ölçek ve alt boyutlarda kontrol gruplarının ön-test ve son-test puanlarının anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Tablo 7. Deney Grubu Kız Öğrencilerinin Ön-Test ve Son-Test Sportmenlik Puanlarının Karşılaştırılması

Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Pozitif Davranışlar Sergileme	Ön-test	16	42.75	9.53	2.75	.015*
	Son-test	16	49.31	5.31		
Negatif Davranışlardan Kaçınma	Ön-test	16	48.06	7.38	1.11	.285
	Son-test	16	51.00	5.76		
Toplam Sportmenlik	Ön-test	16	90.81	12.63	3.06	.008*
	Son-test	16	100.31	8.72		

* $p<0.05$

KOCY uygulamasının sportmenlik davranışları üzerine etkisi olup olmadığını sınamak için yapılan ilişkili örneklem için t testi sonucunda deney grubu kız

öğrencilerinin pozitif davranışlar sergileme alt boyutunda ön-test puanları (Ort.=42.75) ile son-test puanları (Ort.=49.31) arasında anlamlı fark görülmüştür [$t_{(15)} = 2.75, p < 0.05$]. Benzer şekilde deney grubu öğrencilerinin toplam sportmenlik puanlarında ön-test puanları (Ort.=90.81) ile son-test puanları (Ort.=100.31) arasında anlamlı fark görülmüştür [$t_{(15)} = 3.06, p < 0.01$]. Son test puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Diğer taraftan deney grubu öğrencilerinin negatif davranışlardan kaçınma alt boyutunda da ön-test puanları ile son-test puanları arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p > 0.05$). Fakat aynı şekilde NDK puanlarında da son-testte artış olduğu anlaşılmıştır (Tablo 7). Çalışmada KOCY uygulanmasının kız öğrencilerin sportmenlik davranışlarına katkısının olduğu görülmüştür.

4.1.2. Kız Öğrencilerin Gözlem Bulguları

Deney ve kontrol gruplarında yer alan 32 kız öğrencinin 3 gözlem sonucunda ön-test ve son-test gözlem formu ile elde edilen verileri Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 8. Kız Öğrencilerin Sportmenlik Davranışları Gözlem Sonuçları

Grup	Öğrenci Sayısı	Negatif davranışlar Ön-test		Negatif davranışlar Son-test		Pozitif davranışlar Ön-test		Pozitif davranışlar Son-test	
		f	Ort.	f	Ort.	f	Ort.	f	Ort.
Deney	16	23	7,6	8	2,6	4	1,3	13	4,3
Kontrol	16	17	5,6	15	5	3	1	1	0,3

Yapılan 3 gözlem sonuçlarına bakıldığında deney grubunda bulunan 16 öğrencinin ön testte negatif davranışlarının 23 kez (Ort.=7.6) tekrar ettiği gözlenmiştir. Son testte ise negatif davranışların da belirgin bir düşüşle 8’e (Ort.= 2.6) gerilediği gözlenmiştir. Kontrol grubunda bulunan 16 öğrencinin ön testte negatif davranışlarının 17 kez (Ort.= 5.6) tekrar ederken, son testte ise negatif

davranışların 15'e (Ort.= 5) gerilediği gözlenmiştir. Gözlem sonuçlarına bakıldığında deney grubunda bulunan kız öğrencilerin ön testte pozitif davranışlarının 4 kez (Ort.= 1.3) tekrar ettiği gözlenirken, son testte ise pozitif davranışların belirgin bir artışla 13'e (Ort.=4.3) yükseldiği gözlenmiştir. Kontrol grubunda bulunan 16 öğrencinin ön testte pozitif davranışlarının 3 kez (Ort.=1) tekrar ederken, son testte ise pozitif davranışların 1'e (Ort.= 0.3) gerilediği gözlenmiştir (Tablo 8).

Tablo 9. Deney Grubu Kız Öğrencilerinde Gözlenen Negatif Davranışlar

No	Madde İçeriği	Ön-Test		Son-Test	
		f	%	f	%
N23	Takım arkadaşına ya da rakibine kötü söz söyleme.	8	34,7	6	75
N20	Arkadaşlarını üzecek hareketler yapma.	3	13	1	12,5
N14	Öğretmenin ya da öğretmenin görevlendirdiği hakemin kararlarına saygı göstermeme/itiraz etme.	4	17,3	-	-
N16	Kazanmak için hile yapma	3	13	-	-
N3	Takım arkadaşının başarısız hareketinde tepki gösterme.	2	8,6	-	-
N22	Takım arkadaşına istemediği bir görevi yapmasını isterim	1	4,3	1	12,5
N12	Arkadaşlarıyla birlikte oynamaktansa tek başına oynamayı tercih etme.	1	4,3	-	-
N21	Olumsuz seyirci davranışlarında bulunma/kötü tezahürat yapma.	1	4,3	-	-
TOPLAM		23	100	8	100

Deney grubunda yapılan 3 gözlem sonucunda en çok tekrar eden ilk 3 negatif davranışların; 14 kez "Takım arkadaşına ya da rakibine kötü söz söyleme.", 4 tekrar sayısı ile "arkadaşlarını üzecek hareketler yapma" ve "öğretmenin ya da öğretmenin görevlendirdiği hakemin kararlarına saygı göstermeme/itiraz etme" olduğu görülmektedir (Tablo 9).

Tablo 10. Deney Grubu Kız Öğrencilerinde Gözlenen Pozitif Davranışlar

No	Madde İçeriği	Ön-test		Son-test	
		f	%	f	%
P 6	Rakip düştüğünde kalkmasına yardım etme.	-	-	4	30,7
P 8	Rakibin haksız yere cezalandırıldığını gördüğünde, durumu düzeltmeye çalışma.	-	-	3	23
P 5	Heyecanlanıp oyun kuralına uyulmadığında rakipten özür dileme.	1	25	2	15,3
P 1	Oyun sonrasında rakibi iyi oynadığı için ya da yendiği için tebrik etme.	1	25	2	15,3
P 3	Rakip güzel hareketler yaptığında onu güzel sözlerle veya elle tebrik etme.	1	25	1	7,6
P 4	Oyunun sonunda yenilen arkadaşlarının fazla üzülmemesi için onları rahatlatma.	1	25	1	7,6
Toplam		4	100	13	100

Pozitif davranış sergileme düzeyi ön testte 4 iken, son test değeri 13'e yükselerek belirgin artışın sağlandığı görülmüştür. Pozitif davranışlarda en sık tekrar davranışlar; 4 kez yapılan "rakip düştüğünde kalkmasına yardım etme" ve 3 kez yapılan "Rakibin haksız yere cezalandırıldığını gördüğünde, durumu düzeltmeye çalışma" olarak gözlenmiştir (Tablo 10).

Tablo 11. Kontrol Grubu Kız Öğrencilerinde Gözlenen Negatif Davranışlar

No	Madde İçeriği	Ön-test		Son-test	
		f	%	f	%
N23	Takım arkadaşına ya da rakibine kötü söz söyleme.	4	23,5	5	33,3
N20	Arkadaşlarını üzecek hareketler yapma.	3	17,6	4	26,6
N22	Takım arkadaşına istemediği bir görevi yapmasını isterim	3	17,6	2	13,3
N14	Öğretmenin ya da öğretmenin görevlendirdiği hakemin kararlarına saygı göstermeme/itiraz etme.	2	11,7	2	13,3
N 7	Yenilgi de başarısız olan takım arkadaşlarını suçlama.	2	11,7	2	13,3
N12	Arkadaşlarıyla birlikte oynamaktansa tek başına oynamayı tercih etme.	1	5,8	-	-
N 10	Rakibini durdurmak için sakatlayıcı faul yapma.	1	5,8	-	-
N 3	Takım arkadaşının başarısız hareketinde tepki gösterme	1	5,8	-	-
Toplam		17	100	15	100

Kontrol grubunda ise negatif davranışlarda toplamda ön test sonucunda 17 kez negatif davranış sergileme gözlenirken, son-testte bu sayı 15'e gerilemiştir. Kontrol grubunda en çok tekrar eden negatif davranışlara bakıldığında bunların; 9 tekrar sayısı ile "Takım arkadaşına ya da rakibine kötü söz söyleme". 7 tekrar sayısı ile "arkadaşlarını üzecek hareketler yapma" ve 5 tekrar sayısı ile "takım arkadaşına istemediği bir görevi yapmasını isterim" davranışları gözlenmiştir (Tablo 11).

Tablo 12. Kontrol Grubu Kız Öğrencilerinde Gözlenen Pozitif Davranışlar

No	Madde İçeriği	Ön-Test		Son-Test	
		f	%	f	%
P 1	Oyun sonrasında rakibi iyi oynadığı için ya da yendiği için tebrik etme.	1	33,3	1	100
P 2	Kazanma ya da kaybetme de oyundan sonra rakip takım oyuncularıyla ile el sıkışma.	1	33,3	-	-
P 4	Oyunun sonunda yenilen arkadaşlarının fazla üzülmemesi için onları rahatlatma.	1	33,3	-	-
Toplam		3	100	1	100

Kontrol Grubu Kız Öğrencilerin sergiledikleri Pozitif davranışlar toplamda ön testte 3 iken son testte 1 kez gözlenmiştir. Pozitif davranışlarda en sık tekrar sayısı P1 kod numaralı davranış 2 kez, P2 ve P4 Nolu davranışların ise eşit oranda dağılım gösterdiği gözlenmiştir (Tablo 12).

4.1.3. Kız Öğrencilerin Görüşme Bulguları

Deney ve kontrol gruplarında yer alan 32 kız öğrencinin ön-test ve son-testte sportmenlik ile ilgili sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen veriler aşağıda özetlenmiştir.

4.1.3.1. Sportmenlik / Centilmenlik kelimelerinden ne anlıyorsunuz? Bu kavramlar ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

Tablo 13. Deney ve Kontrol Gruplarının Görüşme Formuna Verdikleri Cevapların Frekansları

	n	Ön test		Son test	
		Farklı görüşler	Toplam	Farklı görüşler	Toplam
Deney	16	10	13	19	45
Kontrol	16	5	8	2	3

Deney grubu kız öğrencilerinin (n=16) sportmenlik hakkındaki ifadelerine bakıldığında, öğrenciler ön-test sonucunda 10 farklı toplam 13 görüş ifade ederken son-testte 19 farklı toplam 45 görüş ifade etmişlerdir. Kontrol grubu öğrencilerinde ise ön testte 5 farklı toplam 8 görüş oluşurken; son testte gerileyerek 2 farklı toplam 3 görüşün oluştuğu belirlenmiştir (Tablo 13). Her iki grubunun bu soruya verdiği cevaplar ön test ve son test olmak üzere frekans sayıları ile tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14. Kızların Görüşme Formu Cevapları ve Frekans Sayıları

Madde İçeriği	DENEY		KONTROL	
	Ön-test (f)	Son-test (f)	Ön-test (f)	Son-test (f)
Spor Yapan Kişi	3	-	-	1
Saygılı Olmak	1	6	2	2
Özür Dilemek	1	-	-	-
İyilik Yapmak	2	2	1	-
Paylaşma	1	-	-	-
Maçta Faul Olduğunda Topu Taca Atmak	1	-	-	-
Kibar Olmak	1	-	-	-
Yardım Etmek	-	9	1	-
Rakip Düşmanımız Değil Arkadaşımızdır	-	1	-	-
Hoşgörü	1	4	2	-
Sinirlenmemek Alttan Almak	-	1	-	-
Öfkeyi Kontrol Edebilmek	-	1	-	-
Bağırmadan Oyun Oynamak	-	1	-	-
Kurallara Uymak	-	1	-	-
Karşımızdakini İncitmemek	-	1	-	-
Yenildiğinde Hırslanmamak	-	1	-	-
Anlayışlı Olmak	-	1	-	-
Maç İçinde Yaralanan Arkadaşımızı Kaldırmak	-	3	1	-
Yensek de Yenilsek de Rakibi Tebrik Etmek	1	2	1	-
Güzel Davranmak	1	-	-	-
Kardeşlik	-	4	-	-
Dostluk	-	4	-	-
Sevgi	-	1	-	-
Rakibimize Kötü Söz Söylememek	-	1	-	-
Arkadaşlık	-	1	-	-
TOPLAM	13	45	8	3

Deney grubu öğrencilerin son-test sırasındaki sportmenlik kavramı ile ilgili görüşlerinin ön-test sırasındaki görüşlerinden daha kapsamlı olduğu görülmüştür. Deney grubu öğrencilerinin sportmenlik ile ilgili görüşlerindeki çeşitliliğin ve toplam sayıdaki artışın kontrol grubuna göre daha belirgin olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubunda ise son testte ifade çeşitliliğinin azaldığı görülmüştür.

Deney grubu öğrencilerinde “yardım etmek” ifadesi ön testte bulunmazken son testte 9 kez tekrarlanmıştır. “Rakibe saygılı olmak” ifadesi ön testte 1 kez söylenirken son testte 6’ya çıkmıştır. Kontrol grubunda ise ön testteki görüşlerin son testte azaldığı, en çok “saygılı olmak” (n=2) ifadesinin geçtiği tespit edilmiştir (Tablo 14).

4.1.3.2. Beden eğitimi dersinde sportmenlik ile ilgili etkinlik yapıldı mı? Açıklayınız.

Her iki grupta ön testte bu soruya cevap veremedi. Son test sonuçlarına bakıldığında kontrol grubunda yine cevap veren çıkmazken deney grubunda bütün öğrencilerin soruyu cevapladığı görülmüştür. Verilen cevaplardan öne çıkanları;

- KD2: “Drama etkinliği yapıldı bu sayede konuyu daha iyi anladım”.
- KD3: “Etkinlikleri çok güzel buldum çünkü oyun oynarken birbirimize güzel davranıyoruz”.
- KD5: “Derste slayt, pano hazırlama ve drama etkinliği yaptık çok hoşuma gitti”.
- KD8: “Etkinlikleri çok sevdim sportmen olmayı seviyorum”.
- KD10: “Güzel buluyorum hem eğleniyorum hem de birbirimize iyi davranıyoruz”.
- KD13: “Maçlarda artık daha sportmenim selamlaşıyoruz birbirimize yardım ediyoruz”.
- KD16: “Etkinlikler güzeldi ama daha fazla yapılması gerekiyor”.

Verilen cevaplar incelendiğinde deney grubundaki öğrencilerin sportmenliğe yönelik bilgi seviyelerinin yüksek olduğu görülmüştür. Kontrol grubunda ise herhangi bir farkın oluşmadığı saptanmıştır.

4.1.3.3. Sportmenlikle ilgili uygulamaların düşüncelerine ve davranışlarına etkisi oldu mu?

Son test sonuçlarına bakıldığında deney grubunda bütün öğrenciler soruyu cevapladığı görülmüştür. Verilen cevaplardan öne çıkanları;

- KD2: “Evet, düşüncelerime etkisi oldu artık hocamız yanımızda olmasa bile arkadaşlarıma yardım edip onları tebrik ediyorum”.
- KD4: “Arkadaşlarımla birbirimize olan saygımızın büyüdüğünü fark ettim”.
- KD6: “Evet, oldu yenilsem de yenen takımı tebrik ediyorum”.
- KD9: “Mutlu oluyorum çünkü arkadaşım bana iyi davranıyor”.
- KD13: “Oldu çünkü kavga etmeden oyun oynuyoruz güzel davranışlarda bulunuyoruz”.
- KD14: “Eskiden öfkeliydim ama sportmenlik öfkemi yenmeyi bana öğretti”.

4.1.4. Erkek Öğrencilerin Sportmenlik Davranışı Ölçeği Bulguları

Tablo 15. Erkek Öğrencilerin Son-Test Sportmenlik Puanlarının Kontrol ve Deneysel Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Pozitif Davranışlar Sergileme	Deneysel	20	48.20	3.96	2.29	.028*
	Kontrol	20	43.95	7.32		
Negatif Davranışlardan Kaçınma	Deneysel	20	48.80	4.36	1.17	.249
	Kontrol	20	47.00	5.32		
Toplam Sportmenlik	Deneysel	20	97.00	5.95	2.27	.029*
	Kontrol	20	90.95	10.33		

*p<0.05

Erkek öğrencilerin sportmenlik davranışlarının son-test sonuçları kontrol ve deneysel gruplarına göre PDS ve TS puanlarında anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür (p<0.05). Erkek öğrencilerin sportmenlik davranışlarının son-test sonuçları kontrol ve deneysel gruplarına göre NDK puanlarında anlamlı düzeyde farklılaşmadığı anlaşılmıştır (p>0.05) (Tablo 15).

Tablo 16. Kontrol Grubu Erkek Öğrencilerin Ön-Test ve Son-Test Sportmenlik Puanlarının Karşılaştırılması

Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Pozitif Davranışlar Sergileme	Ön-test	20	45.25	5.27	.74	.466
	Son-test	20	43.95	7.32		
Negatif Davranışlardan Kaçınma	Ön-test	20	45.25	8.41	1.13	.274
	Son-test	20	47.00	5.32		
Toplam Sportmenlik	Ön-test	20	90.50	9.89	.23	.824
	Son-test	20	90.95	10.33		

Tablo 16’da yer alan kontrol grubu erkek öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarına ait ön-test ve son-test puanları incelendiğinde, tüm faktörlerde ön-test ve son-test puanlarının anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$) (Tablo 16).

Tablo 17. Deney Grubu Erkek Öğrencilerinin Ön-Test ve Son-Test Sportmenlik Puanlarının Karşılaştırılması

Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Pozitif Davranışlar Sergileme	Ön-test	20	45.30	5.10	2.34	.031*
	Son-test	20	48.20	3.96		
Negatif Davranışlardan Kaçınma	Ön-test	20	47.35	5.47	.99	.333
	Son-test	20	48.80	4.36		
Toplam Sportmenlik	Ön-test	20	92.65	9.78	2.17	.043*
	Son-test	20	97.00	5.95		

** $p<0.05$

KOCY uygulamasının sportmenlik davranışları üzerine etkisi olup olmadığını sınamak için yapılan ilişkili örneklem için t testi sonucunda deney grubu erkek öğrencilerinin pozitif davranışlar sergileme alt boyutunda ön-test puanları (Ort.=45.30) ile son-test puanları (Ort.=48.20) arasında anlamlı fark görülmüştür [$t_{(19)} = 2.34, p<0.05$]. Benzer şekilde deney grubu öğrencilerinin toplam sportmenlik puanlarında ön-test puanları (Ort.=92.65) ile son-test puanları (Ort.=97.00) arasında anlamlı fark görülmüştür [$t_{(19)} = 2.17, p<0.05$]. Son test puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Diğer taraftan deney grubu öğrencilerinin negatif davranışlardan kaçınma alt boyutunda da ön-test puanları ile son-test puanları arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$). Fakat aynı şekilde NDK puanlarında

da son-testte artış olduğu anlaşılmıştır (Tablo 17). Çalışmada KOCY uygulanmasının erkek öğrencilerin sportmenlik davranışlarına katkısının olduğu görülmüştür.

4.1.5. Erkek Öğrencilerin Gözlem Bulguları

Deney ve kontrol gruplarında yer alan 40 erkek öğrencinin ön-test ve son-testte gözlem formu ile elde edilen verileri aşağıda özetlenmiştir. 3 gözlem sonucunda gerçekleşen davranışlara bakıldığında;

Tablo 18. Erkek Öğrencilerin Sportmenlik Davranışları Gözlem Sonuçları

Grup	n	Negatif Davranışlar Ön--test		Negatif Davranışlar Son-test		Pozitif Davranışlar Ön-test		Pozitif Davranışlar Son-test	
		f	Ort.	f	Ort.	f	Ort.	f	Ort.
Deney	20	33	11	15	5	2	0,6	8	2,6
Kontrol	20	23	7,6	25	8,3	2	0,3	2	0,6

Deney grubunu oluşturan 20 öğrencini ön testte ki gözlem formuna dayalı negatif davranış sayısının 33 olduğu gözlenirken bu sayı son testte 15'e gerileyerek %45'lik bir düşüşün olduğu görülmüştür. Pozitif davranış sergileme boyutunda ön test sonucunun 2 olduğu gözlenirken son testte belirgin bir artışla 8'e yükselmiştir. Kontrol grubunda ise negatif ve pozitif davranışlarda değişim yaşanmamıştır (Tablo 18).

Tablo 19. Deney Grubu Erkek Öğrencilerinde Gözlenen Negatif Davranışlar

No	Madde İçeriği	Ön-Test		Son-Test	
		f	%	f	%
N23	Takım arkadaşına ya da rakibine kötü söz söyleme.	12	36.3	8	53.3
N20	Arkadaşlarını üzecek hareketler yapma.	4	12.1	1	6.6
N16	Kazanmak için hile yapma	3	9	1	6.6
N22	Takım arkadaşına istemediği bir görevi yapmasını isterim	1	3	2	13.3
N14	Öğretmenin ya da öğretmenin görevlendirdiği hakemin kararlarına saygı göstermeme/itiraz etme.	2	6	1	6.6
N3	Takım arkadaşının başarısız hareketinde tepki gösterme.	2	6	-	-
N 10		1	3	1	6.6
N 7	Rakibini durdurmak için sakatlayıcı faul yapma.	1	3	1	6.6
N 18	Yenilgi de başarısız olan takım arkadaşlarını suçlama.	2	6	-	-
	Vakit geçirmek için topu sahanın ya da bahçenin dışına atma.				
N12	Arkadaşlarıyla birlikte oynamaktansa tek başına oynamayı tercih etme.	1	3	-	-
N21	Olumsuz seyirci davranışlarında bulunma/kötü tezahürat yapma.	1	3	-	-
N 17	Sıra gelmeden başkasının sırasının önüne geçme.	1	3	-	-
N 15	Rakibin dikkatini bozmak için değişik sesler çıkarma.	1	3	-	-
N 11	Kazandığında başarıyı kendinden bilerek övünme/kaybettiği zaman sinirlenme.	1	3	-	-
	Toplam	33	100	15	100

Deney grubunda en çok tekrar eden negatif davranışların ön testte 12'den 8'e düşen N23 kod numaralı "Takım arkadaşına ya da rakibine kötü söz söyleme",4'ten 1'e düşen N20 kod numaralı "arkadaşlarını üzecek hareketler yapma" şeklinde sergilenen davranışlar olduğu görülmektedir (Tablo 19).

Tablo 20. Deneysel Grubu Erkek Öğrencilerinde Gözlenen Pozitif Davranışlar

No	Madde İçeriği	Ön-Test		Son-Test	
		f	%	f	%
P 6	Rakip düştüğünde kalkmasına yardım etme.	2	100	4	50
P 5	Heyecanlanıp oyun kuralına uyulmadığında rakipten özür dileme.	-	-	1	12.5
P 2	Kazanma ya da kaybetme de oyundan sonra rakip takım oyuncularıyla el sıkışma.	-	-	1	12.5
P 8	Rakibin haksız yere cezalandırıldığını gördüğünde, durumu düzeltmeye çalışma.	-	-	1	12.5
P 1	Oyun sonrasında rakibi iyi oynadığı için ya da yendiği için tebrik etme.	-	-	1	12.5
Toplam		2	100	8	100

Pozitif davranışlarda toplamda en çok tekrar sayısı 6 tekrar ile “Rakip düştüğünde kalkmasına yardım etme.” ve 2 tekrar ile “Heyecanlanıp oyun kuralına uyulmadığında rakipten özür dileme” olarak tespit edilmiştir. P5, P2, P8 ve P1 nolu davranışlar ön testte bulunmazken son testte yapılmıştır (Tablo 20).

Tablo 21. Kontrol Grubu Erkek Öğrencilerinde Gözlenen Negatif Davranışlar

No	Madde İçeriği	Ön-Test		Son-Test	
		f	%	f	%
N 20	Arkadaşlarını üzecek hareketler yapma.	8	34.7	7	28
N 23	Takım arkadaşına ya da rakibine kötü söz söyleme.	6	26	6	24
N 14	Öğretmenin ya da öğretmenin görevlendirdiği hakemin kararlarına saygı göstermeme/itiraz etme.	2	8.6	4	16
N 22	Takım arkadaşına istemediği bir görevi yapmasını isterim	2	8.6	2	8
N 7	Yenilgi de başarısız olan takım arkadaşlarını suçlama.	2	8.6	2	8
N 12	Arkadaşlarıyla birlikte oynamaktansa tek başına oynamayı tercih etme.	1	4.3	3	12
N 16	Kazanmak için hile yapma.	1	4.3	1	4
N 13	Öğretmeninden zayıf öğrencileri takımından çıkarmasını isteme.	1	4.3	-	-
Toplam		23	100	25	100

Kontrol grubun da ise ön-testte negatif davranışların sayısı 23 olarak bulunmuş son testte 25'e yükseldiği görülmüştür. Kontrol grubunda en çok tekrar

eden negatif davranışlar 15 tekrar sayısı ile N20 kod numaralı “Takım arkadaşlarını üzecek hareketler yapma”, 12 tekrar sayısı ile N23 kod numaralı “Takım arkadaşına ya da rakibine kötü söz söyleme.”, 6 tekrar sayısı ile N14 kod numaralı “öğretmenin ya da öğretmenin görevlendirdiği hakemin kararlarına saygı göstermeme/itiraz etme” olarak bulunmuştur (Tablo 21).

Tablo 22. Kontrol Grubu Erkek Öğrencilerinde Gözlenen Pozitif Davranışlar

No	Madde İçeriği	Ön-Test		Son-Test	
		f	%	f	%
P 6	Rakip düştüğünde kalkmasına yardım etme.	2	100	1	50
P 8	Rakibin haksız yere cezalandırıldığını gördüğünde, durumu düzeltmeye çalışma.	-	-	1	50
Toplam		2	100	2	100

Kontrol grubu erkek öğrencilerinde ön-test ve son testte Pozitif davranışların sayısı 2 olarak bulunmuştur. Pozitif davranışlarda en sık tekrar sayısı 3 ile P6 kod numaralı “Rakip düştüğünde kalkmasına yardım etme.” ve 1 kez yapılan P8 kod numaralı “Rakibin haksız yere cezalandırıldığını gördüğünde, durumu düzeltmeye çalışma” olarak tespit edilmiştir (Tablo 22).

4.1.6. Erkek Öğrencilerin Görüşme Bulguları

Deney ve kontrol gruplarında yer alan 40 erkek öğrencinin ön-test ve son-testte sportmenlik ile ilgili sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen veriler aşağıda özetlenmiştir.

4.1.6.1. Sportmenlik / Centilmenlik kelimelerinden ne anlıyorsunuz? Bu kavramlar ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

Tablo 23.Deney ve Kontrol Gruplarının Görüşme Formu Sayısal Değerleri

	n	Ön test		Son test	
		Farklı görüşler	Toplam	Farklı görüşler	Toplam
Deney	20	5	5	22	54
Kontrol	20	3	3	2	2

Deney grubundaki erkek öğrencilerin sportmenlik hakkındaki ifadelerine bakıldığında öğrenciler (n=20) ön-test sonucunda 5 farklı toplam 5 görüş ifade ederken son-testte 22 farklı toplam 54 görüş ifade etmişlerdir. Kontrol grubu erkek öğrencilerinin sportmenlik hakkındaki ifadelerine bakıldığında ise öğrenciler (n=20) ön-test sonucunda 3 farklı toplam 3 görüş ifade ederken son-testte 2 farklı toplam 2 görüş ifade etmişlerdir (Tablo 23).

Öğrencilerin son-test sırasındaki sportmenlik kavramı ile ilgili görüşlerinin deney grubunda ön-test sırasındaki görüşlerinden daha kapsamlı olduğu görülmüştür. Deney grubu öğrencilerinin sportmenlik ile ilgili görüşlerindeki çeşitliliğin ve toplam sayıdaki artışın kontrol grubuna göre daha belirgin olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin ön test ve son testteki görüşlerinde belirgin bir farklılık yaşanmadığı görülmüştür.

Tablo 24. Erkeklerin Görüşme Formu Cevapları ve Frekans Sayıları

Madde İçeriği	DENEY		KONTROL	
	Ön-Test (f)	Son-Test (f)	Ön-Test (f)	Son-Test (f)
Spor Yapan Kişi	1	-	1	-
Cömertlik	-	1	1	-
Saygılı olmak	-	10	-	-
Özür dilemek	-	1	-	-
İyilik Yapmak	1	6	-	-
Fiziksel zarar vermemek	1	-	-	-
Adil davranmak	1	1	-	-
Yardım Etmek	-	6	-	-
Hoşgörü	-	2	1	-
Doğru sözlü olmak	-	1	-	-
Maç içinde yaralanan arkadaşımızı kaldırmak	-	2	-	2
Kimsenin kalbini kırmamak	-	1	-	-
Dayanışma	-	1	-	-
Hile yapmamak	1	2	-	-
Kavga çıkarmamak	-	2	-	-
Yensek de yenilsek de rakibi tebrik Etmek	-	1	-	-
Güzel davranmak	-	1	-	-
Kardeşlik	-	6	-	-
Dostluk	-	3	-	-
Sevgi	-	1	-	-
Güzel ahlaklı olmak	-	2	-	-
Kin tutmamak	-	1	-	-
Dürüstlük	-	1	-	-
Arkadaşlık	-	2	-	-
TOPLAM	5	54	3	2

Deney grubunda ön testte “rakibe saygılı olmak” ifadesi kullanılmazken son testte 10 öğrenci sportmenlikle ilişkili olduğunu söylemiştir. Kontrol grubunda ise ön-test ve son-testte sportmenlikle ilgili olarak saygı ifadesi hiç yer almamıştır. Deney grubunda “iyilik yapmak” ifadesi ön testte 1 kez söylenmişken son testte 6’ya yükselmiştir. İyilik yapma ifadesi kontrol grubunda hiç kullanılmamıştır. Yardım etmek ve kardeşlik ifadesi deney grubu ön testte hiç kullanılmazken son testte 6 kez kullanılmıştır. Kontrol grubunda bu ifadeler yer almamıştır. Yapılan görüşmelerde ön test sonuçları her iki grup için yakın olsa da son testte deney grubunda belirgin bir

şekilde artmıştır. Her iki grupta bazı öğrenciler ön testte sportmenliğe spor yapan kişi cevabını vermişlerdir; ancak son testte bu kavram yanlışlığının giderildiği görülmüştür (Tablo 24).

4.1.6.2. Beden eğitimi dersinde sportmenlik ile ilgili etkinlik yapıldı mı? Açıklayınız.

Her iki grupta ön testte bu soruya cevap veremedi. Son test sonuçlarına bakıldığında kontrol grubunda cevap veren çıkmazken deney grubunda bütün öğrencilerin soruyu cevapladığı görülmüştür. Verilen cevaplardan öne çıkanları aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir;

- ED1: “Sportmenlikle ilgili yapılan dersler görüş açımı değiştirdi.
- ED3: “Etkinlikleri görünce yanlışlarımı anladım ve düzeltmeye başladım”.
- ED4: “Anketteki kurallara uyacağımıza dair söz verdik imza attık, drama yaptık”.
- ED8: “Çok zevkli oluyor çok eğleniyoruz”.
- ED10: “Ben çok iyi buluyorum mesela bir rakibimiz düştüğü zaman ona kötü söz söylemiyor ona yardım ediyorum”
- ED15: “Maçlarda artık daha sportmenim selamlaşıyoruz birbirimize yardım ediyoruz”.
- ED20: “Beden eğitimi dersi ile ilgili yapılan etkinlikleri doğru buldum bence her beden dersinde yapmalıyız.”

4.1.6.3. Sportmenlikle ilgili uygulamaların düşüncelerine ve davranışlarına etkisi oldu mu?

Son test sonuçlarına bakıldığında deney grubunda bütün öğrenciler soruyu cevapladılar. Verilen cevaplardan öne çıkanları aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir;

- ED2: “Biz futbol oynarken sert oynuyorduk şuan kuralları herkes uyguluyor sportmence davranıyor.”
- ED5: “Evet, oldu eskiden maç sonunda öfkeliydim şimdi ise tebrik ediyorum.”
- ED6: “Oldu mesela maç yaparken artık hile yapmıyorum”.
- ED9: “Oldu bu konuyu işledikten sonra davranışlarım ve düşüncelerim çok değişti”.
- ED11: “Evet oldu daha saygılı olduk”.
- ED12: “Evet oldu insanlarla dalga geçilmemesini anladım, düşen kişiye yardım etmeyi öğrendim”.
- ED16: “Evet oldu yenilsem de yenen takımı tebrik ediyorum”.

4.2. Empati

4.2.1. Kız öğrenciler

Tablo 25. Kız Öğrencilerin Son-Test Empati Puanlarının Kontrol ve Deney Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Empati	Deney	16	15.69	2.60	3.61	.001**
	Kontrol	16	12.81	1.83		

**p<0.01

Kız öğrencilerin empati puanlarının son-test sonuçları kontrol ve deney gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür (p<0.01) (Tablo 25).

Tablo 26. Kontrol Grubu Kız Öğrencilerin Ön-Test ve Son-Test Empati Puanlarının Karşılaştırılması

Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Empati	Ön-test	16	12.69	2.58	0.19	.850
	Son-test	16	12.81	1.83		

Tablo 26’da kontrol grubu kız öğrencilerine ait ön-test ve son-test empati puanları incelendiğinde, kontrol grubunun ön-test ve son-test puanlarının anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür (p>0.05).

Tablo 27. Deney Grubu Kız Öğrencilerinin Ön-Test ve Son-Test Empati Puanlarının Karşılaştırılması

Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Empati	Ön-test	16	14.25	2.49	1.62	.127
	Son-test	16	15.69	2.60		

KOCY uygulamasının empati puanlarının üzerine etkisi olup olmadığını sınamak için yapılan ilişkili örneklem için t testi sonucunda deney grubu kız öğrencilerinin ön-test puanları ile son-test puanları arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 27).

4.2.2. Erkek öğrenciler

Tablo 28. Erkek Öğrencilerin Son-Test Empati Puanlarının Kontrol ve Deney Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Empati	Deney	20	13.15	2.80	.47	.642
	Kontrol	20	12.75	2.60		

Erkek öğrencilerin empati puanlarının son-test sonuçları kontrol ve deney gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$) (Tablo 28).

Tablo 29. Kontrol Grubu Erkek Öğrencilerin Ön-Test ve Son-Test Empati Puanlarının Karşılaştırılması

Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Empati	Ön-test	20	12.85	3.23	.11	.915
	Son-test	20	12.75	2.59		

Tablo 29’da kontrol grubu erkek öğrencilerine ait ön-test ve son-test empati puanlarına incelendiğinde, kontrol gruplarının ön-test ve son-test empati puanlarının anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Tablo 30. Deney Grubu Erkek Öğrencilerinin Ön-Test ve Son-Test Empati Puanlarının Karşılaştırılması

Faktör	Grup	n	Ort.	Ss.	t	p
Empati	Ön-test	20	12.40	2.09	1.00	.332
	Son-test	20	13.15	2.80		

KOCY uygulamasının sportmenlik davranışları üzerine etkisi olup olmadığını sınamak için yapılan ilişkili örneklem için t testi sonucunda deney grubu erkek öğrencilerinin empati puanlarında ön-test puanları ile son-test puanları arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 30).

5. TARTIŞMA

5.1.Sportmenlik

5.1.1.Kız Öğrenciler

Kız öğrencilerin sportmenlik davranışlarının son-test sonuçlarına bakıldığında deney gruplarında PDF ve TS puanlarının kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülürken NDK puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı anlaşılmıştır. Kontrol grubu kız öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarına ait ön-test ve son-test puanları incelendiğinde, tüm faktörlerde ön-test ve son-test puanlarının anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür. KOCY uygulamasının sportmenlik davranışları üzerine etkisi olup olmadığını sınamak için yapılan test sonucunda deney grubu kız öğrencilerinin pozitif davranışlar sergileme alt boyutunda ve toplam sportmenlik puanlarında ön-test puanları ile son-test puanları arasında anlamlı fark görülmüştür. Son test puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Diğer taraftan deney grubu öğrencilerinin NDK alt boyutunda ön-test puanları ile son-test puanları arasında anlamlı fark görülmemiştir. Fakat NDK puanlarında da son-testte artış olduğu anlaşılmıştır.

KOCY eğitim programının deney grubu kız öğrencilerin sportmenlik davranışlarına katkısının olduğu düşünülmektedir. Birçok araştırmacı da deneysel çalışma sonucunda sportmenlikle ilgili programların çocuk ve genç sporcularda sportmenliğe olumlu etkisini ortaya koymuşlardır (37, 46-51). Kontrol grubunda ise öğrencilerin sportmenlik düzeyinde anlamlı bir değişim görülmemiştir.

MEB tarafından hazırlanan müfredat içeriğindeki sportmenlikle ilişkili kazanımların sportmenliğe katkı sağlamada yeterli olmadığı görülmüştür. KOCY

uygulaması ile deney grubu öğrencileri sportmenliğe yönelik yapılandırılmış bir eğitim olarak sportmenlik seviyelerinde artış gözlenmiştir. Literatür incelendiğinde öğrencilerin sportmenliklerini geliştirmeye dayalı ülkemizde herhangi bir eğitim programının mevcut olmadığı görülmüştür. Ancak yurtdışında sportmenliğe yönelik eğitim modeli çalışmaları mevcuttur. Bunlardan spor eğitim modeli sportmenliğin gelişimde spesifik davranışlar kullanarak (43),“Play Hard, Play Fair, Play Fun” (PHPFPF) programı ise eğlenceyi ön plana çıkararak gelişimi hedeflemiştir. Star eğitim modeli; web tabanı kullanarak teknolojinin gücünden faydalanıp öğrencilerin ilgisini çekmeyi amaçlamıştır (45, 46).

Yapılan gözlem sonuçlarına bakıldığında deney grubunda bulunan kız öğrencilerin son testte negatif davranışlarının ortalamalarında belirgin bir düşüş gözlemlenmiştir. Gözlem sonuçlarına göre deney grubunda bulunan öğrencilerin ön testteki pozitif davranışlarının son testte belirgin bir artışla yükseldiği gözlenmiştir. KOCY eğitim programı deney grubu sonuçlarına belirgin bir farklılık getirmiştir. Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin pozitif ve negatif davranışlarında ön testte ve son-testte belirgin bir değişim olmadığı gözlenmiştir. MEB müfredatı kontrol grubu öğrencilerinde bir değişim oluşturmamıştır.

Deney grubunda “düşen arkadaşını kaldırma “ davranışı en çok tekrarlanırken “kötü söz söyleme” davranışı ise azalmıştır. Programlaştırılmış eğitim modellerinin öğrencilerde davranış değişikliği oluşturduğuna yönelik yapılan uluslararası çalışmalar (41, 42) KOCY eğitim programının bu alandaki ihtiyacı karşılayabileceğini desteklemektedir.

Kontrol grubu değerlerinde belirgin bir değişimin oluşmamasında beden eğitimi dersinin bu konudaki yetersizliği, etkinlik çeşitliliğinin olmaması ve

öğretmenlerin ne yapacakları konusunda yeterli donanıma sahip olmadıkları düşünülmektedir (84). Günümüzde spor kültürünün gün geçtikçe şiddet unsurlarını barındırması ve öğrencilerinde medya kanalıyla bu davranışları görmeleri öğrencilerdeki pozitif eğilimleri de olumsuz etkilemektedir. Yıldırım (2005) da sporda erdemsiz davranışların kapsamlı artışı nedeniyle başlatılan bilgilendirme ve bilinçlendirme kampanyalarının amaca ulaşmakta yetersiz kalması nedeniyle, Fair Play anlayışının kazandırılması için uzun vadeli, sistematik bir eğitim sürecinin gerekli olduğunu ortaya koymuştur (17). Deney grubunun aksine kontrol grubunda sportmenliğe dayalı bir program uygulanmamıştır. Kontrol grubu öğrencilerine müfredattaki kazanımların öğretmen tarafından yeterli düzeyde verilemediği buna dayalı etkinliklerin yapılmadığı gözlenmiştir. Kaehler (1985) de, beden eğitimi dersinde ahlak eğitimi üzerine yaptığı araştırmasında, öğrencilerin Fair Play'e teşvik edilmediklerini, Fair Play kavramının anlamı üzerine bilgi ve deneyimlerinin olmadığını, oyun kurallarını ve Fair Play prensiplerini çiğneyerek dahi olsa, kazandıklarında övüldüklerini belirlemiştir (93). Okullar arası müsabakalar bu durumun en sık yaşandığı alanlardır. Spor kültürünün oluşmadığı okullarda beklentiler sadece getirilen kupa sayısına göre belirlenmişse beden eğitimi öğretmenin öğrencilerle olan müsabaka süreci de sportmence bir yarıştan çok mutlaka başarmaya yönelik direktiflerle sınırlı olacaktır.

Deney grubu öğrencilerinin son-test sırasındaki sportmenlik kavramı ile ilgili görüşlerinin kontrol grubunun aksine ön-test sırasındaki görüşlerinden daha kapsamlı olduğu görülmüştür.

Ayrıca görüşme bulgularına bakıldığında deney grubundaki öğrencilerin sportmenliği “Spor Yapan Kişi” olarak yanlış ifade ettiği anlaşılmıştır. Aynı grubun son testinde bu kavram yanlışlığının ortadan kalktığı görülmüştür.

Deney grubunun son-testteki görüşlerine bakıldığında “yardım etmek” ifadesinin en sık tekrar edilen kavram olduğu görülmüştür. “Saygılı olmak”, “hoşgörü”, “kardeşlik” ve “dostluk” ifadeleri ön plana çıkmıştır. Deney grubu öğrencilerinin almış oldukları KOCY programıyla sportmenlik düzeylerini bilişsel olarak da artırdığı görülmüştür. Öğrencilerin vermiş oldukları cevapların hem çeşitlilik hem de sayısal olarak artış göstermesi yapılan çalışmanın bu yönden de etkili olduğunu göstermiştir.

Son test sonuçlarına bakıldığında kontrol grubunda cevap veren çıkmazken deney grubunda bütün öğrencilerin soruyu cevapladığı görülmüştür. Öğrencilerin verdiği cevaplar incelendiğinde derslerin farklı anlatım teknikleri ile işlenilmesinin onların sportmenliğe olan ilgisini artırdığı görülmüştür. Yapılan pano etkinliği ile öğrenciler araştırmaya yönlendirilirken örnek olay ve drama etkinlikleri de konuyu farklı açılardan anlamalarını sağlamıştır.

Son testte ek olarak sportmenlikle ilgili uygulamaların öğrencilerin düşüncelerine ve davranışlarına etkisi sorulmuştur. Deney grubundaki bütün öğrencilerin soruyu cevapladığı görülmüştür. Bir kız öğrenci, etkinlikleri çok sevdiğini sportmen olmaktan mutluluk duyduğunu dile getirmiştir. Başaran (1982) da öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin onlarda ya haz ya da elem oluşturduğunu ve öğrencilerin derslerdeki başarılarının onların, mutlu bir şekilde, geleceğe doğru bakmasına neden olduğunu belirtmiştir (78). Başka bir kız öğrenci de, etkinliklerin güzel olduğunu ancak daha fazla yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin

genelinde sportmenlik uygulamalarına yönelik olumlu tutum gözlenmiştir. Etkinliklerin daha fazla yapılmasını istemeleri KOCY eğitim programının sportmen kişilik oluşumuna olan katkısını göstermektedir. Öğrencilerinin verdikleri cevaplar gözlem aşamasında davranışlara da yansımıştır. Ders sürecinde öğrencilerin mutlu oldukları birbirlerini tebrik ederek kaybetmenin varlığını ve bunu kabullenmeyi başardıkları gözlenmiştir. Zaten Doğan (2007) da İlköğretim çağındaki 10-14 yaş grubu öğrencilerinin gelişim özelliklerinde yeni tecrübeler kazanmak bu yaş grubu öğrencilerin önemli duyuşsal özelliklerindedir demektedir (77). Öğretmenin olmadığı anlarda bile rakibe saygılı olmanın gerektiğini kendi aralarında dile getirmişlerdir.

5.1.2. Erkek Öğrenciler

Erkek öğrencilerin sportmenlik davranışlarının son-test sonuçları kontrol ve deney gruplarına göre PDS ve TS puanlarında anlamlı düzeyde farklılaştığı görülürken, NDK puanlarında anlamlı düzeyde farklılaşmadığı anlaşılmıştır. Kontrol grubu erkek öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarına ait ön-test ve son-test puanları incelendiğinde, tüm faktörlerde ön-test ve son-test puanlarının anlamlı farklılaşmadığı görülürken bu süreçte gerilediği gözlenmiştir. Sportmenliğe dayalı hiçbir aktivitenin yapılmamış olması da sonuçlara yansımıştır. KOCY uygulamasının sportmenlik davranışları üzerine etkisi olup olmadığını sınamak için yapılan ilişkili örneklem için t testi sonucunda deney grubu erkek öğrencilerinin pozitif davranışlar sergileme alt boyutunda ön-test puanları ile son-test puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Benzer şekilde deney grubu öğrencilerinin toplam sportmenlik puanlarında ön-test puanları ile son-test puanları arasında anlamlı fark görülmüştür. Diğer taraftan deney grubu öğrencilerinin NDK

alt boyutunda da ön-test puanları ile son-test puanları arasında anlamlı fark görülmemiştir. Fakat aynı şekilde NDK puanlarında da son-testte artış olduğu anlaşılmıştır. Çalışmada KOCY uygulanmasının erkek öğrencilerin sportmenlik davranışlarına katkısının olduğu görülmüştür. Araştırmanın bu sonuçları KOCY programının öğrencilere sportmenliği öğretme ve uygulama açısından etkili olduğunu göstermiştir.

Beden eğitimi derslerinde öğrencilere kazandırılması gereken amaçlar arasında paylaşım, yardımlaşma, hoşgörü, işbirliği gibi duyguları geliştirmek yer almaktadır. Sportmenliğin bu amaçlar doğrultusunda programlaştırılmış bir model içerisinde öğrencilere verilmesi için birçok araştırmacı görüş birliğine varmışlardır (94, 17). Öğrenciler almış oldukları 8 haftalık eğitim içeriğinde sportmenliğin birçok alt bileşenini öğrenmişlerdir. Bunun yanında yapılan birçok araştırma öğretmenlerin beden eğitimi derslerinde müfredata öğrencilerin sosyal davranışlarını geliştirici içerik dâhil etmedikleri sürece öğrencilerin sportmenlik davranışlarının gelişmemiş kaldığını ortaya koymuştur (41, 95, 96, 43). Dersin teorik ve uygulama olarak anlatım çeşitliliği içerisinde sunulması öğrencilerinde bilişsel seviyelerini geliştirmiş bu durum son test puanlarına da yansımıştır. Milli Eğitim Bakanlığı müfredat programlarında da yeterince açıklayıcı bilgi ve örnekler yoktur. Oysa herhangi başka bir derste öğretmen öğretecek konuyla alakalı çok sayıda etkinlikleri ve alıştırmaları yönergeler doğrultusunda uygulamaktadır; fakat beden eğitimi ve spor dersi için çok önemli bir kavram olan sportmenlik konusunda öğretmenlere doyurucu etkinlik örnekleri sunulamamaktadır. Nitekim Yıldırım (2005)'da aynı gerekçelerle lisans eğitimini sürecinde sportmenliğe dayalı derslerin yetersizliğinin beklentileri karşılamayacağını vurgulamıştır (17).

Yapılan gözlem sonuçlarına bakıldığında deney grubunda bulunan erkek öğrencilerin ön testte ki negatif davranışlarının son testte belirgin bir düşüşle gerilediği gözlemlenmiştir. Gözlem sonuçlarına göre deney grubunda bulunan öğrencilerin ön testte pozitif davranışlarının son testte belirgin bir yükseliş gösterdiği gözlenmiştir. KOCY eğitim programı deney grubu sonuçlarına belirgin bir farklılık getirmiştir. Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin pozitif davranışlarının ön test ve son test değerlerinde belirgin bir değişiklik olmadığı gözlenmiştir. MEB müfredatı kontrol grubu öğrencilerinde bir değişim oluşturmamıştır.

Deney grubunda en çok tekrar eden negatif davranışın N23 kod numaralı “Takım arkadaşına ya da rakibine kötü söz söyleme” olarak gözlenmiştir. N20 kod numaralı “arkadaşlarını üzecek hareketler yapma” davranışında ise ön teste göre son testte gerileme gözlenmiştir. Pozitif davranışlarda en sık tekrar sayısı P6 kod numaralı “Rakip düştüğünde kalkmasına yardım etme” davranışının tekrar sayısı son testte yükselmiştir. P5 kod numaralı “Heyecanlanıp oyun kuralına uyulmadığında rakipten özür dileme” davranışı sadece son testte gözlenerek dikkat çekmiştir.

Öğrencilerin ön test sürecinde beden eğitimi derslerinde özellikle futbol oyunu içerisinde sportmenlik dışı davranışların oldukça fazla olduğu gözlenmiştir. Ön test içerisindeki maçlarda futbol yeteneği zayıf öğrencilerin ders içerisinde yalnızlığa uğradığı ya da kaleye alındığı görülmüştür. Maç içerisinde N23 ve N20 numaralı hareketler sıklıkla yapıldığı gözlenmiştir. Ön testte pozitif davranışların oldukça az olduğu gözlenmiştir. Beden eğitimi ve spor derslerinde öğrencilerin KOCY uygulamasına kadar ki zamanda sportmenlik ve centilmenlik bağlamında yeterli bilgiye sahip olmadıkları gözlenmiştir. Yıldırım (2004)’da sporun pedagojik olarak insanın fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimine katkı yapması, etik ve estetik

niteliklerini geliştirmesi gerektiğini vurgulamış ancak; bizzat erdemsiz davranışları öğrenme ve sergileme platformu haline geldiğini söylemiştir (97). Sporda oluşan negatif davranışların engellenmesi ve çocuklarda otokontrol sağlanması için programlaştırılmış bir modelin faydalı olduğunu birçok araştırmacı da dile getirmişlerdir (41, 42). Son test verileri ise deney grubunda bize KOCY programının öğrencilerin negatif davranışlarındaki belirgin azalmayı ve pozitif davranışlarının arttığını göstermiştir. Ders içerişindeki çeşitli mücadele oyunlarında birbirlerine karşı üzücü hareketlerde ve kötü sözlerde azalma göstermiştir. İşbirliğine dayalı oyunlar ile sorumluluk duygusunun gelişmesine paralel olarak öğrencilerin galibin olmadığı sadece eğlenmenin ön planda olduğu etkinliklerle mutlu olmaları sağlanmıştır. Öğrencilerden “KD9” görüşme formuna vermiş olduğu cevapta da: Mutlu oluyorum çünkü arkadaşım bana iyi davranıyor demiştir. Luther ve Hotz (1994) yapmış oldukları çalışmalarında işbirliğine dayalı oyunların ve benzeri uygulamaların sportmenliğin gelişiminde önemli fonksiyonlar üstlenebileceğini ortaya koymuşlardır (98). Futbol maçı içerişinde kendisine çalım atan arkadaşını tebrik eden davranışlar gözlenmiştir. Hırs ve aldatmaya dayalı söz ve fiiller belirgin olarak azalmıştır. Bu süreçte her ders başlangıcında sportmenliğe dayalı öğretmen tarafından konuşma yapılmış ve öğrencilerden görüşleri alınmıştır. Yıldırım (2005)’da en azından ayda bir kez fair play konusuyla alakalı öğrencilere ders başında 5-10 dakikalık bir konuşma yapmanın erdemsiz davranışların önlenmesinde önemli olduğunu vurgulamaktadır (17).

Kontrol grubu değerlerine bakıldığında ön-test negatif davranışlarının son testte yükseldiği gözlenmiştir. Kontrol grubunda en çok tekrar eden negatif davranışlar: N20 kod numaralı “Takım arkadaşlarını üzecek hareketler yapma”, N23

kod numaralı “Takım arkadaşına ya da rakibine kötü söz söyleme”, N14 kod numaralı “Öğretmenin ya da öğretmenin görevlendirdiği hakemin kararlarına saygı göstermeme/itiraz etme” olarak bulunmuştur. Pozitif davranış sergileme boyutunda ön-test ve son-test verilerinde dikkat çekici bir farkın oluşmadığı gözlenmiştir. Pozitif davranışlarda en sık tekrarın P6 kod numaralı “Rakip düştüğünde kalkmasına yardım etme” ve P8 kod numaralı “Rakibin haksız yere cezalandırıldığını gördüğünde, durumu düzeltmeye çalışma” olarak tespit edilmiştir.

Kontrol grubu verileri sportmenlik için programlı bir eğitimin verilmediğinde karşılaşılan sonucu ortaya koymuştur. Öğrencilerin davranışlarında anlamlı düzeyde pozitif bir artışın oluşmadığı gözlenmiştir. Oysaki ahlaksal davranışların geliştirilmesi ve uygulanmasında beden eğitimi dersleri eşsiz bir konuma sahiptir (99). Pozitif davranışların artmamış olması ve negatif davranışlarda da bir azalmanın oluşmaması ilerleyen yıllarda öğrencilerin sportmenlik seviyelerinin daha da düşmesine ve şiddete dayalı spor kültürüne girmelerine yol açabilir. Koç ve Karabudak (2017) yaptıkları çalışmada sınıf düzeyinin artışı ile sportmenlik seviyesinin azaldığını bulmuşlardır (25). Bu nedenle KOCY uygulaması öğrencilerin davranışlarının sınıfla birlikte olumsuz değişikliğe uğramasına mani olabileceği dolayısıyla önlemsel model olarakta sportmenlik davranışlarının korunmasına da katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Kontrol grubuna bu süreçte beden eğitimi öğretmeni tarafından sportmenliğe dair herhangi bir etkinlik yaptırılmamış dolayısıyla onların düşünce ve davranışlarında da bir değişim yaşanmamıştır. Oysaki öğretmen Fair Play ve sportmenlik konusunda öğrencilerin örnek alabileceği donanımlara sahip olmalıdır. Konu ile alakalı birçok araştırmacıda beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin lisans düzeyinde bu eğitimi alamadıklarından ötürü bu yönde

bir eksikliğin oluşmasına sebebiyet verildiğini söylemektedirler (27, 17).

Deney grubundaki erkek öğrencilerin sportmenlik kavramı hakkındaki ifadelerine bakıldığında son test sonuçlarının ön-test sırasındaki görüşlerinden daha kapsamlı olduğu görülmüştür. Kontrol grubu öğrencilerinde ise ön-test sonucunda ki çeşitliliğin son-testte artmadığı gözlenmiştir.

Öğrencilerin ön-testte sportmenliğin ne anlama geldiğine dayalı olarak yapılan görüşme testi sonuçları öğrencilerin bilgi düzeylerinin de hayli düşük olduğunu ortaya koymuştur. Deney grubu öğrencilerinin ön testte sportmenliğe dayalı verdikleri cevaplarda iyilik, zarar vermeme, adil olma, hile yapmama ve spor yapma kavramlarını sadece 5 öğrenci söylediği görülmüştür. Bu kavramlardan yanlış olan “spor yapan kişi” ifadesini son testte kullanmamaları da sportmenliğin kelime anlamının öğrenciler tarafından anlaşıldığı dolayısıyla kavram yanlışlığının giderildiği görülmüştür.

Son testte deney grubu öğrencilerinin görüşlerine bakıldığında en çok “rakibe saygılı olmak” ifadesi kullanılmıştır. Koç ve Yeniçeri (2017) çalışmalarında lise öğrencilerinde kozmopolitan (evrensel) saygının pozitif sportmenlik davranışlar sergileme boyutunun % 11’ini ve toplam sportmenlik davranışlarının da % 12’sini yordadığını tespit etmiştir (100). Saygı davranışının sportmenlik tanımlaması içinde yer alması (44, 19), saygı ile ilgili boyutun sportmenlik için geliştirilen ölçek içerisinde yer alması (101), spor ortamında da Fair play davranışı için saygıya atıf yapılması (102); saygı davranışının sportmenlik davranışında önemli yer tuttuğunu güçlendirmektedir. Sezen-Balçıkınlı ve Yıldırım’da (2011) yapmış oldukları çalışmada saygı düzeyi “yüksek” olan futbolcuların empatik düşünce ortalamalarının

da yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Tekrar sayıları yüksek olan diğer ifadeler ise; “iyilik yapmak”, “yardım etmek” ve “kardeşlik” olarak ön plana çıkmıştır (103).

Eğitim programı süresince yapılan etkinliklerle sportmenliğe dayalı teorik bilginin son test puanlarına pozitif ölçüde yansıdığı görülmüştür. Saygılı olmanın ve iyilik yapmanın önemi öğrencilere verilirken ders içerisindeki davranışlara da yansıdığı gözlenmiştir. Orhun (1992) çocuk ve gençlerde dayanışma ve işbirliği duygusunu geliştirmek, kural bilinci oluşturmak, paylaşım, adalet, hoşgörü ve yardımseverlik gibi insani değerlerin verilmesinde okul sporunun en önemli eğitim yöntemlerinden biri olduğunu belirtmektedir (104). Özellikle ders içerisinde yapılan drama etkinliğinde öğrenciler konuyu farklı yönleriyle ele alarak içselleştirmişlerdir. Kontrol grubundaki sonuçlarda anlamlı değişikliğin oluşmaması sportmenlik eğitiminin programlı verilmesinin önemini artırmaktadır.

Beden eğitimi dersinde sportmenliğe dayalı etkinliklerin sorulduğu 2. Soruya ön testte deney ve kontrol gruplarından cevap veren olmadı. Son test sonuçlarına bakıldığında kontrol grubunda cevap veren çıkmazken deney grubunda bütün öğrenciler soruyu cevapladılar. Öğrencilerin verdiği cevaplar beden eğitimi ve spor dersinin daha kapsamlı, adaletli ve eğlenceli geçtiğini göstermektedir. Öğrencilerin KOCY eğitim programı içerisinde almış oldukları eğitimin onlarda farkındalık kazandırdığı görülmüştür. Yapılan etkinlikleri çok beğendiklerini ve sportmen olmanın önemini anladıkları vermiş oldukları cevaplardan anlaşılmaktadır. Özellikle 30 prensibine dayalı oyunlarla öğrenciler kazanmadan da eğlenebileceklerini anladılar. Gassmann (1995) başarı yönelimi pek ağır basmayan oyun veya müsabaka ortamlarında Fair Play’e uygun davranışlar göstermenin oyuncular için daha kolay olduğunu böylece oyunda sonuç değil, sürecin anlam kazanmakta ve mümkün

olduğunca çok katılımcının memnuniyetinin sağlandığını ortaya koymuştur (105). Her ders başlangıcında öğrencilere sportmenliğin hatırlatılması ders sonu uygulamalarda ise tokalaşarak birbirlerine sarılmaları ders içindeki kırılgnlıkları giderdiği gibi birbirlerine onan hoşgörüyü artırıcı etki göstermiştir. Öğrencilere konunun aktarımında çeşitli metotların uygulanması hem ders içeriğini zenginleştirmiş hem de konunun kalıcılığını artırmıştır. Beden eğitimi dersinin sportmen kişilik oluşumu için yapılandırılmış bir eğitim programı içerisinde verilmesinin faydalı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca deney grubunun ön-testinde ve kontrol grubunun ön-test ve son-testinde ğretmelerin sportmenlik ile ilgili etkinlikler yapmadığı anlaşılmıştır. Bu konuda öğretmenlerin lisans düzeyinde yeterince eğitilmediği düşünülmektedir. Koç (2017) ğretmenler üzerinde yaptığı çalışma da bu konu üzerinde durmuştur. Öğretmenlerin hizmet içi eğitime ihtiyaçları olduğunu vurgulamıştır (18).

Son testte öğrencilerin deney grubu içinde sportmenlikle ilgili uygulamaların düşüncelerine ve davranışlarına etkisi anlamaya yönelik 3. soruya verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde deney grubu ğrencilerinin verdikleri cevaplar gözlem aşamasında davranışlara da yansımıştır. Ma içerisinde birbirlerine kötü söz söyleme oranı belirgin bir şekilde azalırken centilmenlik içeren davranışlar artış göstermiştir. Sakatlayıcı hareketlerden kaçınmışlar rakipleri yere düştüğünde hemen müdahale ederek yardımcı olmuşlardır. İçinde buldukları sportmenlik ruhunu sevdiklerini birçok kez dile getirmişler ve bütün derslerde bu uygulamaların devam etmesini söylenmişlerdir. Sportmenliğin sadece beden eğitimi dersiyile sınırlı kalmamasına dayalı Koç ve Karabudak (2017) disiplinler arası (bütünleştirilmiş) eğitim ile sportmenliğin aktarımının yapılabileceğini ortaya koymuşlardır (25). KOCY eğitim

programında öğrenciler kazanmak için her yolu denemenin aksine dürüstlüğün ve adaletin önemini kavradıkları gözlemlenmiştir. Görüşme formlarında elde edilen verilerin de ölçek ve gözlemlerden elde edilen verileri destekler nitelikte olduğu anlaşılmıştır. Deney grubu öğrencilerin sportmenlik davranışlarına yönelik bilişsel seviyelerinde artış olduğu verilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Öne çıkan cevaplarda; görüş açılarının değiştiğini, etkinliklerden zevk aldıklarını, öfkelerinin yerini tebrik etme davranışının aldığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler drama ve örnek olay etkinlikleriyle sportmenliğe yönelik bilişsel gelişim gösterdikleri anlaşılmıştır. Nitekim Piaget’de soyut işlem dönemi başlangıcında olan bu yaş grubu öğrencilere “ne olabilir?” gibi sorular yöneltilmesinin öğrencilerde varsayımsal akıl yürütme ile bilişsel keşiflerin artacağını belirtmiştir (70).

5.2. Empati

KOCY uygulamasının empati puanlarının üzerine etkisi olup olmadığını sınamak için yapılan test sonucunda kız öğrencilerinin empati puanlarının son-test sonuçlarının kontrol ve deney gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı; kontrol ve deney grubu kız öğrencilerine ait ön-test ve son-test empati puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Fakat deney grubu öğrencilerinin empati düzeylerinde artış görülmüştür.

Erkek öğrencilerin empati puanlarının son-test sonuçları kontrol ve deney gruplarına göre tüm faktörlerde anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, kontrol grubu erkek öğrencilerine ait ön-test ve son-test empati puanlarına incelendiğinde, kontrol gruplarının ön-test ve son-test empati puanlarının anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür. KOCY uygulamasının sportmenlik davranışları üzerine etkisi olup olmadığını anlamak için yapılan t testi sonucunda deney grubu erkek öğrencilerinin

empati puanlarında ön-test puanları ile son-test puanları arasında anlamlı fark görülmemiştir. Fakat deney grubu öğrencilerinin empati düzeylerinde artış görülmüştür. Bu artışın kız öğrencilerde daha fazla olduğu anlaşılmıştır. Bu bulgu diğer araştırma sonuçlarıyla da tutarlıdır. İlgili literatür incelendiğinde her yaş grubundaki kızların özellikle duygusal empati düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğuna ilişkin bulgulara rastlanmaktadır (106-108). Kızların erkeklere göre daha empatik olmasına dayalı olarak öne sürülen nedenlerden birisi; ailelerin kız ve erkek çocuklarını farklı duygusal yaklaşımlarla eğitmeleridir. Brody ve Hall (1993) yaptıkları bir çalışmada, anne-babaların duygularını (öfke hariç) kızlarıyla oğullarından daha fazla konuştuklarını saptamışlardır. Erkek çocuklarla ise genellikle öfke duygularının neden ve sonuçları hakkında konuşulmaktadır. Aynı yazarlar kızların dil yetisinin erkeklerden daha erken geliştiğini ve bunun kızların duygularını açıklamak ve başkalarının duygularını anlamakta daha çabuk ustalaşmalarına yol açtığını ifade etmişlerdir (109).

Yaptığımız çalışma ortaokul 6. sınıf öğrencilere uygulanmıştır. Programın empati düzeyi sonuçlarında bir değişikliği oluşturmamasında, empati gelişimine yönelik etkinliklerin az olması ve iki aylık bir sürecin empati gelişimine de sınırlı katkı verebilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Empatiye dayalı eğitim programları incelendiğinde de Dökmen (1988)'in 8 ay, Dilekmen (1999)'in ve Öz (1992)'ün ise 10 haftalık bir çalışma yaptıklarını görmekteyiz (54,59,62). Bu nedenle programın empati üzerinde katkısı beklense de sonuca yansımamıştır. Öğrencilerle yapılan çalışmaya ulaşılmamışsa da sporcular üzerinde yapılmış bazı çalışmalara baktığımızda; empati ile sportmenlik arasında ilişki olduğu görülmüştür. Perry ve diğerleri (114) empatinin sportmenliğin önemli bir basamağı olduğunu iddia

etmişlerdir. Sezen Balçıkanlı & Yıldırım (2011) çalışmalarında profesyonel futbolcuların empati becerileri ne kadar geliştirilirse sportmen davranışlarında da paralel bir artış olacağını tespit etmişlerdir (103). Elik (2017)'te yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında futbolcuların empati düzeyleri ile sportmenlik seviyeleri arasındaki pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiyi saptamıştır (110). Literatürde çalışmaların profesyonel futbolculara yönelik yapıldığı görülmektedir. Solak (2011) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin empatik eğilim düzeylerine yönelik yapmış olduğu çalışmada spor yapan ve yapmayan öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri arasında herhangi bir farklılığa rastlanmadığı sonucuna ulaşmıştır (111).

Genel olarak çalışma bulguları değerlendirildiğinde deney grubu kız ve erkek öğrencilerinde KOCY eğitim programı sonrasında nicel verilerde sportmenlik alt boyutlarından, TS ve PDS puanlarında anlamlı ve belirgin bir değişim oluşmuştur. NDK boyutunda ise anlamlı farklılık oluşmasa da ilerleme gerçekleşmiştir.

Deney grubu kız ve erkek öğrencilerinde sportmenlik gözlem bulgularında negatif davranışlarda belirgin azalma, pozitif davranışlarda belirgin bir artış gözlemlenmiştir. Gözlem aşamasında kızların maçlarında tabiatları gereği fazla sertlik olmadığı için kızların negatif davranışları erkeklerden daha az çıkarken pozitif davranışları erkeklerden yüksek çıkmıştır. Koç ve Güllü (2017)'de yaptıkları çalışmada kızların erkeklere oranla daha sportmen ve daha az saldırgan olduğunu tespit etmişlerdir (29). Program süresince uygulanan eğitim, çeşitli etkinlikler ve uygulamalarla desteklenerek öğrencilerin sürece aktif katılımları sağlanmıştır. Deney grubu öğrencileri bu tutumlarını gözlem formunda açık bir şekilde davranışlarına yansıtılmışlardır.

Deney grubu kız ve erkek öğrencilerin görüşme bulgularında ön-teste göre son-teste belirgin bir bilişsel artış tespit edilmiştir. Görüşme formu cevaplarındaki belirgin görüş sayısı ve içerik çeşitliliğindeki artış, KOCY programının öğrencilerin sportmenlik konusundaki bilişsel düzeyine katkısı olduğunu göstermektedir. Nitekim Koç ve Artunç'un (2018) yaptıkları 1 aylık değerler eğitime yönelik çalışmalarında da öğrencilerin sportmenlik ile ilgili bilişsel gelişimlerini kaydetmişlerdir (112). Bu sonuçtan anlaşılan öğrencilere verilen emeğin karşılıksız kalmayacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin sportmenliğe dayalı örnek davranışlarının okulda törenle ödüllendirilmesi diğer şubelerdeki KOCY eğitimini almayan öğrenciler için bile sportmenliğe merak uyandırırken okul içi farkındalıkta artmıştır. Pehlivan'da (2004), çocuk ve gençlerin psikososyal yapıları dikkate alındığında ödüllendirmenin etkili olduğunu centilmen olan öğrenciyi de buna uygun olarak ödüllendirerek öne çıkarmak gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca centilmenlik ödülünün yasal düzenlemelerin içerisinde yer alması gerektiğini vurgulanmıştır (20). Çalışma süresince gerek pano çalışmaları gerekse drama çalışmaları ile konu birçok açıdan öğrencilere aktarılmıştır. Literatüre bakıldığında da sportmenlikle ilgili drama etkinliğinin uygulanması (113, 114) ve derslerde sportmenlikle ilgili pano/poster hazırlanması (43) gibi etkinliklerin aktif olarak kullanıldığı ve kullanılmasının desteklendiği anlaşılmaktadır. Zaten kuramsal yönden bakıldığında Bandura'nın sosyal öğrenme basamaklarındaki sembolleştirme kapasitesi (tebrikleşme), dolaylı öğrenme kapasitesi (öğrencilere verilen ödül ve cezalar), kendini yargılama kapasitesi (drama etkinliği ile yapılan davranışların sonuçlarına dayalı değerlendirme yapılması) ilkeleri (71) de KOCY programını desteklemektedir.

Program süresince özel olarak empatiye yönelik etkinlik yapılmaması (drama hariç), empati ile ilgili teorik bilginin verilmemesi ve sürenin empati gelişimi için kısıtlı olması sonuçlarda anlamlı bir değişimin gerçekleşmemesine sebep olduğu düşünülmektedir. Yüksel’de (2003) öğrencilerin empati becerisini geliştirmelerine yardım edecek; model alma, rol oynama ve bilgilendirmeye dayalı etkinliklerini içeren empati eğitim programının öğrencilerin empatik becerilerini artırmada etkili olduğunu bildirirken ve etkinlik çeşidinin ne kadar fazla olursa empati seviyesini artırmada daha etkili olacağını vurgulamıştır (76). KOCY programında ise özel olarak empati ile ilişkili sadece drama etkinliği yapılmış, ek etkinliklere yer verilmemiştir. Empati gelişiminin gözlenmemesinde bu durumun etkili olduğu düşünülmektedir.

Kontrol grubuna ise bu süreçte sadece MEB’in müfredatına dayalı kazanımlar aynı yıllık plan doğrultusunda verilmiştir. Elde edilen verilere göre hiçbir parametrede bir değişim gözlenmemiştir. Sportmenliğin gelişiminde sadece MEB kazanım ve etkinliklerinin kullanılması ve öğretmenlerinde konu hakkında lisans döneminde gerekli alt yapıya sahip olmamalarının sonuca etki ettiği düşünülmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yaptığımız çalışma sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Kız ve erkek öğrencilerde deney grubu TS ve PDS puanlarının, kontrol grubundan yüksek olduğu,
2. Kontrol grubu kız ve erkek öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarına ait ön-test ve son-test puanları tüm faktörlerde farklılaşmadığı,
3. KOCY uygulamasının uygulandığı deney grubu kız ve erkek öğrencilerde ön-test puanlarının PDS ve TS düzeylerinin son-test puanlarına göre anlamlı düzeyde arttığı,
4. Deney grubu kız ve erkek öğrencilerin sportmenlik gözlem bulgularında negatif davranışlarda belirgin azalma, pozitif davranışlarda belirgin bir artış olduğu,
5. Kontrol grubu kız ve erkek öğrencilerin sportmenlik gözlem bulgularında negatif ve pozitif davranışlarında belirgin bir değişimin olmadığı,
6. Deney grubu kız ve erkek öğrencilerin görüşme bulgularında ön-teste göre son-teste belirgin bir bilişsel artış oluşurken, kontrol grubu kız ve erkek öğrencilerin görüşme bulgularında ön-teste göre ve son-teste belirgin bir farklılık oluşmadığı,
7. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin empati düzeylerinin son testte ön teste göre anlamlı bir artış olmadığı anlaşılmıştır.

Yapılan çalışma da elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

1. KOCY eğitim programı içerisinde bulunan uygulamaların MEB müfredatı içine yerleştirilmesinin öğrencilere faydalı olacağı,
2. KOCY programının öğretmenlere hizmet içi eğitim yoluyla verilmesinin faydalı olacağı önerilmektedir.

Yapılan çalışma sonucunda başka araştırmacılara aşağıdaki tavsiyeler sunulmuştur.

1. KOCY programına ek olarak empati gelişimini destekleyici ek etkinliklerin yapılması,
2. KOCY programının etkililiği için izleme (kalıcılık testi) alışması yapılması,
3. KOCY programının çeşitli değerler (saldırganlık, saygı vb.) üzerindeki etkisinin araştırılması,
4. KOCY uygulamasının farklı yaş veya sınıf düzeyindeki etkisine dayalı çalışma yapılması tavsiye edilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Demirel, Ö. (1999). *Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
2. Bailey, R. (2001). *Teaching Physical Education: A hand book for Primary and Secondary Teachers*, London: KoganPage.
3. Yıldırım, İ. (1992). *Sporda Fair Play Kavramının Tarihsel Boyutları. Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri (20–22 Kasım 1992, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, s. 174–179)*. Ankara, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yay, (3).
4. Yapan, H. T. (2007). *Spor Ahlakı*. Gaziantep: Merkez Ofset.
5. Erdemli, A. (1996). *İnsan, Spor ve Olimpizm*. İstanbul: Sarmal Yayınevi.
6. Simon, R. L. (1991). *Fair Play: Sports Values and Society*. Colorado: Westview Press.
7. David, P. (2005). *Human Rights in Youth Sport*. London: Rout ledge.
8. Toohey, K. ve Veal, A. J. (2000). *The Olympic Games: A Social Science Perspective*. UK: Cabi
9. Graham, G. (1987). Motor Skill Acquisition – An Essential Goal of physical Education Programs. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, (58), 44-48.
10. Moving into the future: National physical education standarts: A guide to contentand assessment(1995). *National Association for Sport and Physical Education (NASPE)* Boston: CB/McGraw-Hill.

11. Dowling, F. ve K rhus, S. (2011). An analysis of the ideological work of the discourses of 'fairplay' and moral education in perpetuating inequitable gender practices in PETE. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 16(2), 197-211.
12. Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Beden Eğitimi ve Spor Dersi  ğretim Programı*, Ankara
13. Güven,  . (2009). Milli Beden Eğitimi Spor Politikası ve Altıncı Spor Őurası. *Türk Yurdu*; Nisan (29), 60-65.
14. Yıldırım,  . (2004). Fair Play: Kapsamı, Türkiye'deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(4), 3-16.
15. AteŐođlu, M. (1974). *Sporda Erdemlilik*, Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara.
16. Green, F. T. (1997). *Sportsmanship education in secondary school athletics: Athletic directors' perspectives*, Published Doctoral thesis. Texas A & M University. US.
17. Yıldırım,  . (2005). Fair Play Eğitiminde Beden Eğitiminin Rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5,(1), s.3-1
18. Ko , Y. (2017a). A study on the relationship between high school students' physical education course sportsmanship behaviours and the impatience levels. In M. Gammone, M. A. Icbay, & H. Arslan (eds.), *Recent Developments in Education* (pp.191-200). Bialystok: E-BWN. Available from <http://iassr2.org/rs/005.pdf>
19. Keating, J. W. (2007) Sportsmanship as a moral category. In: *Morgan WJ, (Editor) Ethics in Sport*. pp. 141-152. Human Kinetics.

20. Pehlivan, Z. (2004). Fair play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49–53.
21. Konter, E. (2006). *Spor psikolojisi el kitabı*. Ankara: Nobel Yayınevi.
22. Tanrıverdi, H. (2012). *Spor ahlakı ve şiddet*. The Journal of Academic Social Science Studies, 5(8), 1071–1093.
23. Esenturk, O. K., İlhan, E. L., Celik, O. B. (2015). Examination of high school students' sportsman like conducts in physical education lessons according to some variability. *Ovidius University Annals, Series Physical Education and Sport/Science, Movement and Health*, 15(2 S1), 627-635.
24. Sezen-Balçıklı, G. (2010). The Turkish adaptation of multidimensional sportpersonship orientation scale-MSOS: a reliability and validity study. *Gazi Journal of Physical Education and Sports Science*, 15(1), 1-10.
25. Koc, Y. ve Karabudak, A. A. T. (2017). The relationship between sportsmanship level of secondary school students and their success regarding the religious culture and know ledge of ethics course. *Educational Research and Reviews*, 12(16), 754-761.
26. Koç, Y. ve Tamer, K. (2016). A Study on the Sportsmanship Behaviours of Female Students in Physical Education Course According to Different Variables. *Journal of Physical Education& Sports Science/Beden Egitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2).
27. Koc, Y. (2017b). Relationships between the Physical Education Course Sportsmanship Behaviours with Tendency to Violence and Empathetic Ability. *Journal of Education and Learning*, 6(3), 169-180.

28. Koç, Y. ve Seçer, E. (2017). Spor bilimleri alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinin sportmenlik davranışları ile saygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. 9. *International Physical Education and Sports Education Congress*, (19-22 Ekim). Side-Antalya. (Özet Bildiri/Sözlü Sunum).
29. Koç, Y. ve Güllü, M. (2017). Research into sportspersonship behavior of high school students in physical Education course in terms of some variables. *Spormetre*, 15(1), 19-30.
30. Hacıcaferoğlu, S., Selçuk, M. H., Hacıcaferoğlu, B. ve Karataş, Ö. (2015). Ortaokullarda işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin, sportmenlik davranışlarına katkısının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, Special, (4), 557-566.
31. Kayışoğlu, N. B., Altınkök, M., Temel, C. ve Yüksel, Y. (2015). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının incelenmesi: Karabük İli Örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(3), 1045-1056.
32. Tsai, E. ve Fung, L. (2005). "Sportspersonship in Youth Basketball and Volleyball Players". *AthleticInsight: The Online Journal of Sport Psychology*, 7 (2), 37-46.
33. Proios, M. (2011). Relationship between Student Perceived Conducting Physical Education Settings and "Unfair" Play. *International Journal of Applied Sports Sciences*, Vol. 23, No. 2, 421-440.
34. Singh, P. K., Sharad, C. ve Shalini, S. (2013). Study of morality among players of individual and combative sports. *Golden Research Thoughts*, 3(3), 2841-2841.

35. Stornes, T. ve Bru, E. (2002). Sportspersonship and perceptions of leadership: An investigation of adolescent handball players' perceptions of sportspersonship and associations with perceived leadership. *European Journal of Sport Science*, 2(6), 1-15.
36. Hopkins, E. ve Lantz, C. D. (1999). Sportsmanship attitude differences between defensive and offensive Youth soccer players. *Physical Educator*, 56(4), 179.
37. Arthur-Banning, S. G. Paisley, K. vet Wells, M. S. (2007). Promoting Sportsmanship in Youth Basketball Players: The Effect of Referees' Prosocial Behaviour Techniques. *Journal of Park & Recreation Administration*, 25(1).
38. Hassandra, M., Alexandra, B. ve Kimon, S. (2007). Physical education teacher's verbal aggression and student's fair play behaviours. *Physical Educator*, 64(2), 94.
39. Miller, B. W., Roberts, G. C. ve Ommundsen, Y. (2004). Effect of motivational climate on sportspersonship among competitive youth male and female football players. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 14(3), 193-202.
40. Boixados, M. E. R. C. E., Cruz, J., Torregrosa, M. ve Valiente, L. (2004). Relationship among motivational climate, satisfaction, perceived ability, and fair play attitudes in young soccer players. *Journal of applied sport psychology*, 16(4), 301-317.
41. Giebink, M. P., & McKenzie, T. L., (1985). Teaching sportsmanship in physical education and recreation: An analysis of interventions and generalization effects. *Journal of Teaching in Physical Education*, 4, 167-177.

42. Hastie, P. A. & Buchanan, A. M. (2000). Teaching Responsibility through Sport Education: Prospects of a Coalition, *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 71:1, 25-35
43. Siedentop, D., & Van der Mars, H. (2004). *Introduction to physical education, fitness, and sport*.
44. Ellis, G. D., Henderson, H. L., Paisley, K., Silverberg, K. E., & Wells, M. S. (2004). Bringing sportsmanship back to your youth sports leagues. *Parks Recreation*, June, 47-51.
45. Ford, D. W. (2009). *The Effect of the Star Sportsmanship Education Module on Parents' Self- Perceived Sportsmanship Behaviors in Youth Sport*. Doctorate Thesis. Middle Tennessee State University.
46. Blair, G.T. (2014). *The Effects of a League Guided Sportsmanship Program On The Behaviours Of Youth Sports Athletes*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). University of California, Irvine.
47. Cecchini, J. A., Montero, J., Alonso, A., Izquierdo M., Contreras, O. (2007). Effects of personal and social responsibility on fair play in sports and self-control in school-aged youths. *European Journal of Sport Science*, 7(4), 203-211.
48. Hassandra M, Goudas M, Hatzigeorgiadis A, Theodorakis Y (2007). A fair play intervention program in school Olympic education. *European Journal of Psychology of Education*, 22(2), 99.
49. Lodl, K. (2005). Developing a game plan for good sportsmanship. *New Directions for Youth Development*, 127–134.

50. Wells, M., Ellis, G.D., Paisley, K. & Arthur-Banning, S. G. (2005). Development and evaluation of a program to promote sportsmanship in youth sports. *Journal of Park & Recreation Administration*, 23(1), 1-17.
51. Wells, M.S., Arthur-Banning, S. G., Paisley, K., Ellis, G. D., Roark, M. F., & Fisher, K. (2008). Good (youth) sports: Using benefits-based programming to increase sportsmanship. *Journal of Park & Recreation Administration*, 26(1), 1-21.
52. Sharpe, T., Brown, M. & Crider, K., (1995). The effects of a sportsmanship curriculum intervention on generalized positive social behavior of urban elementary school students. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 28, 401 -416.
53. Raakman, E. (2006). Justplay. *JOPERD: The Journal of Physical Education, Recreation & Dance*.
54. Dökmen, Ü. (1988). Empatinin Yeni Bir Modele Dayanılarak Ölçülmesi ve Psikodrama ile Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21(1-2), 155-190.
55. Rogers, C. R. (1975). Empatik olmak değeri anlaşılmamış bir varoluş şeklidir. (İngilizceden Çeviren: F. Akkoyun). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16, 1.
56. Keskin, S. Coşkun (2007), *Sosyal Bilgiler Derslerinde Empati Becerilerine Dayalı Öğretim Tekniklerin Kullanılması*, Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
57. Dökmen, Ü. (1996). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. 3. Baskı. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

58. Dorak, F. ve Vurgun, N. (2006). Takım sporları açısından empati ve takım birlikteliği ilişkisi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 73-77.
59. Dilekmen, M. (1999). *Grupla psikolojik danışmanın öğretmen adaylarının demokratik tutum ve empatik beceri düzeylerine etkisi*. Unpublished master's thesis, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
60. Şahin, Mustafa (2007), *İlköğretim Okullarında Zorbacı Davranışların Azaltılmasına Yönelik Empati Eğitim Programının Etkisinin Araştırılması*, Basılmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
61. Rehber, U. P. D. E., Atıcı, M. (2009). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1).
62. Öz, F. (1992). Yaşlılıkta ruh sağlığı. *Türk Hemşireler Dergisi*, 42(2), 5-8.
63. Alver, Birol (1998), *Bireylerin Uyum Düzeyleri ile Empatik Becerileri Arasındaki İlişkiler*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
64. Dalton, R. F.,& Sundblad, L. M. (1976). Using principles of social learning in training for communication of empathy. *Journal of Counselling Psychology*, 23(5), 454.
65. Strayer, J.,& Roberts, W. (2004). Empathy and observe danger and aggression in five-year-olds. *Social Development*, 13(1), 1-13.
66. Dalkılıç, M. (2011). *İlköğretim öğrencilerinin sportif faaliyetlere katılım düzeyi ve iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi,

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı).

67. Koç, Y. (2017c). Beden Eğitimi Dersinde Sportmenlik Davranışı Kazandırmaya Yönelik Uygulama Önerisi: Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması (KOCY) *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 212–227.
68. Akkök, F. (1999). *İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi (Anne-Baba El Kitabı)*. İstanbul: Özgür Yayınları.
69. Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. *Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (37), 155-174.
70. Yeşilyaprak, B. (2018). *Eğitim psikolojisi*. Pegem Atıf İndeksi, 001-434.
71. Akbaba, S. (2013). *Psikolojik danışma ve sınıf ortamlarında öğrenme psikolojisi*. Pegem Akademi.
72. Yavuzer, H. (1984). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, Bilimsel Sorunlar Dizisi.
73. Tamer, K. ve Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset.
74. Küçükahmet, L. (2004). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
75. Özer, D.S., Özer, K. (1998) *Çocuklarda Motor Gelişim*. Antalya; s.1-11, 127-225.

76. Yüksel, C. (1994). Çocuk ve Spor. *Atletizm Bilim ve Teknoloji Dergisi*. Sayı: 15, Ankara; s. 34-35.
77. Doğan, Y. (2007). İlköğretim çağındaki 10-14 yaş grubu öğrencilerinin gelişim özellikleri. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(13), 155-187.
78. Başaran, İ. E.(1982). *Eğitim Psikolojisi, Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri*. Ankara: Emel Matbaası.
79. Yörükoğlu, A. (1988). *Gençlik Çağı*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları, Genel Yayınlar NO: 270, Sosyal ve Felsefi Eserler Dizisi: 26.
80. Balcı, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma* (11. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
81. Creswell, John. W. (2005). *Educational research: planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. (Second edition). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
82. Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
83. Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
84. Koç, Y. ve Esentürk, O. K. (2018). Opinions of Physical Education Teachers on the Concept of Sportsmanship. *Journal of Education and Learning*, 7(1), 71-79.
85. Koç, Y. (2013). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği (BEDSDÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 96–114.
86. Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Source Book*. *Thousand Oaks: Sage Publications*.

87. Çepni, S. (2007). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. (3. basım) Trabzon: Celepler Matbaacılık.
88. Mehrabian, A. ve Epstein, N. (1972). A measure of emotional empathy
1. *Journal of personality*, 40(4), 525-543.
89. Yüksel, Y. A. (2003). “Empati Eğitim Programının İlköğretim Öğrencilerinin Empatik Becerilerine Etkisi”. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
90. Özdamar, K. (2016). *Eğitim, sağlık ve davranış bilimlerinde ölçek ve test geliştirme yapısal eşitlik modellemesi*. Eskişehir: Nisan.
91. Tabaschnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th Edit.). Boston: Pearson.
92. Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nd ed.) New York: Guilford Press
93. Kähler, R. S. (1985). Moralerziehung im Sportunterricht: *Untersuchung zur Regelpraxis und zum Regelbewußtsein*. Deutsch.
94. Green, T. ve Gabbard C., (1999). Do we need sportsmanship education in secondary school athletics? *Physical Educator*. 56(2). Academic Search Complete.
95. Hellison, D. (2003). Teaching personal and social responsibility in physical education. *Student learning in physical education: Applying research to enhance instruction*, 241-254.
96. Patrick, C. A., Ward, P., & Crouch, D. W. (1998). Effects of holding students accountable for social behaviors during volleyball games in elementary physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 17(2), 143-156.

97. Yıldırım, İ. (2004) *Fair Play Eğitiminde Beden Eğitiminin Rolü*, 10. ICHPER-SD Avrupa Kongresi & 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi
98. Luther, D., & Hotz, A. (1998). Erziehung zu mehr Fair play. *Anregungen zum sozialen Lernen-im Sport, aber nicht nur dort*.
99. Drewe Bregmann, S. (2000). The Logical Connection Between Moral Education and Physical Education. *Journal of Curriculum Studies*, 32(4). 561-573.
100. Koç, Y., & Yeniçeri, S. (2017). An investigation of the relationship between sportsmanship behavior of students in physical education course and their respect level. *Journal of Education and Training Studies*, 5(8), 114-122.
101. Vallerand, R. J., Briere, N. M., Blanchard, C. M., & Provencher, P. J. (1997). Development and validation of the multidimensional sportpersonship orientations scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 19(2), 197-206. <https://doi.org/10.1123/jsep.19.2.197>
102. FIFA, (2017).<http://www.fifa.com/sustainability/news/y=2010/m=9/news=the-world-unites-fair-play-and-respect-1293362.html> (Retrieved August 26, 2016).
103. Sezen-Balçıklı, G., & Yıldırım, I. (2011). Profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 49-56.
104. Orhun, A. (1992). *Fair play okul sporunda bir eğitim ilkesidir*. Spor Bilimleri II. Ulusal Kongre Bildirileri, 20-22.

- 105.** Gassmann, R. (1995). *Fair play-Eine wichtige Erziehungsaufgabe und ihre Umsetzung im Sportunterricht. Fairness und Fair Play. Sankt Augustin*, 138-155.
- 106.** Borden, L. A., Karr, S. K., & Caldwell-Colbert, A. (1988). Effects of a university rape prevention program on attitudes and empathy toward rape. *Journal of College Student Development*.
- 107.** Mc Devit, T. M., Lennon, R. ve Kopriva, R. J. (1991). Adolescents perspectives of mothers and fathers prosocial actions and empathic responses. *Youth & Society*, 22(3), 387-409.
- 108.** Mills, R. S. ve Grusec, J. E. (1989). Cognitive, affective, and behavioral consequences of praising altruism. *Merrill-Palmer Quarterly* 35(3), 299-326.
- 109.** Brody, L. R. ve Hall, J. A. (1993). Gender and emotion. M. Levis ve J. Havilland (Eds.), *Handbook of emotions* (pp.447-460). New York: Guilford Press.
- 110.** Elik, T. (2017). *Güneydoğu Anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- 111.** Solak, N. (2011). *Spor Yapan ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri ile Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Çorum İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- 112.** Koç, Y. ve Artunç (2018). Değerler Eğitiminde Sportmenlik Temasının İşlenmesinin Öğrencilerin Sportmenlik Davranışlarına Etkisi. *16th International Sport Sciences Congress*, 671-676. (31 Ekim-3 Kasım). Lara-Antalya. (Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum).
- 113.** Aydın, M.Z. ve Gürler, Ş.A. (2014). *Okulda Değerler Eğitimi Yöntemler-Etkinlikler-Kaynaklar*. (4. Basım). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- 114.** Perry, J. L., Clough, P. J., Crust, L., Earle, K., & Nicholls, A. R. (2013). Factorial validity of the mental toughness questionnaire-48. *Personality and individual differences*, 54(5), 587-592.
- 115.** Muğla Haberleri. Büyüklere Ders Olacak Bir Fair Play Örneği. 19.05.2019 tarihinde yurthaber.mynet.com adresinden alınmıştır.
- 116.** Yılmaz, Y. (2003). *Empati eğitim programının ilköğretim öğrencilerinin empatik becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- 117.** Bozkurt, E. (2006). Bireylerin iletişim sorunları ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi. 04.05.2019 tarihinde www.sosyalhizmetuzmani.org adresinden alınmıştır.

EKLER

EK 1. KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ BELİRLEMeye YÖNELİK FORM

AÇIKLAMA

Sevgili öğrenciler, anketlerde beden eğitimi derslerindeki muhtemel durumlarla ilgili cümlelere yer verilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuyunuz. Cevaplarınız öğretmeniniz de dâhil hiç kimse tarafından bilinmeyecektir. Anketlere ve ölçeklere isim yazmanıza gerek yoktur. Anket sonuçları sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Ahmet Alper Tunga KARABUDAK
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1-Sınıfınız?

2-Cinsiyetiniz? Kız () Erkek ()

3- Beden eğitimi dersinde en fazla ilgilenilen spor branşı:.....

4- Bir Kulüpte Sporcuym: Evet () Hayır (), Evet ise hangi branş?

5- Okul Takımında oynuyorum: Evet () Hayır (), Evet ise hangi branş?

6. Okul başarı durumunuz:() Zayıf: Bazı derslerim zayıf

() **Orta:** Zayıfım yok, takdir-teşekkür de alamıyorum

() **İyi:** Takdir ya da teşekkür alabiliyorum

EK 2. BEDEN EĞİTİMİ DERSİ SPORTMENLİK DAVRANIŞI ÖLÇEĞİ

Cevap verirken sadece beden eğitimi derslerini göz önünde bulundurunuz.		Her Zaman	Çok Sık	Ara Sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman
Beden eğitimi dersinde ...						
1	Oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım ederim.	5	4	3	2	1
2	Oyunun sonunda yenilen arkadaşlarımın fazla üzülmemesi için onları rahatlatırım.	5	4	3	2	1
3	Oyun esnasında rakibin dikkatini bozmak için değişik sesler çıkarırım.	5	4	3	2	1
4	Heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim.	5	4	3	2	1
5	Benden topu kurallara uygun olarak almayan rakibimden ben de topu aynı şekilde almaya çalışırım.	5	4	3	2	1
6	Oyunda, rakibimi durdurmak için sakatlamayı göze alıp faul yaparım.	5	4	3	2	1
7	Yenildiğim zaman rakip kim olursa olsun onu tebrik ederim.	5	4	3	2	1
8	Takım arkadaşım başarısız hareket yaptığında ona tepki gösteririm.	5	4	3	2	1
9	Eğer rakibimin haksız yere cezalandırıldığını görürsem, durumu düzeltmeye çalışırım.	5	4	3	2	1
10	Oyunda öndeysem, vakit geçirmek için topu sahanın ya da bahçenin dışına atarım.	5	4	3	2	1
11	Oyun arasında rakibimle içeceğimi veya yiyeceğimi bölüşürüm.	5	4	3	2	1
12	Öğretmenim olmasa bile öğretmenimin görevlendirdiği kişinin kararlarına saygı duyarım.	5	4	3	2	1
13	Rakip takımında bir oyuncu başarısız hareket yaptığında onunla dalga geçerim.	5	4	3	2	1
14	Topu olmayan arkadaşımınla topumu paylaşıyorum.	5	4	3	2	1
15	Yendiğim zaman karşı takım oyuncusuyla dalga geçerim.	5	4	3	2	1
16	Bir rakip incindiğinde, oyuncunun yardım alabilmesi için oyunun durdurulmasını isterim.	5	4	3	2	1
17	Sinirlenince kimse görmeden bana yakın olan rakibimin ayağına tekme atarım ya da saçını çekerim.	5	4	3	2	1
18	Yenildiğim zaman başarısız olan takım arkadaşlarımı suçlarım.	5	4	3	2	1
19	Kazansam da kaybetsem de oyundan sonra rakip takım oyuncusu ile el sıkışıyorum.	5	4	3	2	1
20	Kazanmak için gerekirse hile yaparım.	5	4	3	2	1
21	Rakibim güzel hareketler yaptığında onu güzel sözlerimle veya elimle tebrik ederim.	5	4	3	2	1
22	Rakibimin gözünü korkutmak için topa sert müdahale ederim.	5	4	3	2	1

EK 3. ÇOCUKLAR İÇİN EMPATİ ÖLÇEĞİ

Sevgili öğrenciler; Aşağıdaki maddeleri okuyunuz. Doğru olduğunu düşündüğünüz maddelerin karşısındaki “D” kutucuğunun altına, doğru olmadığını düşündüğünüz maddelerin karşısındaki “Y” kutucuğunun altına “X işareti koyunuz.

	D	Y
1) Oynamak için arkadaş bulamayan bir kız çocuğu gördüğümde üzülürüm.		
2) Toplum içinde sevinçlerini birbirine sarılarak gösteren insanları anlayamam.		
3) Bir erkek çocuğunun sevindiği zaman ağlamasını anlayamam.		
4) Bir arkadaşımın doğum günü partisinde kendisine gelen hediye paketlerini açmasını izlemek hoşuma gider.		
5) Bir erkek çocuğunu ağlarken gördüğümde benim de gözlerim sulanır.		
6) Bir kız çocuğunun oyun oynarken düşüp bir yerini yaraladığını gördüğümde çok üzülürüm.		
7) Televizyon izlerken bazen ağlarım.		
8) Bir kız çocuğunun sevindiği zaman ağlamasını anlayamam.		
9) Bir hayvana zarar verildiğini gördüğüm zaman çok üzülürüm.		
10) Oynamak için arkadaş bulamayan bir erkek çocuğu gördüğümde üzülürüm.		
11) Bazı şarkıları dinlerken gözlerim dolar.		
12) Oyun oynarken dizini yaralayan bir erkek çocuk gördüğümde içimden ağlamak gelir.		
13) Büyükler bazen üzülecek bir şey yokken bile ağlarlar.		
14) Kedi ve köpeklere insan gibi davranmanın saçma olduğunu düşünürüm.		
15) Bir arkadaşımın sürekli öğretmenden yardım istemesi beni kızdırır.		
16) Arkadaşı olmayan çocuklar muhtemelen hiçbir zaman arkadaşları olsun istemezler.		
17) Bir kız çocuğunu ağlarken gördüğümde benim de gözlerim sulanır.		
18) Bazı insanların acıklı bir film seyrederken ya da acıklı bir roman okurken ağlamaları bana çok komik gelir.		
19) Arkadaşlarımın yiyecek bir şeyleri yokken ben onların yanında kurabiyelerimi rahatlıkla yiyebilirim.		
20) Sınıfta yaramazlık yapan bir arkadaşımın cezalandırılmasına üzülmem.		

EK 4. GÖZLEM FORMU

BEDEN EĞİTİMİ DERSİ SPORMENLİK DAVRANIŞ GÖZLEM FORMU					
KOD	POZİTİF (OLUMLU) DAVRANIŞLAR	Tekrar Sayısı (X)			
P1	... Oyun sonrasında rakibi iyi oynadığı için ya da yendiği için tebrik etme.				
P2	... Kazanma ya da kaybetme de oyundan sonra rakip takım oyuncularıyla ile el sıkışma.				
P3	... Rakip güzel hareketler yaptığında onu güzel sözlerle veya elle tebrik etme.				
P4	... Oyunun sonunda yenilen arkadaşlarının fazla üzülmemesi için onları rahatlatma.				
P5	... Heyecanlanıp oyun kuralına uyulmadığında rakipten özür dileme.				
P6	... Rakip düştüğünde kalkmasına yardım etme.				
P7	... Rakip incindiğinde, oyuncunun yardım alabilmesi için oyunun durdurulmasını isteme.				
P8	... Rakibin haksız yere cezalandırıldığını gördüğünde, durumu düzeltmeye çalışma.				
P9	... Rakibiyle de içeceğini veya yiyeceğini bölüşme.				
P10	... Topu olmayan arkadaşlarıyla topunu paylaşma/ birlikte oynamayı tercih etme.				
KOD	NEGATİF (OLUMSUZ) DAVRANIŞLAR	Tekrar Sayısı (X)			
N1	... Maç sonrasında, kötü oynadığında bahaneler bulma.				
N2	... Yendiğinde ya da rakip takımda bir oyuncu başarısız hareket yaptığında rakibiyle dalga geçme.				
N3	... Takım arkadaşının başarısız hareketinde tepki gösterme				
N4	... Sporda zayıf öğrencilerle aynı takımda olmaktan kaçınma.				
N5	... Topu kurallara uygun olarak almayan rakipten, topu aynı şekilde almaya çalışma.				
N6	... Oyun sırasında öğretmenin kararlarını eleştirme.				
N7	... Yenilgi de başarısız olan takım arkadaşlarını suçlama.				
N8	... <u>Sinirlenince</u> kimse görmediğinde rakibe zarar verecek hareket yapma.				
N9	... Rakibin gözünü korkutmak için sert oynama.				
N10	... Rakibini durdurmak için sakatlayıcı faul yapma.				
N11	... Kazandığında başarıyı kendinden bilerek övünme/ kaybettiği zaman sinirlenme.				
N12	... Arkadaşlarıyla birlikte oynamaktansa tek başına oynamayı tercih etme.				
N13	... Öğretmeninden zayıf öğrencileri takımından çıkarmasını isteme.				
N14	... Öğretmenin ya da öğretmenin görevlendirdiği hakemin kararlarına saygı göstermeme/itiraz etme.				
N15	... Rakibin dikkatini bozmak için değişik sesler çıkarma.				
N16	... Kazanmak için hile yapma.				
N17	... Sıra gelmeden başkasının sırasının önüne geçme.				
N18	... Vakit geçirmek için topu sahanın ya da bahçenin dışına atma.				
N19	... Yenileceğini anlayınca oyunu bozmak için oyuna devam etmeme.				
N20	... Arkadaşlarını üzecek hareketler yapma.				
N21	... Olumsuz seyirci davranışlarında bulunma/kötü tezahürat yapma				
N22	... Takım arkadaşından istemediği bir görevi yapmasını istememe				
N23	... Takım arkadaşına ya da rakibine kötü söz söyleme				

EK 5. GÖRÜŞME FORMU

Ön test Sorular:

1- Sportmenlik/ Centilmenlik kelimelerinden ne anlıyorsunuz? Bu kavramlar ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

.....
.....

2- Beden eğitimi ve spor dersinde sportmenlik ile ilgili etkinlik yapıldı mı?

Açıklayınız.....

.....
.....

Son test Sorular:

1- Sportmenlik/ Centilmenlik kelimelerinden ne anlıyorsunuz? Bu kavramlar ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

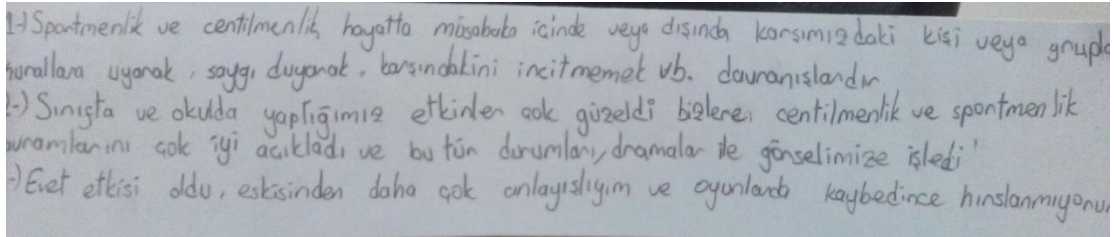
.....
.....

2- Beden eğitimi ve spor dersinde sportmenlik ile ilgili yapılan etkinlikleri nasıl buldunuz? Açıklayınız.

.....
.....

3- Sportmenlik ile ilgili uygulamalar düşüncelerine ve davranışlarına etkisi oldu mu? Açıklayınız.

.....
.....

1- Sportmenlik ve centilmenlik hayatta müsabaka içinde veya dışında karşılaştığımız kişi veya gruplara uyararak, saygı duyarak, karşındakini incitmemek vb. davranışlardır
2-) Sınıfta ve okulda yaptığımız etkinlikler çok güzeldi bizlere centilmenlik ve sportmenlik kavramlarını çok iyi açıkladı ve bu tür durumları, dramalar ile görselimize işledi
3-) Evet etkisi oldu, eskisinden daha çok anlayışlıyım ve oyunlarda kaybedince hırslanmıyorum

Şekil 2. Görüşme Formu Örneği (Son Test Cevapları)

EK 6. BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE BEKLENEN SPORTMENLİK DAVRANIŞLARI

AÇIKLAMA

Sevgili öğrenciler aşağıda beden eğitimi derslerindeki muhtemel durumlarla ilgili cümlelere yer verilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuyunuz. **Sizin** o davranışı **Her Zaman** gerçekleştirmenizi arzu ediyoruz. **Her Zaman** yapmadığınız davranışları da zaman içerisinde alışkanlık haline getireceğini umut ediyoruz. Göstereceğiniz çaba için şimdiden teşekkür ederim.

Beden Eğitimi Dersinde ...	
1	... Yenildiğim zaman rakip kim olursa olsun onu tebrik ederim.
2	... Bir maç sonrasında, kötü oynadığımda bahaneler bulmam.
3	... Sadece kazanmak ve ödül almak için yarışmam.
4	... Heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim.
5	... Rakip takımda bir oyuncu başarısız hareket yaptığında onunla dalga geçmem.
6	... Bir galibiyet sonrasında rakibin iyi mücadele ettiğini kabul ederim.
7	... Oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım ederim.
8	... Bir rakip incindiğinde, oyuncunun yardım alabilmesi için oyunun durdurulmasını isterim.
9	... Öğretmenim hatalarımı gösterdiği zaman, bu hatalarımı kabul ederim.
10	... Kazansam da kaybetsem de oyundan sonra rakip takım oyuncusu ile el sıkışıırım.
11	... Benim için eğlenmek, kazanmaktan veya ödül almaktan daha önemlidir.
12	... Takım arkadaşım başarısız hareket yaptığında ona tepki göstermem
13	... Gerçekten dersimin bütün kurallarına uyarım.
14	... Sıra bana gelmeden başkasının sırasının önüne geçmem.
15	... Sporda zayıf öğrencilerle aynı takımda olmaktan kaçınmam.
16	... Öğretmenimden, haksız yere ceza verip oyundan çıkardığı rakibimi tekrar oyuna almasını isterim.
17	... Benden topu kurallara uygun olarak almayan rakibimden ben de topu aynı şekilde almaya çalışmam.
18	... Kurallara saygı gösteririm.
19	... Oyun sırasında öğretmenimin kararlarını eleştirmem.
20	... Topu olmayan arkadaşımın topumu paylaşırım.
21	... Yenildiğim zaman başarısız olan takım arkadaşlarımı suçlamam.
22	... Eğer rakibimin haksız yere cezalandırıldığını görürsem, durumu düzeltmeye

	çalışırım.
23	... Oyun oynarken seyircilerin tezahüratları beni fazla hırslandırmaz.
24	... <u>Sinirlenince</u> kimse görmese de bana yakın olan rakibime zarar verecek hareket yapmam.
25	... Kazanmak için hile yapmam
26	... Rakibimin gözünü korkutmak için sert oynamam.
27	... Oyunda öndeysen, vakit geçirmek için topu sahanın ya da bahçenin dışına atmam.
28	... Oyun oynadığımda kazanmak için elimden geleni “ne pahasına olursa olsun” yaparım.
29	... Oyunda, rakibimi durdurmak için sakatlayıcı faul yapmam.
30	... Yendiğim zaman karşı takım oyuncusuyla dalga geçmem.
31	... Oyun arasında <u>rakibimle</u> de içeceğimi veya yiyeceğimi bölüşürüm.
32	... Kazandığım zaman övünmeyi sevmem.
33	... Kaybettiğim zaman sinirlenmem.
34	... Oyunun sonunda yenileceğimi anlasam bile oyunu bozmamak için oyuna devam ederim.
35	... Rakibim güzel hareketler yaptığında onu güzel sözlerimle veya elimle tebrik ederim.
36	... Tek başıma oynamaktansa arkadaşlarımla birlikte oynamayı tercih ederim.
37	... Öğretmenimden zayıf öğrencileri benim takımımdan çıkarmasını istemem.
38	... Hakemin kararlarına uyarım.
39	... Oyun sonrasında rakibimi başarılı olduğu için tebrik ederim.
40	... Öğretmenim olmasa bile öğretmenin görevlendirdiği kişinin kararlarına saygı duyarım.
41	... Başarısız olduğumda daha fazla çalışmam gerektiğini anlarım.
42	... Oyunun sonunda yenilen arkadaşlarımla fazla üzülmemesi için onları rahatlatırım.
43	... Öğretmenim iyi hakemlik yapmasa da ona saygı duyarım.
44	... Oyun esnasında rakibin dikkatini bozmak için değişik sesler çıkarmam.
45	... Daha iyi not alacağımı bilsem bile arkadaşlarımı üzecek hareketler yapmam.
46	... Malzemelerin taşınmasında öğretmenime yardım ederim.
47	... Takımım yendiğinde benim sayemde başarılı olduğumuzu öğretmenime ve arkadaşlarıma söylemem.
48	... Yarışma ya da oyun dan önce rakiplerime başarı ve ya iyi şanslar dilerim
49	... Takım arkadaşım istemediği bir görevi yapmasını istemem
50	... Takım arkadaşım ya da rakibine kötü söz söylemem

EK 7. ÜNİTELENDİRİLMİŞ YILLIK PLAN

AY	HAFTA	TARİH	SAAT	ÖĞRENME ALANI	ALT ÖĞRENME ALANI	KAZANIMLAR	ETKİNLİKLER / KONU / KAVRAMLAR	ÖĞRENME ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ . ARAÇ VE GEREÇLERİ	AÇIKLAMALAR
MART	1	05-09 Mart 2018	2	6.1. Hareket Yetkinliği Öğrenme Alanı 6.2. Aktif ve sağlıklı hayat öğrenme alan	6.1.2. Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri 6.2.3. Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz	BE.6.2.3.5. Olimpiyat oyunlarının önemini açıklar. BE.6.1.2.6. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde başkalarının haklarına saygı gösterir.	'Olimpiyatlar': Öğrencilere, olimpiyatlarda hangi spor dallarının olduğu sorulur? Olimpiyatların ülke tanımındaki yararlarının neler olduğu? Olimpiyat oyunları kitle iletişim araçları ile daha iyi nasıl takip edilir? Soruları ile sınıfta tartışma ortamı oluşturulur. Etkinliklerde kültürel duyarlılık değeri üzerinde durulur.	Anlatım, Soru cevap.	Kitap, İlgili CD'si, vb.	Öğrencilerin kazanımlarını ne ölçüde kazandıklarını gözlem formları ile takip edilebilir Fiziksel etkinlik kartları (FEK) kullanılabilir.
	2	12-16 Mart 2018	2	6.1. Hareket Yetkinliği Öğrenme Alanı	6.1.2. Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	BE.6.1.2.5. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde iş birliği yapmaya istekli olur. BE.6.1.2.6. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde başkalarının haklarına saygı gösterir.	"Geleneksel Çocuk Oyunlarını Oynuyoruz" Geleneksel çocuk oyunları hakkında bilgiler verilir. Öğrencilerin bildiği çocuk oyunları oynatılır. Geleneksel çocuk oyunları FEK'lerindeki (Mor 1-3. kartlar) oyunlardan yararlanılabilir. Etkinliklerde kültürel duyarlılık ve estetik değerleri üzerinde durulur.	Komut, alıştırma, eşli çalışma, katılım,	Spor giysileri, huni, taş, yelek, top, vb.	Kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarları, öz değerlendirme ve akran değerlendirme kullanılır Öğrencilerin beden eğitimi dersinde spor kıyafeti giyip-giyemedikleri, kontrol listesine işlenecektir.
	3	19-23 Mart 2018	2	6.1. Hareket Yetkinliği Öğrenme Alanı	6.1.2. Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	BE.6.1.2.3. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinlikler için kural ve yönergeler oluşturulmasına katkı sağlar.	'Kuralları öğreniyorum': Futbol oyununun tanımı yapılır, kurallar anlatılır. Soru cevap yöntemiyle geri bildirim alınmaya çalışılır. 3x3 yada 4x4 oyunlar oynatılır. Öğrenciler bu oyunlarda kendi oyun kurallarını oluşturulur. 3 Korner 1 penaltı gibi.	Anlatım, gösteri, komut, alıştırma, eşli çalışma, kendini denetleme, katılım,	Spor giysileri, huni vb.	

2	09-13 Nisan 2018	2	6.1. Hareket Yetkinliği Öğrenme Alanı	6.1.1. Hareket Becerileri 6.1.2. Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	BE.6.1.1.2. Takım sporlarına hazırlayıcı oyun ve etkinliklerdeki hareket becerilerini sergiler. BE.6.1.2.4. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde zamanı etkili kullanır. BE.6.1.2.6. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde başkalarının haklarına saygı gösterir.	'Pas ver': Futbol pas çeşitleri oyun ve etkinliklerle öğrencilere yaptırılır. Oyun ve etkinliklerde arkadaşlık değeri üzerinde durulur. (Hücum Oyunları Mor FEK – 3 ve 5: Pas Ver, Beş Pas kartı kullanılır)	Anlatım, gösteri, komut, alıştırma, eşli çalışma, kendini denetleme, katılım,	Spor giysileri, futbol topu, huni vb.	etkinlik kartları (FEK) kullanılır. Kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarları, öz değerlendirme ve akran değerlendirme kullanılır			
			3	16-20 Nisan 2018	2	6.1. Hareket Yetkinliği Öğrenme Alanı 6.2. Aktif Ve Sağlıklı Hayat Öğrenme Alanı	6.2.3. Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz 6.1.2. Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	BE.6.2.3.1. Bayram, kutlama ve törenlere istekle katılır. BE.6.1.2.6. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde başkalarının haklarına saygı gösterir.	'23 Nisan Kutlu Olsun': Öğrenciler, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı hakkında resim, şiir, yazı vs. hazırlarlar. Ülkemizin farklı yörelerine ait halk dansları ele alınır. "Kültürümü Tanıyorum" FEK'lerindeki (mor 1-3 arasındaki kartlar) etkinlik ve oyunlar kullanılabilir. Etkinliklerde estetik ve vatanseverlik değeri üzerinde durulur.	Anlatım, gösteri, komut, alıştırma, eşli çalışma, kendini denetleme, katılım,	Spor giysileri, huni vb.	Öğrencilerin beden eğitimi dersinde spor kıyafeti giyip-giyemedikleri, kontrol listesine işlenecektir.
			4	24-27 Nisan 2018	2	6.1. Hareket Yetkinliği Öğrenme Alanı 6.2. Aktif Ve Sağlıklı Hayat Öğrenme Alanı	6.2.2. Fiziksel Etkinlik Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri 6.1.2. Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	BE.6.2.2.3. Fiziki etkinliklere katılım sonucunda, fiziksel uygunluk seviyesinde zaman içinde oluşan değişiklikleri açıklar. BE.6.1.2.6. Sporlara hazırlayıcı oyun ve etkinliklerde başkalarının haklarına saygı gösterir.	"Fiziksel Uygunluk testi": Öğrencilerin fiziksel uygunluklarını belirlenmesi için sene başında mekik, sınav, otur-uzan esneklik ölçümü, vücut ağırlığı ve boy uzunluğu ölçümü yapılır. "Çift Kale Maç": Kız ve erkek öğrencilere çift kale maç yaptırılır.	Anlatım, gösteri, komut, alıştırma, eşli çalışma, kendini denetleme, katılım,	Spor giysileri, basketbol topu, huni vb.	

EK 8. AYDINLATILMIŞ ONAM FORMU

ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU AYDINLATILMIŞ ONAM FORMU

Bilgilendirme: 6. sınıf öğrencilerinde küçüklerin oyununda centilmenliğin yapılandırılması (KOCY) uygulamasının sportmenlik davranışlarına ve empati eğilimlerine yönelik etkisinin incelenmesini konu edinen çalışma karma araştırma modelinde desenlemiştir. Araştırmada çalışma grubunu Demirkent Toki Ortaokulu'ndan 2 adet 6. sınıf (Deney Grubu) ve Binali Yıldırım Ortaokulu'ndan iki adet 6. Sınıf (Kontrol Grup) öğrencileri oluşturacaktır. Araştırma da Veri Toplama Araçları olarak kişisel bilgi formu ile birlikte “Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Ölçeği”, “Empati Eğilim Ölçeği”, gözlem formu, görüşme formu ile “KOCY” uygulaması kullanılacaktır. Veriler SPSS istatistik programında incelenecek ve bulgular tartışılacaktır. Çalışmanın ana amacı “KOCY” uygulaması sonucunda öğrencilerin sportmenlik ve empati seviyelerindeki değişimin incelenmesidir.

Olur: Gönüllülerin araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama altında olmaksızın gönüllü olarak katıldıkları, araştırmaya katılmayı reddetme hakkına sahip oldukları katılımcılara bildirilecek. Sorumlu araştırmacıya haber vermek kaydıyla, hiçbir gerekçe göstermeksizin istedikleri anda bu çalışmadan çekilebilecekleri ve çalışmanın yürütücüsü olan araştırmacının, çalışma programının gereklerini yerine getirmedeki gönüllülerin ihmalleri nedeniyle ya da araştırma prosedürüne bağlı olarak onaylarını almadan katılımcıları çalışma kapsamından çıkarabilir. Çalışma süresince tutulan bütün kayıtlar ve dosya bilgileri gerektiğinde, enstitüye ulaştırılacaktır. Bu çalışmadan elde edilen bilgiler, verilere gereksinimi olan öteki ülkelerin hükümetlerine ve ilgili birimlerine iletilebilir. Çalışmanın sonuçları bilimsel toplantılar ya da yayınlarda sunulabilir. Ancak, bu tür durumlarda kimliğim kesin olarak gizli tutulacaktır.

Gönüllünün Adı / Soyadı / İmzası / Tarih
Açıklamaları Yapan Kişinin Adı / Soyadı / İmzası / Tarih
Gerekliyse Olur İşlemine Tanık Olan Kişinin Adı / Soyadı / İmzası / Tarih
Gerekliyse Yasal Temsilcinin Adı / Soyadı / İmzası / Tarih

EK 9. KOCY UYGULAMA HAFTALARI

8 haftalık KOCY uygulama planı aşağıda Şekil 3’de gösterilmiştir.

Hafta	Program Amacı	Uygulama İçeriği
1	Teorik bilgi verilmesi	*Sportmenliğin tanıtımı *Örnek olay incelemesi
2	Rol model geliştirme, Empati geliştirme	*Örnek kahramanların tanıtımı *Eğitsel Drama
3	Beklentilerin Açıklanması	*Beklenen davranışların tanıtımı
4	Deneyim kazanma	*Ders Uygulamaları
5	Deneyim kazanma	*Ders Uygulamaları
6	Deneyim kazanma ve pekiştirme	*Ders Uygulamaları
7	Deneyim kazanma ve pekiştirme	*Ders Uygulamaları
8	Dönüt	*Ödül, sertifika

Tablo 31. KOCY Uygulama Protokolü

1. Hafta

Amaç: Sportmenlikle İlgili Teorik Bilgi Seviyesini Artırmak

Deney grubunu oluşturan sınıflar için eğitime başlandı. Sportmenlik kavramı ve bu kavramla ilişkili olduğu düşünülen değerlerin (insani, toplumsal, sportif, manevi ve resmi değerler) sınıf ortamında akıllı tahta aracılığıyla slâyt yapılarak öğrencilere sunumu yapıldı. Öğrencilerden sportmenlikle ilgili pano hazırlamaları istendi (Şekil 4).

Şekil 3. Sportmenlikle İlgili Öğrencilerin Hazırladığı Pano

2. Hafta

Amaç: Örnek Olay ve Drama Çalışması Yapmak

Şekil 4. Sportmenlikle İlgili Örnek Olay Haber Görseli (117)

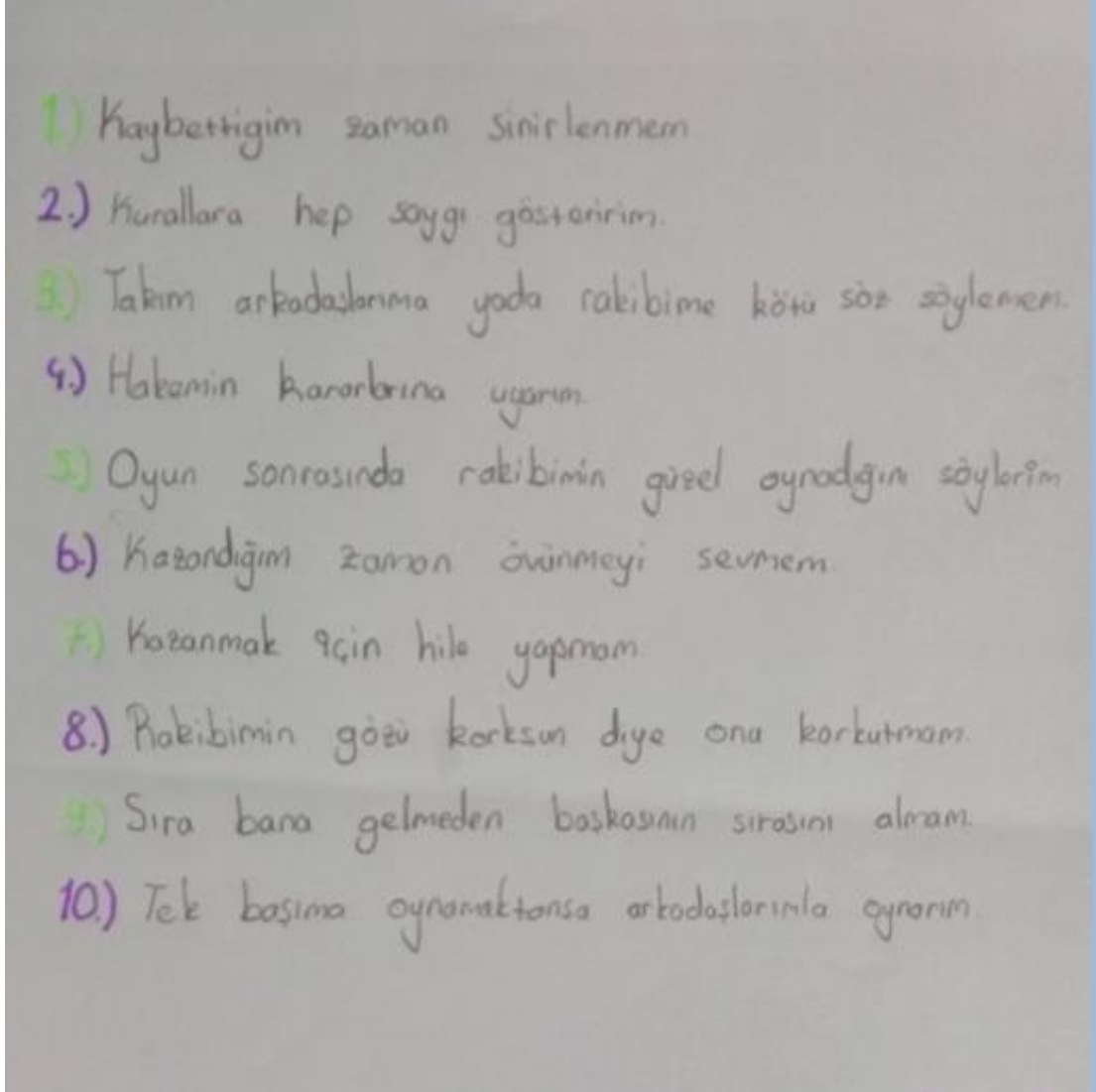
Sportmenlik davranışlarına teşvik amacıyla ödül almış davranışlar öğrencilere örnek olay olarak sunulmuştur. Sportmenliğe ve Fair play'e yakışır bir örnek olay (Şekil 5) öğrencilere aktarıldı. Öğrencilerin düşünceleri alınarak konuyu içselleştirmeleri için drama etkinliği yapıldı. Drama senaryosu olarak bir futbol maçındaki sportmence davranışın olumlu sonucuna karşın art niyet taşıyan davranışın olumsuz sonuçları gösterildi.

Örnek olay etkinliği olarak; Muğla'da düzenlenen bir kros müsabakasında yarış başladıktan kısa bir süre sonra Bodrum Güler Mustafa Kızıllağaç İlköğretim Okulu öğrencisi 11 yaşındaki Gökçe Ergün, üzerine başka bir sporcunun düşmesi sonucu önceden kırılan ve iyileştiği öğrenilen sağ kolunun üzerine düşerek yarışı bırakmış. Yarışa ön sıralarda başlayan ve aynı okulun öğrencisi olduğu öğrenilen 11 yaşındaki Melisa Dursun, yarışta derece kazanabilecek bir sırada olmasına rağmen düşen arkadaşının yardımına koşmuş ve arkadaşını teselli ederek arkadaşını

ambulansın bulunduğu noktaya kadar taşımıştır. Örnek olay anlatımının ardından öğrencilere “Siz olsaydınız ne yapardınız? Kazanmak mı yoksa yardımcı olmak mı daha değerli? gibi sorular yöneltilerek konu hakkındaki görüşleri alınmıştır.

3. Hafta

Amaç: Beklentileri Açıklayarak Öğrencilerle Sözleşme Yapılması

Şekil 5. Sözleşme örneği

Derse başlamadan önce öğrencilere sportmenliğin anlamı ve amacına yönelik sorular soruldu. Konu ile ilgili önceki hafta yapılan etkinliklere kısa değinilerek sportmenlik ruhunu hayatın her aşamasında kullanmanın gerekliliği vurgulandı. Öğrencilerin görüşleri alındı. Ardından “Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeğinin (BEDSDÖ)” geliştirilmesinde kullanılan ölçek taslağı maddeleri

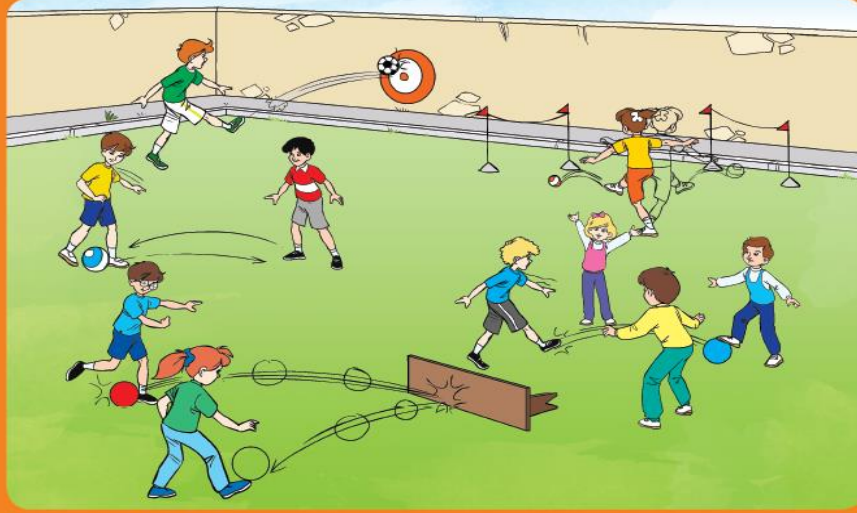
düzenlenerek 50 madde olarak “Beden Eğitimi Dersinde Beklenen Sportmenlik Davranışları” adıyla öğrencilere sunuldu, bu davranışların öğrencilerden beklendiği vurgulandı ve beklentilerin uygulanmasına yönelik sözleşme imzalandı.

Beklenti formu sportmenliğin yapısına uygun olarak 2 bölümden oluşmaktadır. Bunlar; “Pozitif Davranışları Sergileme” (“oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım etme”), “Negatif Davranışlardan Kaçınma” (“rakibin gözünü korkutmak için sert oynamama) davranışlarını içerir. Bu kapsamda öğrenciler bu maddeleri yerine getireceklerine dair söz vermişler bir kısmını yazarak imzalamışlardır (Şekil 6).

4.Hafta

Amaç: İşbirlikli Öğrenme Ortamı Oluşturup Öğrencinin Kendini Geliştirmesi

Derse başlangıcında öğrencilere sportmenliğin anlamı ve amacına yönelik sorular soruldu. Konu ile ilgi önceki hafta yapılan etkinliklere kısaca değinilerek sportmenlik ruhunu hayatın her aşamasında kullanmanın gerekliliği vurgulandı. Öğrencilerin görüşleri alındı. Üniteye uygun olarak oyun ve etkinlikler planlandı. Bu etkinliklerde öğrencilerin sırasıyla gayeye ulaşmayı, eğlenmeyi ve galip gelmeyi öğrenmeleri öğretmen kontrolünde sağlandı. “KOCY programına uygun olarak “gayeli oyun, galibiyet ile sonuçlanmayan oyun, galibiyet ile sonuçlanan oyun” olarak derslerdeki etkinlikler düzenlendi. Gayeli oyunda; öğrencinin kendisini geliştirmesi esas alınarak işbirlikli öğrenme ortamı oluşturuldu. Gayeli oyun prensibine dayalı olarak futbolda ‘Topa ayakla vur’ konusu işlenmiştir. Futbol temel vuruşlar öğrencilere gösterilerek, “Temel Hareket Becerileri Sarı FEK(Fiziksel Etkinlik Kartları) – 21: Ayakla vurma” kartındaki etkinlik yaptırılmıştır (şekil 7).

Güvenlik:
Uygun etkinlik alanı belirleyin. Topu geri almaya giderken dikkatli olunması gerektiğini öğrencilere hatırlatın.

Ekipman:
Çeşitli büyüklük ve ağırlıktaki toplar, jimnastik sıraları, hedefler, huniler, stafet çubukları vb.

Şekil 6. Sarı FEK kartı (21 nolu)

Ardından öğrencilerin kendi gelişimlerini görmeleri ve işbirlikli eğitim amacıyla dersin son 15 dakikası öğrencilere gayeli oyuna örnek olan ip atlama etkinliği yaptırıldı (Şekil 8).

Şekil 7. İp atlama etkinliği

5. Hafta

Amaç: Sorumluluk, Öz-saygı Değerlerinin Kazandırılması

Derse başlamadan önce öğrencilere sportmenliğin anlamı ve amacına yönelik sorular soruldu. Konu ile ilgi önceki hafta yapılan etkinliklere kısaca değinilerek sportmenlik ruhunu hayatın her aşamasında kullanmanın gerekliliği vurgulandı. Öğrencilerin görüşleri alındı. Seçilen üniteye uygun olarak oyun ve etkinlikler planlandı. Yıllık plandaki kazanımlarına dayalı; 'Durdur ve kontrol et': Futbolda top kontrol çeşitleri öğrencilere gösterilerek çeşitli oyun ve etkinliklerle öğrencilere yaptırıldı. (Temel Hareket Becerileri Sarı FEK – 23: Durdurma – kontrol kartı kullanılır. Şekil 9) konusu derste işlendi. Ders içerisinde yaptırılan oyun ve etkinliklerde sorumluluk, öz saygı değerleri ve empatinin önemi üzerinde duruldu.

Şekil 8. Sarı FEK kartı (23 nolu)

Galibiyet ile sonuçlanmayan oyun olarak “5’e 2” oyunu yaptırıldı (Şekil 10). Bu etkinlikte öğrencilere; yenme ve yenilme olmadan da eğlenmenin mümkün

olacağı verilmeye çalışıldı. Oyun içinde sürekli yenme ve yenilme değişkenlik gösterdiği için her iki durumunda normal olduğu öğrencilere vurgulandı.

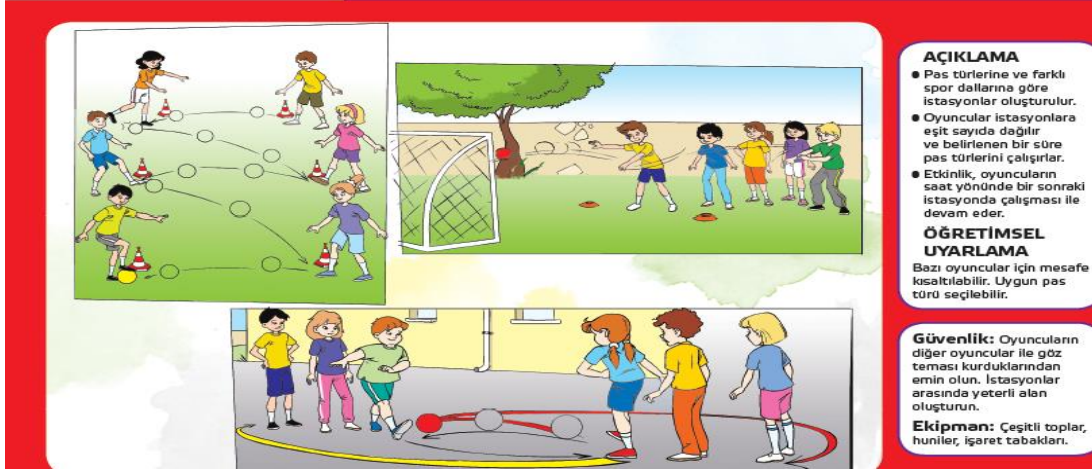
Şekil 9. Örnek etkinlik (5'e 2 oyunu) Görseli

6. Hafta

Amaç: Arkadaşlık Değerlerinin Kazandırılması

Derse başlangıcında öğrencilere sportmenliğin anlamı ve amacına yönelik sorular soruldu. Konu ile ilgi önceki hafta yapılan etkinliklere kısaca değinilerek sportmenlik ruhunu hayatın her aşamasında kullanmanın gerekliliği vurgulandı. Öğrencilerin görüşleri alındı. Seçilen üniteye uygun olarak oyun ve etkinlikler planlandı. Bu bağlamda yıllık plandaki kazanımlarına dayalı; 'Pas ver': Futbol pas çeşitleri oyun ve etkinliklerle öğrencilere yaptırıldı. Oyun ve etkinliklerde arkadaşlık değeri üzerinde duruldu. Hücum Oyunlarını içeren Mor FEK – 3 ve 5: Pas Ver, Beş Pas kartı kullanıldı (Şekil 11).

3 Hücüm Oyunları Pas Ver

Şekil 10. Mor FEK kartı (3 nolu) Görseli

Bu oyunlarda da galipsiz oyun prensibine uyuldu. Galibiyetli oyun uygulamaları için çift kale maç yaptırıldı. Maç sonunda öğrenciler birbirlerini seremoniyle tebrik ederek sarıldılar. Bu tokalaşma ile maç içindeki saldırgan tutumların yerini hoşgörü ve samimiyetin alması amaçlandı (Şekil 12).

Şekil 11. Kaybedenin kazananı tebrik etme seremonisi

7. Hafta

Amaç: Sportmenlik İçeren Davranışları Oluşturma

Derse başlangıcında öğrencilere sportmenliğin anlamı ve amacına yönelik sorular soruldu. Konu ile ilgi önceki hafta yapılan etkinliklere kısaca değinilerek sportmenlik ruhunu hayatın her aşamasında kullanmanın gerekliliği vurgulandı. Öğrencilerin görüşleri alındı. Seçilen üniteye uygun olarak oyun ve etkinlikler planlandı. Bu bağlamda yıllık plandaki kazanımlarına dayalı olarak öğrenciler; ‘23 Nisan Kutlu Olsun’: Öğrenciler, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı hakkında resim, şiir, yazı vs. hazırladılar, kazanımı işlendi. Etkinliklerde estetik ve vatanseverlik değeri üzerinde duruldu. Erkek ve kızlara maç yaptırıldı ve oyun esnasındaki davranışlar gözlemlendi. Olumlu davranışlar oyun durdurularak ön plana çıkarıldı. Olumsuz davranışlarda da oyun durdurularak davranışın sonuçları öğrencilerle tartışıldı. Öğretmen özellikle kaybeden takım içerisinde yer alarak örnek teşkil edecek davranışlarda bulundu. Örneğin güzel hareket yapan rakibini tebrik etme, faul yaptığında özür dileme v.b.

8. Hafta

Amaç: Dönüt Alınması

Derse başlangıcında öğrencilere sportmenliğin anlamı ve amacına yönelik sorular soruldu. Konu ile ilgi önceki hafta yapılan etkinliklere kısaca değinilerek sportmenlik ruhunu hayatın her aşamasında kullanmanın gerekliliği vurgulandı. Öğrencilerin görüşleri alındı. Seçilen üniteye uygun olarak oyun ve etkinlikler planlandı. Bu bağlamda yıllık plandaki kazanımlarına dayalı olarak; Fiziksel Uygunluk testi (Öğrencilerin fiziksel uygunluklarını belirlenmesi için sene sonunda mekik, sınav, otur-uzan esneklik ölçümü, vücut ağırlığı ve boy uzunluğu ölçümü)

yaıldı. Diğer taraftan KOCY eğitim programı iğeresinde çalışmanın dđnút aşamasında đđrencilere “3Ö” prensibi uygulandı. 3Ö içerik olarak sportif ödöl (Okul takımlarında yer alma), đđretimsel ödöl (sözlü notu, başarı belgesi), maddi ödöl (madalya) verilmiştir.

EK 10. MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA İZİNİ

T.C.
ERZİNCAN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 77629021-604.01.01-E.2064274
Konu : Araştırma İzni

30.01.2018

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 12.09.2017 tarihli ve 2017/25 numaralı Genelgesi.
b) Erzincan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 10.01.2018 tarih ve 18045924-730.08.03-1957 sayılı yazısı.

Erzincan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünün Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalı öğrencisi Alper TUNGA KARABUDAK 'ın " **Küçüklerin oyununda Centilmenliğin yapılandırılması (KOCY) uygulamasının öğrencilerin sportmenlik davranışlarına ve Empati Eğilimlerine etkisi**" konulu Araştırma çalışması yapmak istediklerine ilişkin, ilgi (b) dilekçe ve araştırma çalışması ilişikte sunulmuştur.

İlgi (a) Genelge esaslarına göre "İl Millî Eğitim Anket-Araştırma-Tez Çalışmalarını Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenen ilgililerin araştırma çalışmasını İlimiz Merkez Demirkent Toki Ortaokulu ve Türk Telekom Binali YILDIRIM ortaokullarında uygulaması Müdürlüğümüzce yerinde görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde; onaylarınıza arz ederim.

Hasan GÜNEŞ
Şube Müdürü

OLUR
30.01.2018

Aziz GÜN
İl Millî Eğitim Müdürü

EKLER:

- Komisyon Kararı (1-sayfa)
-Yazı ve Ekleri (10-sayfa)

Mengüceli Mah. Kamu Lojmanları 1311. Sokak-ERZİNCAN
Elektronik Ağ::http://erzincan.meb.gov.tr
e-posta: arge24@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Yıldız ERTUNÇ - Şube Müd.
Tel: (0 446) 214 20 73-12 45
Faks: (0 446) 214 11 85

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1a6f-e947-3e02-84e0-51a3 kodu ile teyit edilebilir.

EK 11. ETİK KURUL ONAYI

EK-3

Kayıt Tarihi: 26.10.2017

Protokol No: 08-08

26/10/2017

ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU KARARI

ARAŞTIRMA BAŞLIĞI	Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması (KOCY) Uygulamasının Öğrencilerin Sportmenlik Davranışlarına ve Empati Eğilimlerine Etkisinin İncelenmesi
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	Nitel – Nitel Araştırma (Yüksek Lisans Tezi)
ARAŞTIRMACILAR	Ahmet Alper Tunga KARABUDAK Yrd.Doç.Dr. Yakup KOÇ
KARAR	Başvuru metninde belirtilen uygulamaların yöntem bölümünde ayrıntılandırılması (evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması vb.) ve aydınlatılmış onam formunun hem veli hem de öğrenciler tarafından onaylanması koşulu ile araştırmanın etik açıdan "uygun" olduğuna karar verildi.

ETİK KURUL BAŞKANI
Prof. Dr. Paşa YALÇIN

TARİH

26.10.2017

İMZA

(Handwritten Signature)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Hym YAY/ER/2017/26102017/uzlilindikeceinnazilmıştır.
Evrakınizi http://evrakdogrulama.ersincan.edu.tr linkinden A1B9CEB0F46cdh4460d9gmktyk6llisizdir.

ÖZGEÇMİŞ

Araştırmacı Ahmet Alper Tunga KARABUDAK 1988 yılında Erzincan'da doğmuştur. İlköğretim eğitimini Erzurum Ömer Nasuhi Bilmen İ.Ö.O.'da, lise öğrenimini Erzurum Lisesi ve Erzurum Cumhuriyet Lisesi'nde tamamlamıştır. 1999 yılında kazanmış olduğu Erzurum Güreş Eğitim Merkezi'nden 2005 yılında mezun olmuştur. 2006 yılında kazanmış olduğu Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü'nden 2010 yılında mezun olmuştur. 2010 yılında lisans öğrenimini tamamladıktan sonra İstanbul Arnavutköy Suatlar İ.Ö.O.'da öğretmenliğe başlamıştır. Erzincan Demirkent Toki Ortaokulu'nda öğretmenliğe devam etmektedir. 2016 yılında Erzincan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında Lisansüstü eğitime başlamıştır. Güreş branşında Türkiye Őampiyonalarında Altın, Gümüş ve Bronz madalyalar kazanmıştır. Güreş 1. Kademe antrenörlük belgesine sahiptir. Evli ve bir çocuk babası olup orta derecede İngilizce bilmektedir.

Ahmet Alper Tunga KARABUDAK